

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΓΕΩΠΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ ΙΧΘΥΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΥΔΑΤΙΝΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής
τσιπούρας στην αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

ΜΑΡΙΑ ΛΙΟΛΙΟΥ

ΒΟΛΟΣ 2009

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΣΙΠΟΥΡΑΣ
ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ**

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή

Κων/νος Πολύμερος, Επίκουρος Καθηγητής, Μάρκετινγκ και Πολιτική στην Πρωτογενή Παραγωγή, , Τμήμα Γεωπονίας, Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος, Σχολή Γεωπονικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, **Επιβλέπων**.

Ιωάννης Αρβανιτογιάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τεχνολογία Τροφίμων, Τμήμα Γεωπονίας, Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος, Σχολή Γεωπονικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, **Μέλος**.

Ιωάννης. Μποζιάρης Επίκουρος Καθηγητής, Υγιεινή και Συντήρηση Ιχθυηρών, Τμήμα Γεωπονίας, Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος, Σχολή Γεωπονικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, **Μέλος**.

στο σύζυγό
μου, Πέτρο

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω, καταρχήν, τον επιβλέποντα Επίκουρο Καθηγητή μου κ. Κ. Πολύμερο, για την υπόδειξη του θέματος της μεταπτυχιακής διατριβής μου, τη βοήθεια και τη συμπαράσταση που μου πρόσφερε κατά τη διάρκειά της.

Θερμές ευχαριστίες, επίσης αποδίδονται στον Αν. Καθηγητή κ. Ι. Αρβανιτογιάννη και στον Επικ. Καθηγητή κ. Ι. Μποζιάρη για τη συνεργασία τους ως μέλη της εξεταστικής επιτροπής.

Τέλος, ευχαριστώ θερμά την οικογένειά μου και τους φίλους μου, για την ηθική στήριξη που μου παρέχουν σε κάθε επιλογή μου, δίνοντας μου δύναμη να επιτυγχάνω τους εκάστοτε στόχους μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής τσιπούρας στην αγορά της Ε.Ε., χρησιμοποιώντας τους δείκτες του Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος RCA και τους δείκτες του Μεριδίου Αγοράς Εξαγωγών και Εισαγωγών (EMS και IMS).

Καταρχήν, έγινε μια προσπάθεια αποτύπωσης της αγοράς των αλιευτικών προϊόντων αλλά και της τσιπούρας σε παγκόσμιο επίπεδο, όπως και μια αποτύπωση της αγοράς του προϊόντος στην αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα έγινε η παρουσίαση των εισαγωγών της Ε.Ε. από τρίτες χώρες, αλλά και των εξαγωγών της Ελλάδας προς την αγορά της Ε.Ε..

Στη συνέχεια ακολούθησε η προσπάθεια υπολογισμού των δεικτών του RCA για κάθε μία από τις κατηγορίες που απαρτίζουν το σύνολο των προϊόντων ζωικής προέλευσης για κάθε Κράτος-Μέλος της Ε.Ε. Από τα αποτελέσματα προκύπτει ότι η κατηγορία των ψαριών έχουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, ενώ στις υπόλοιπες κατηγορίες προϊόντων ο συγκεκριμένος δείκτης αφενός εμφανίζει τιμές πολύ μικρότερες από αυτές των ψαριών και αφετέρου παρουσιάζει έντονες διακυμάνσεις.

Στη συνέχεια υπολογίστηκαν οι δείκτες EMS και IMS για τα 27 Κράτη-Μέλη της Ε.Ε., για τις εισαγωγές και εξαγωγές τσιπούρας αυτών, προς και από την αγορά της Ε.Ε. Συγκρίνοντας τις τιμές των συγκεκριμένων δεικτών αποδείχθηκε η ανταγωνιστική θέση της Ελλάδας για το συγκεκριμένο προϊόν.

Τέλος υπολογίστηκε ο δείκτης RCA για όλες τις εξαγωγικές χώρες της τσιπούρας προς την αγορά της Ε.Ε. Από τα αποτελέσματα προέκυψε ότι η ελληνική τσιπούρα είναι ανταγωνιστική, κατέχοντας τη δεύτερη θέση μετά τη Μάλτα.

Τα παραπάνω αποτελέσματα και οι διακυμάνσεις του δείκτη RCA, τόσο για το υπό μελέτη προϊόν όσο και μεταξύ των εξαγωγικών χωρών φανερώνουν ένα ιδιαίτερα απαιτητικό και ανταγωνιστικό περιβάλλον. Συνεπώς οι στρατηγικές Μάρκετινγκ των ελληνικών εξαγωγών θα πρέπει να σχεδιάζονται με ιδιαίτερη προσοχή και να εξειδικεύονται ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες των εισαγωγικών χωρών αλλά και των επιμέρους χαρακτηριστικών των προϊόντων που προορίζονται για εξαγωγές στις χώρες αυτές.

Λέξεις-κλειδιά: τσιπούρα, ανταγωνιστικότητα, Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
1.1. Η ΑΛΙΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ.....	9
1.2 Η ΑΛΙΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	16
1.2.1. Οι υδατοκαλλιέργειες στην Ευρώπη.....	18
1.3. Ο ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	22
1.4. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	28
1.4.1. Η τσιπούρα.....	29
2. ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ.....	37
2.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	37
2.2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΙΚΤΩΝ.....	38
2.3.ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΕΡΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ	45
3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	48
3.1.Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ Ε.Ε.	48
3.1.1 Εισαγωγή.....	48
3.1.2. Εφαρμογή Δείκτη	51
3.1.3.Αποτελέσματα.....	52
3.1.4. Συμπεράσματα.....	59
3.2. ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΣΙΠΟΥΡΑΣ.....	61
3.2.1. Εισαγωγή.....	61

3.2.2. Ελληνικές εξαγωγές τσιπούρας.....	62
3.2.3 Εξαγωγές τσιπούρας των 27 Κρατών-Μελών στην Ε.Ε.....	67
3.2.4. Εισαγωγές Τσιπούρας Των 27 Κρατών-Μελών από την Ε.Ε.....	72
3.3. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ EMS ΚΑΙ IMS.....	77
3.4. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΟΣ.....	83
4. ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	90
5. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	94
6. ABSTRACT.....	98
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	101

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Η ΑΛΙΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

Ο τομέας της αλιείας που περιλαμβάνει τους κλάδους της Θαλάσσιας Αλιείας, της Υδατοκαλλιέργειας και της Μεταποίησης & Εμπορίας Αλιευτικών Προϊόντων, προσφέρει το 6% των συνολικών πρωτεϊνών και σχεδόν το 20% των ζωικών πρωτεϊνών που καταναλώνει η ανθρωπότητα σε ένα χρόνο. Οι κάτοικοι των υπό ανάπτυξη χωρών εξαρτώνται από το ψάρι για την πρόσληψη ζωικών πρωτεϊνών πολύ περισσότερο από τους κατοίκους των βιομηχανικών χωρών. Το ψάρι είναι η κύρια πηγή ζωικών πρωτεϊνών για περισσότερο από ένα δισεκατομμύριο ανθρώπους στις υπό ανάπτυξη χώρες.

Μέσω της θαλάσσιας αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών, βάσει εκτιμήσεις για το 2005 του Διεθνούς Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας (FAO), που στηρίζονται στις αναφορές των μεγαλύτερων ιχθυοπαραγωγικών χωρών, δείχνουν ότι η παγκόσμια παραγωγή ιχθυηρών έφθασε σχεδόν τους 142.000.000 τόνους, παρουσιάζοντας μια αύξηση πάνω από 1.000.000 τόνους σε σχέση με το 2004. Αν και η συνολική ποσότητα που διατίθεται για ανθρώπινη κατανάλωση εκτιμήθηκε ότι αυξήθηκε στους 107.000.000 τόνους, η κατά κεφαλήν κατανάλωση, σε παγκόσμιο επίπεδο, παρέμεινε σχεδόν στα ίδια επίπεδα όπως και το 2004 και ίση με 16,6 κιλά, και αυτό εξαιτίας της αύξησης του πληθυσμού.

Παρατηρήθηκε, επίσης, μια μείωση της συμβολής της θαλάσσιας αλιείας στην ανθρώπινη κατανάλωση αλιευμάτων, αλλά αυτό αντισταθμίστηκε από μια ανάλογη αύξηση της συμβολής της υδατοκαλλιέργειας (FAO 2007). Η παγκόσμια αλιευτική παραγωγή και κατανάλωση παρουσιάζεται στον Πίνακα 1.1.

Οι ιχθυοκαλλιέργειες είναι ένας τομέας δραστηριοτήτων, ο οποίος αποτελεί υποκλάδο των υδατοκαλλιεργειών και καλύπτει την εκτροφή των ψαριών σε θαλασσινό, αλμυρό και υφάλμυρο νερό. Συγκεκριμένα, οι υδατοκαλλιέργειες αφορούν στην εκτροφή των υδρόβιων ζώων και στη καλλιέργεια των υδρόβιων φυτών, ενώ οι ιχθυοκαλλιέργειες αποτελούν έναν κλάδο στον οποίο δραστηριοποιούνται αφενός εταιρίες καθετοποιημένες, οι οποίες ασχολούνται τόσο με την παραγωγή γόνου όσο και με την πάχυνση των ψαριών και αφετέρου εταιρίες οι οποίες ασχολούνται μόνο με την πάχυνση ψαριών ή με την παραγωγή γόνου.

Η υδατοκαλλιέργεια συνεχίζει να είναι ένας από τους πιο γρήγορα αναπτυσσόμενους τομείς παραγωγής προϊόντων ζωικής προέλευσης. Η συμμετοχή των υδατοκαλλιεργειών στην παγκόσμια παραγωγή αλιευμάτων έχει αυξηθεί από 3,22% το 1950 σε περισσότερο από 32% το 2004. Ενώ η παραγωγή της συλλεκτικής αλιείας παρουσιάζει σταθερότητα τα τελευταία χρόνια (κυμαίνεται μεταξύ των 93.000.000 και 95.000.000 τόνων), η παραγωγή των υδατοκαλλιεργειών αυξάνει ταχύτατα από το τέλος της δεκαετίας του '80 (από 11.300.000 τόνους το 1985 αυξήθηκε σε 45.500.000 τόνους το 2004) (Πίν. 1.1.)

Πίνακας 1.1. Παγκόσμια αλιευτική παραγωγή και κατανάλωση (εκατ. τόνοι), FAO 2007

	2000	2001	2002	2003	2004	2005*
ΠΑΡΑΓΩΓΗ						
Εσωτερικών υδάτων						
Αλιείας	8,8	8,9	8,8	9,0	9,2	9,6
Υδατοκαλλιέργειών	21,2	22,5	23,9	25,4	27,2	28,9
Θαλάσσιων υδάτων						
Αλιείας	86,8	84,2	84,5	81,5	85,8	84,2
Υδατοκαλλιέργειών	14,3	15,4	15,4	17,3	18,3	18,9
Σύνολα						
Αλιείας	95,6	93,1	93,3	90,5	95,0	93,8
Υδατοκαλλιέργειών	35,5	37,9	40,4	42,7	45,5	47,8
Γενικό σύνολο	131,1	131,0	133,7	133,2	140,5	141,6
ΧΡΗΣΗ						
Ανθρώπινη κατανάλωση	96,9	99,7	100,2	102,7	105,6	107,2
Μη διατροφική χρήση	34,2	31,3	33,5	30,5	34,8	34,4
Πληθυσμός (δισεκ.)	6,1	6,1	6,2	6,3	6,4	6,5
Κατά κεφαλήν κατανάλωση ψαριών (κιλά)	16,0	16,2	16,1	16,3	16,6	16,6

Σημείωση : Δεν περιλαμβάνονται υδρόβια φυτά

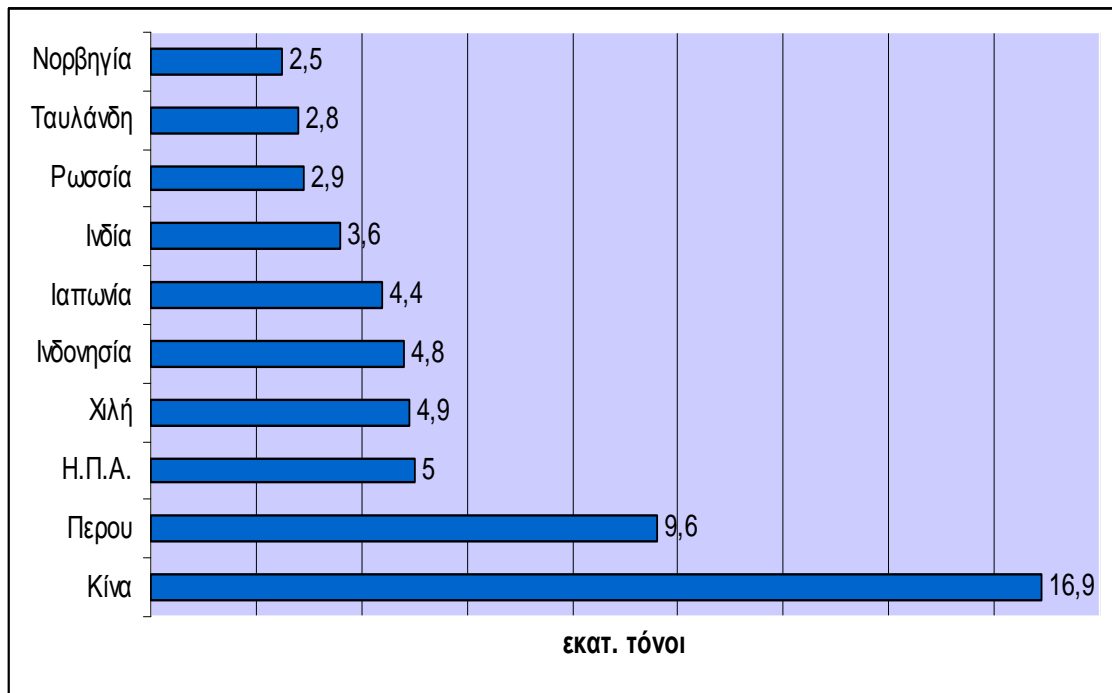
* προκαταρκτική εκτίμηση

Σύμφωνα με εκτιμήσεις του F.A.O. προβλέπεται αύξηση της παραγωγής στον τομέα της υδατοκαλλιέργειας. Στον πίνακα 1.2 παρουσιάζονται οι προβλέψεις για το μέλλον του αλιευτικού τομέα. Τόσο η θαλάσσια αλιεία όσο και η αλιεία των εσωτερικών υδάτων προβλέπεται να παραμείνουν σε σταθερά επίπεδα, ενώ η ζήτηση σε αλιεύματα αναμένεται να παρουσιάσει αύξηση. Μοναδική λύση για να ανταποκριθεί η προσφορά στην αυξημένη ζήτηση διαφαίνεται ότι αποτελούν οι υδατοκαλλιέργειες.

Πίνακας 1.2. Εκτιμώμενη εξέλιξη του παγκόσμιου αλιευτικού τομέα (εκατ. τόνοι), FAO 2004.

Έτος	2010	2020	2030
Θαλάσσια αλιεία	87	87	87
Αλιεία εσωτερικών υδάτων	6	6	6
Σύνολο συλλεκτικής αλιείας	93	93	93
Υδατοκαλλιέργεια	53	70	83
Συνολική παραγωγή αλιευμάτων	146	163	176

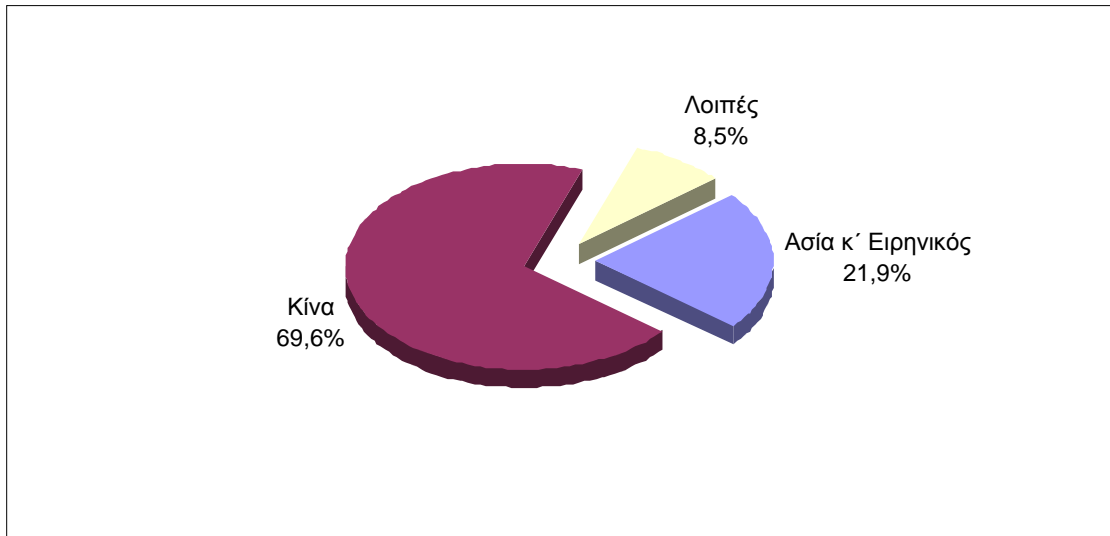
Πρώτη χώρα στη συλλεκτική αλιεία αποτελεί η Κίνα με σταθερές σχεδόν ποσότητες αλίευσης από το 1998 και συγκεκριμένα την περίοδο μεταξύ 2001 και 2004 αυτές κυμαίνονται μεταξύ 16.500.000 και 16.900.000 τόνους. Η μόνη πρόσφατη αλλαγή στην ταξινόμηση των δέκα σημαντικότερων παραγωγών χωρών (Σχ. 1.1.) ήταν η Χιλή, η οποία από την από την έκτη θέση που βρισκόταν το 2002 και την έβδομη το 2003, βρέθηκε στην τέταρτη θέση το 2004.

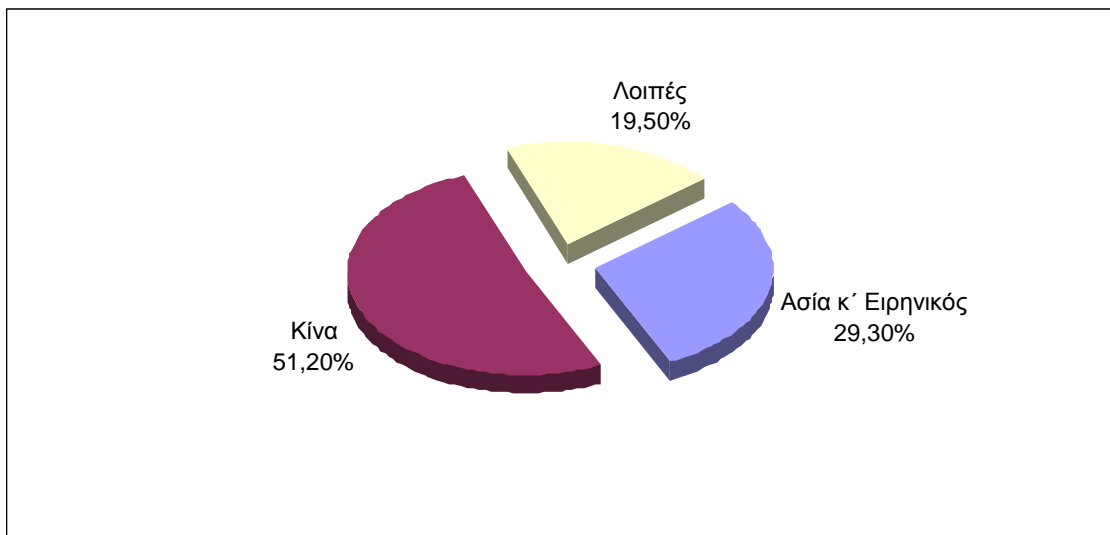
Σχήμα 1.1. Δέκα σημαντικότερες χώρες στην παραγωγή αλιευτικών προϊόντων το 2004

Η μεγαλύτερη παγκόσμια παραγωγή των υδατοκαλλιεργειών εμφανίζεται στη περιοχή της Ασίας και του Ειρηνικού, η οποία κατέχει το 91,5% της παγκόσμιας παραγωγής και το 80,5 % της συνολικής αξίας της παραγόμενης ποσότητας. Αυτή η κυριαρχία οφείλεται κυρίως στην τεράστια παραγωγή της Κίνας, η οποία συμμετέχει κατά 69,57% στη παγκόσμια παραγωγή και κατά 51,2 % επί της συνολικής αξίας της παραγωγής (Σχ. 1.2. και Σχ. 1.3.).

Οι υπόλοιπες περιοχές συμμετέχουν στην παγκόσμια παραγωγή κατά πολύ μικρότερα ποσοστά και συγκεκριμένα η Δυτική Ευρώπη με ποσοστό 3,54%, η Λατινική Αμερική και η Καραϊβική κατά 2,26%, η Βόρεια Αμερική κατά 1,27%, η Βορειοανατολική και Βόρεια Αφρική κατά 0,86%, η Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη κατά 0,42% και η Υποσαχάρια Αφρική με 0,16%, επί της συνολικής παραγωγής.

Σχήμα 1. 2. Η παγκόσμια παραγωγή υδατοκαλλιεργειών, 2004 (FAO 2007)

Σχήμα 1.3. Η αξία της παραγόμενης ποσότητας των υδατοκαλλιεργειών, 2004 (FAO 2007)

Η Κίνα, συγκεκριμένα, παράγει το 77% των κυπρίνων και το 82% των στρειδιών. Η ευρύτερη περιοχή του Ασιατικού Ειρηνικού παράγει το 98% της συνολικής παραγωγής κυπρίνων, το 95% της παραγωγής στρειδιών και 88% των γαρίδων. Η Νορβηγία και η Χιλή είναι οι δύο κύριοι παγκόσμιοι παραγωγοί των καλλιεργημένων σαλμονίδων, συμμετέχοντας κατά 33% και 31%, αντίστοιχα, στη παγκόσμια παραγωγή. (FAO 2007)

Η Ινδία, εξαιτίας της τεράστιας ανάπτυξης της παραγωγής των κυπρίνων, είναι παγκοσμίως η δεύτερη χώρα σε παραγωγή υδατοκαλλιεργειών με παραγωγή πάνω από 2.000.000 τόνους. Πέντε ακόμα χώρες ξεπερνούν το 1.000.000 τόνους, αυτές είναι οι Φιλιππίνες, η Ινδονησία, η Ιαπωνία, το Βιετνάμ και η Ταϊλάνδη. Μαζί με τη Κίνα αυτές οι επτά χώρες αντιπροσωπεύουν τις επτά κυριότερες στην παραγωγή χώρες. Η Κορέα και το Μπαγκλαντές ακολουθούν στην όγδοη και ένατη θέση αντίστοιχα, ενώ η Χιλή που βρίσκεται στη δέκατη θέση, με παραγωγή σχεδόν, 700.000 τόνους το 2004, είναι η μόνη χώρα εκτός Ασίας και της περιοχής του Ειρηνικού που συμπεριλαμβάνεται σε αυτές τις δέκα χώρες (Πίν. 1.3).

Πίνακας 1.3. Δέκα σημαντικότερες χώρες στην παγκόσμια παραγωγή υδατοκαλλιεργειών το 2004

Χώρα	Ποσότητα (τόνοι)	Ποσοστό %	Αξία (1 000 US\$)	Ποσοστό %
Κίνα	41.329.608	69.6	35.997.253	51.2
Ινδία	2.472.335	4.2	2.936.478	4.2
Φιλιππίνες	1.717.028	2.9	794.711	1.1
Ινδονησία	1.468.612	2.5	162.849	3.1
Ιαπωνία	1.260.810	2.1	4.241.820	6.0
Βιετνάμ	1.228.617	2.1	2.458.589	3.5
Ταϊλάνδη	1.172.866	2.0	1.586.625	2.3
Κορέα	952.856	1.6	1.211.741	1.7
Μπαγκλαντές	914.752	1.5	1.363.180	1.9
Χιλή	694.693	1.2	2.814.837	4.0

Πηγή: FAO 2006

1.2 Η ΑΛΙΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) αποτελεί την τρίτη κατά σειρά παραγωγό ζώνη προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιεργειών με αύξηση της παραγωγής μόλις κατά 1% από το 1970. Το σύνολο των προϊόντων αυτών για τη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.-27) το 2006 ήταν ίσο με 6.900.000 τόνους αποτελώντας το 4,4% της παγκόσμιας παραγωγής. Για λόγους σύγκρισης, αναφέρεται ότι στην Κίνα, που είναι η πρώτη παραγωγός χώρα στον κόσμο με μερίδιο 35% της συνολικής παραγωγής, η ετήσια παραγωγή αυξήθηκε κατά δεκατέσσερις φορές από το 1970. Η παραγωγή της αλιείας (capture fisheries) στην ΕΕ προέρχεται σχεδόν ολόκληρη από θαλάσσιες περιοχές γειτονικές προς τα κράτη-μέλη της. Τα μικρά πελαγικά ψάρια, όπως η σαρδέλα και το

σκουμπρί, αποτελούν σχεδόν το 50% της συνολικής παραγωγής. Ωστόσο, τα σημαντικά αποθέματα όσον αφορά στην αξία τους (οικονομική και βιομηχανική) είναι τα βενθοπελαγικά, όπως ο μπακαλιάρος, αν και αποτελούν μόλις το 10% της παραγωγής.

Η ποσότητα των αλιευμάτων, επίσης για το 2006, ανήλθε στους 5.300.000 τόνους, με πρώτη χώρα παραγωγής τη Δανία με ποσοστό συμμετοχής 16,34% στο σύνολο της παραγωγής. Ακολουθεί η Ισπανία με ποσοστό 13,38%, το Ην. Βασίλειο με 11,59% και η Γαλλία με 10,97%. Οι υπόλοιπες έξι χώρες παρουσιάζουν μερίδιο στη συνολική παραγωγή μικρότερη του 10%. Αναλυτικά η παραγωγή για τις πρώτες δέκα χώρες στην παραγωγή αλιευμάτων παρουσιάζεται στον Πίνακα 1.4.

Πίνακας 1.4. Παραγωγή αλιευμάτων των κυριότερων χωρών της Ε.Ε.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ-ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΑΛΙΕΥΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ Ε.Ε. (2006)		
ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (τόνοι)	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
Δανία	867844	16,34
Ισπανία	710897	13,38
Ην. Βασίλειο	615780	11,59
Γαλλία	582846	10,97
Ολλανδία	433235	8,16
Γερμανία	312047	5,87
Σουηδία	279040	5,25
Πορτογαλία	269255	5,07
Ιρλανδία	229094	4,31
Λιθουανία	210670	3,97
Λοιπές	801783	15,09

Πηγή: Eurostat 2008

1.2.1. Οι υδατοκαλλιέργειες στην Ευρώπη

Ο κλάδος των ιχθυοκαλλιεργειών στην Ευρώπη έχει παρουσιάσει αξιόλογη ανάπτυξη την τελευταία δεκαετία και περιλαμβάνει είδη ψαριών, όπως πέστροφα, σολομό, τσιπούρα και λαβράκι. Το έτος 2000 η παραγωγή των ψαριών ιχθυοκαλλιέργειας στην Ευρώπη ξεπέρασε τους 1.000.000 τόνους, ενώ το 2008 η παραγωγή κυμαινόταν στους 1.660.000 τόνους (Πίν. 1.4). Το ίδιο έτος η παραγωγή της Ε.Ε. ανήλθε σε 620.000 τόνους από 300.000 τόνους που ήταν το 1990.

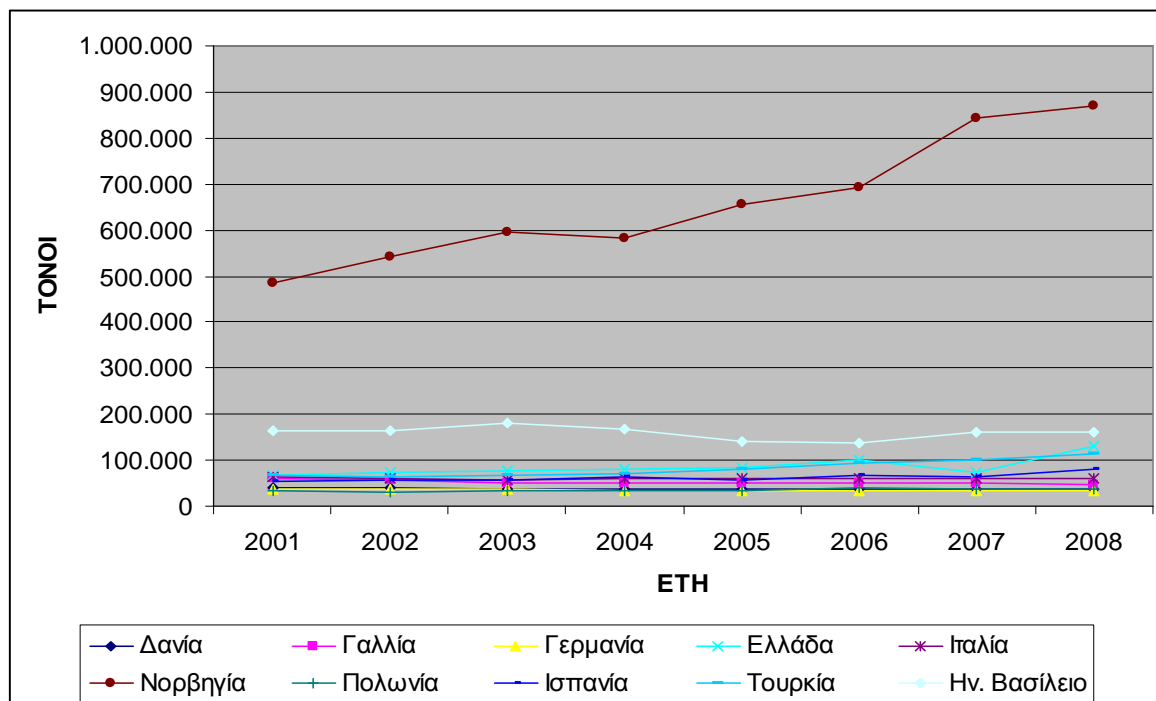
Για το έτος 2008, οι δέκα σημαντικότερες χώρες στην παραγωγή ιχθυοκαλλιέργειας στην Ευρώπη, περιλάμβαναν καταρχήν τη Νορβηγία, η οποία ξεχωρίζει κατά πολύ σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες, αφού η παραγωγή της έφθασε τους 870.450 τόνους, ακολουθεί το Ην. Βασίλειο με 161.367 τόνους και η Ελλάδα με 130.000 τόνους. Αμέσως μετά την Ελλάδα και τέταρτη στη σειρά κατάταξης βρίσκεται η Τουρκία με 114.250 τόνους. Οι υπόλοιπες έξι χώρες παρουσιάζουν παραγωγή μικρότερη των 100.000 τόνων, και συγκεκριμένα η Ισπανία βρίσκεται στην πέμπτη θέση με 79.439 τόνους, η Ιταλία στην έκτη θέση με 60.925 τόνους και η Γαλλία στην έβδομη με 48.435 τόνους. Την όγδοη θέση κατέχει η Δανία με 37.500 τόνους, την ένατη η Πολωνία με 37.451 τόνους και τη δέκατη η Γερμανία με 35.106 τόνους. Στο σχήμα 1.4 παρουσιάζεται η παραγωγή της ιχθυοκαλλιέργειας των δέκα σημαντικότερων χωρών που προαναφέρθηκαν για τα έτη από το 2001 έως το 2008, όπου διαφαίνεται η τεράστια διαφορά της Νορβηγίας σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες αλλά και το ότι η παραγωγή όλων των υπολοίπων χωρών εκτός του Ην. Βασιλείου, τα τελευταία οχτώ χρόνια, κυμαινόταν κάτω των 100.000 τόνων.

Πίνακας 1.4. Η παραγωγή ιχθυοκαλλιέργειας στις χώρες της Ευρώπης

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΙΧΘΥΟΚΑΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ (τόνοι)								
ΧΩΡΑ	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Αυστρία	2.308	2.229	2.148	2.410	2.543	2.632	2.632	2.632
Βέλγιο	1.520	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200
Κροατία	9.840	9.605	8.456	9.350	9.950	9.550	10.430	10.930
Κύπρος	1.790	1.861	2.090	3.515	3.598	3.582	3.425	4.000
Τσεχία	18.660	17.946	18.337	18.798	19.892	18.870	19.803	19.980
Δανία	40.100	39.800	35.550	36.000	36.610	37.760	37.870	37.500
Νησιά Φαρόε	49.138	55.000	62.746	37.518	22.677	14.846	25.173	33.800
Φινλανδία	15.492	14.894	12.201	12.335	13.693	14.000	11.000	12.000
Γαλλία	59.155	55.300	49.470	51.010	48.770	50.655	49.194	48.435
Γερμανία	36.150	36.000	36.000	34.750	35.106	35.106	35.106	35.106
Ελλάδα	66.550	73.500	78.500	79.500	83.600	100.000	72.000	130.000
Ουγγαρία	17.733	18.408	17.735	17.735	17.837	17.697	15.114	15.114
Ισλανδία	8.070	3.467	6.147	8.917	8.355	8.478	6.852	6.852
Ιρλανδία	24.213	2.,173	19.340	15.421	13.220	11.607	13.060	15.420
Ιταλία	62.900	60.100	56.900	59.100	59.845	60.705	59.700	60.925
Μάλτα	1.235	1.116	1.000	913	931	931	931	931
Ολλανδία	6.700	6.400	8.275	8.475	9.650	9.300	8.640	8.640
Νορβηγία	485.400	543.400	594.570	580.570	655.364	690.950	841.450	870.450
Πολωνία	34.310	30.750	33.760	33.431	33.241	38.831	37.451	37.451
Πορτογαλία	4.940	5.040	6.040	6.040	6.040	5.040	5.040	5.040
Ισπανία	54.620	57.200	57.514	62.668	56.835	66.154	61.959	79.439
Σουηδία	7.254	6084	6.506	6.828	6.922	6.922	6.922	6.922
Τουρκία	66.972	62.510	67.250	71.250	78.850	92.750	100.250	114.250
Ην. Βασίλειο	165.259	162.461	179.248	168.550	140.793	135.814	159.057	161.367
Σύνολο	1.240.309	1.288.444	1.360.983	1.326.283	1.365.522	1.433.379	1.584.258	1.718.383

Πηγή : Aquamedia

* Ο πίνακας περιλαμβάνει και χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σχήμα 1.4. Οι δέκα σημαντικότερες χώρες στην παραγωγή ιχθυοκαλλιέργειας στην Ευρώπη το 2008.

Στον Πίνακα 1.5 παρουσιάζονται οι χώρες με τη μεγαλύτερη παραγωγή προϊόντων ιχθυοκαλλιέργειας στην Ε.Ε. το 2008, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ομοσπονδίας των Ευρωπαίων Παραγωγών Υδατοκαλλιέργειας (F.E.A.P., Federation of European Aquaculture Producers). Το Ηνωμένο Βασίλειο κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο της παραγωγής στην Ε.Ε. με ποσοστό 26%, παράγοντας κυρίως σολομό και πέστροφα. Ακολουθεί η Ελλάδα, με παραγωγή κυρίως τσιπούρας και λαυρακιού και μερίδιο 15%, η Ισπανία με ποσοστό συμμετοχής 11%, η Ιταλία με 10% και η Γαλλία με 8%, παράγοντας κυρίως μύδια, στρείδια, σολομό και πέστροφα.

Πίνακας 1.5. Σημαντικότερες χώρες της Ε.Ε. στην παραγωγή ψαριών ιχθυοκαλλιέργειας

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ-ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε (2008)		
ΧΩΡΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (τόνοι)	ΜΕΡΙΔΙΟ (%)
Ην. Βασίλειο	161.367	26
Ελλάδα	95.000	15
Ισπανία	68.325	11
Ιταλία	60.975	10
Γαλλία	49.137	8
Δανία	37.500	6
Πολωνία	37.451	6
Γερμανία	35.106	6
Λοιπές	76.765	12

Πηγή: Aquamedia

Εικόνα 1.1. Εγκαταστάσεις ιχθυοκαλλιέργειας στη Μεσόγειο

1.3. Ο ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η σημασία του τομέα της αλιείας, υπερβαίνει την άμεση συμβολή του στο ΑΕΠ της χώρας, η οποία είναι μικρότερη του 1%, διότι εκτός του ότι παρέχει ένα σημαντικό μέρος των θρεπτικών συστατικών που απαιτούνται για την ανθρώπινη κατανάλωση, συμβάλλει σε σημαντικό βαθμό στον οικονομικό και κοινωνικό ιστό πολλών παράκτιων και νησιωτικών περιοχών.

Ο ελληνικός αλιευτικός στόλος αποτελείται από παλαιά σκάφη μικρής χωρητικότητας και ιπποδύναμης που αλιεύουν παράκτια αποθέματα κατά μήκος των νησιών και της εκτεταμένης ηπειρωτικής ακτογραμμής, καθώς και ορισμένα αποθέματα της Μεσογείου. Η παράκτια αλιεία έχει κυρίως τη μορφή παραδοσιακής οικογενειακής δραστηριότητας που συνδυάζεται και με άλλες ασχολίες, ενώ ασκείται κατά κύριο λόγο από μεγάλης ηλικίας και μη εκπαιδευμένους επαγγελματίες αλιείς (Ίδρυμα Οικονομικών και βιομηχανικών Ερευνών, IOBE 2008).

Εικόνα 1.2. Αλιευτικό σκάφος (γρι-γρι).

Συγκεκριμένα την 1^η Δεκεμβρίου του 2007 από το σύνολο των αλιευτικών σκαφών της χώρας μας ο αριθμός των οποίων έφθανε τα 17.657, τα 879, που αντιστοιχούν στο 5% του στόλου, είναι τράτες και τα 17657, που αντιστοιχούν στο 95% του στόλου, είναι τα υπόλοιπα είδη σκαφών (γρι-γρι, σκάφη με δίχτυα κλπ.), (Eurostat, Η ΚΑΠ σε αριθμούς, 2008).

Στις παράκτιες περιοχές, όπου οι επιλογές από την άποψη των θέσεων εργασίας είναι συνήθως περιορισμένες, η απασχόληση στον τομέα της αλιείας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο. Το γεγονός αυτό δεν αφορά μόνο τους αλιείς αλλά ολόκληρο τον κλάδο, περιλαμβανομένης της μεταποίησης, της διάθεσης και διανομής, το εμπόριο και την υδατοκαλλιέργεια. Στην Ελλάδα το 2003 οι εργαζόμενοι έφθασαν τους 37.700, από τους οποίους οι 3.906 ήταν γυναίκες (Eurostat, Η ΚΑΠ σε αριθμούς, 2008).

Η ποσότητα των συνολικών αλιευμάτων το 2006 ήταν 96.964 τόνους, αυξημένη κατά 7% από το 2005 που ήταν 90.445 τόνους. Τα ψάρια αποτελούν το 84% του συνόλου των αλιευμάτων, τα κεφαλόποδα το 9%, τα μαλακόστρακα το 6% και τα όστρακα περίπου το 1% (Πίν. 1.6).

Πίνακας 1.6. Ποσότητα αλιευμάτων ανά είδος.

ΑΛΙΕΥΜΑΤΑ		
ΕΤΟΣ	ΕΙΔΟΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (τόνοι)
2006	Ψάρια	81.431
	Κεφαλόποδα	8.522
	Μαλακόστρακα	6.013
	Όστρακα	726
Σύνολο		96.694
2005		90.445
2004		91.134

Πηγή : ΕΣΥΕ

Τα πέντε πρώτα είδη που αλιεύτηκαν το 2006 ήταν ο Γαύρος με παραγωγή 14.156 τόνους, η Σαρδέλα με παραγωγή τους 11.321 τόνους, ο Μπακαλιάρος με παραγωγή τους 4.794 τόνους, η Γόπα με παραγωγή 4.059 τόνους και η Μαρίδα η παραγωγή της οποίας έφθασε τους 3.355 τόνους. (Eurostat, Η ΚΑΠ σε αριθμούς, 2008)

Η θαλάσσια ιχθυοκαλλιέργεια είναι σημαντικός κλάδος της οικονομικής δραστηριότητας του ελληνικού αλιευτικού τομέα παραγωγής, τόσο από την άποψη μεγεθών όσο και από την άποψη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που εμφανίζει η Ελλάδα. Το εκτεταμένο μήκος ακτών (περίπου 15.000 χιλιόμετρα), η κατάλληλη ποιότητα των υδάτων και γενικά το φυσικό περιβάλλον στην Ελλάδα, διαμορφώνουν ιδανικές συνθήκες για την ανάπτυξη των θαλάσσιων ιχθυοκαλλιεργειών.

Η συνεχώς **αυξανόμενη σημασία των υδατοκαλλιεργειών**, στην Ελλάδα, αποδίδεται στους ακόλουθους παράγοντες:

α) Στη μείωση των ειδών της συλλεκτικής αλιείας, λόγω της ρύπανσης-μόλυνσης των υδάτων, της υπεραλίευσης και του αυξανόμενου κόστους καυσίμων.

β) Στην εντυπωσιακή εξέλιξη της τεχνολογίας εκτροφής στα διάφορα είδη υδρόβιων οργανισμών, μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και

γ) Στη λύση κλειδί που αποτελεί η ιχθυοκαλλιέργεια για την ικανοποίηση της αυξανόμενης τα τελευταία χρόνια ζήτησης αλιευμάτων.

Οι υδατοκαλλιεργείες αποτελούν επίσης μια σημαντική πηγή προσφοράς εργασίας. Ο αριθμός των άμεσα απασχολούμενων στον τομέα των υδατοκαλλιεργειών ανήλθε στα 4834 άτομα για το 2005 και συγκεκριμένα 3960 άτομα απασχολήθηκαν στις θαλάσσιες ιχθυοκαλλιεργείες, 536 άτομα σε μονάδες εγκαταστημένες σε υφάλμυρα νερά και 338 άτομα σε εγκαταστάσεις γλυκών νερών (ΕΣΥΕ). Σύμφωνα

με το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE), η εγχώρια κατανάλωση ειδών ιχθυοκαλλιέργειας αυξήθηκε από 59.593,8 τόνους το 2000 στους 83.749,1 τόνους το 2004, σημειώνοντας μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 8,9% και συνολική μεταβολή ίση με 40,5% την περίοδο 2000-2004.

Το 2005 λειτουργούσαν στη χώρα μας 1.648 μονάδες υδατοκαλλιέργειας γλυκού νερού για παραγωγή ψαριών, 273 μονάδες σε υφάλμυρα νερά επίσης για τη καλλιέργεια ψαριών και 11.928 μονάδες θαλασσινού νερού (συμπεριλαμβανομένων των ιχθυογεννητικών σταθμών). Από τις 11.928 μονάδες της θάλασσας, η συντριπτική πλειοψηφία και συγκεκριμένα οι 11.007 μονάδες, δραστηριοποιούνται στον τομέα των ιχθυοκαλλιεργειών, ενώ οι υπόλοιπες 921 μονάδες δραστηριοποιούνται στις καλλιέργειες ειδών διαφόρων μαλακίων (ΕΣΥΕ). Το 57,1% των μονάδων βρίσκεται στην Μακεδονία, το 17,5% στη Στερεά Ελλάδα και το 8,9% στην Ήπειρο. (IOBE)

Η κυριότερη κατηγορία των ειδών υδατοκαλλιέργειας είναι τα ψάρια, τα οποία αποτελούν το 70,3% της συνολικής παραγωγής το 2004, προσεγγίζοντας τους 83.600 τόνους το 2005 και αυξάνονται έως τους 130.000 τόνους το 2008. Σε αυτήν την παραγωγή οι τσιπούρες και τα λαβράκια συμμετέχουν με μερίδιο υψηλότερο του 95% στη συνολική παραγωγή του 2005 ενώ τις επόμενες χρονιές φαίνεται να κυριαρχούν εντελώς. Αυτό συμβαίνει διότι πρόκειται για ευρύαλα ψάρια, δηλ. μπορούν να αναπτυχθούν σε μεγάλο εύρος αλμυρότητας νερού. Εκτός βέβαια απ' αυτά, έχουν αρχίσει να γίνονται προσπάθειες για παραγωγή λυθρινιού, μουρμούρας, συναγρίδας, μυτακίου, σαργού, μελανουριού, φαγκριού και κέφαλου. (Πίν. 1.7.)

Πίνακας 1.7. Κύρια είδη ιχθυοκαλλιέργειας της Ελλάδας (τόνοι)

ΕΙΔΟΣ	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Χέλια	550	500	500	500	500			
Λαβράκι	24.000	28.000	26.000	30.000	36.100	40.000	29.000	52.400
Τσιπούρα	39.000	42.000	49.000	46.000	44.000	60.000	43.000	77.600
Πέστροφα	3.000	3,000	3,000	3,000	3,000			
Σύνολο	66.550	73.500	78.500	79.500	83.600	100.000	72.000	130.000

Πηγή : FEAP 2008

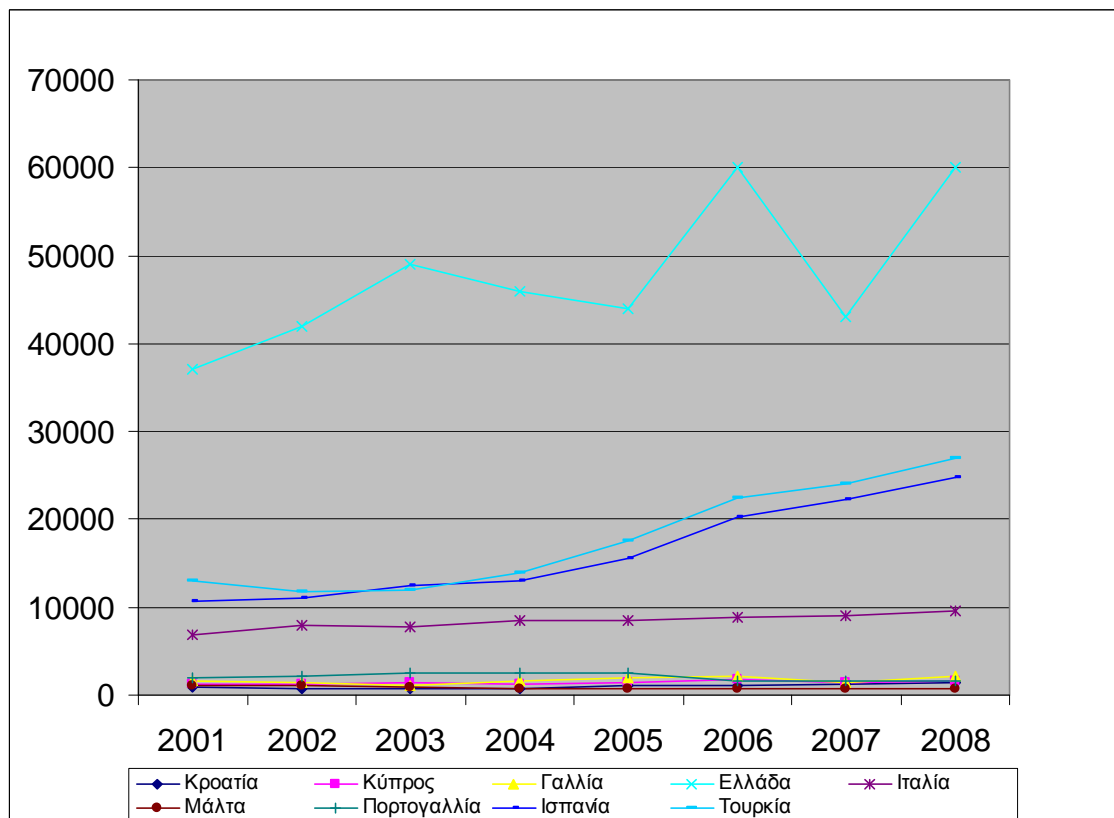
Στην Ευρώπη, όπως παρατηρείται στον Πίνακα 1.8, εννιά χώρες καλλιεργούν τσιπούρα, με πρώτη στην παραγωγή την Ελλάδα και με αρκετά μεγάλο ποσοστό στη συνολική παραγωγή για το έτος 2008 που έφθασε το 46,53%, ακολουθεί η Τουρκία με ποσοστό 20,9%, η Ισπανία με 19,23% και η Ιταλία με 7,45%. Η Κροατία, η Κύπρος, η Γαλλία, η Μάλτα και η Πορτογαλία παράγουν επίσης τσιπούρα αλλά το μερίδιο αυτών των χωρών στη συνολική παραγωγή είναι πολύ μικρό.

Επίσης παρατηρείται, ότι επτά από τις εννιά χώρες παραγωγής τσιπούρας αύξησαν την παραγωγή τους τα τελευταία οχτώ χρόνια και κυρίως η Ισπανία κατά 132% και η Τουρκία κατά 108,7 %. Η Ελλάδα αύξησε την καλλιέργειά της κατά 62,2 %, η Κροατία κατά 48,9%, η Ιταλία κατά 41,2%, η Γαλλία κατά 26,6 % και η Κύπρος κατά 23,1%. Στη Μάλτα και την Πορτογαλία οι παραγωγές τους μειώθηκαν κατά 23% και 20% αντίστοιχα. Οι διακυμάνσεις των τιμών της παραγωγής από το 2001 έως το 2008 φαίνονται και στο Σχήμα 1.5 που ακολουθεί.

Πίνακας 1.8. Χώρες της Ευρώπης που παράγουν τσιπούρα (τόνοι)

ΧΩΡΑ	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	%
Κροατία	940	700	700	800	1100	1000	1200	1400	1,09
Κύπρος	1300	1260	1500	1356	1465	1879	1400	1600	1,24
Γαλλία	1700	1500	1100	1600	1900	2200	1392	2153	1,67
Ελλάδα	37000	42000	49000	46000	44000	60000	43000	60000	46,53
Ιταλία	6800	8000	7800	8500	8500	8900	8990	9600	7,45
Μάλτα	1039	1066	900	782	800	800	800	800	0,62
Πορτογαλία	2000	2200	2500	2500	2500	1600	1600	1600	1,24
Ισπανία	10685	10960	12440	13034	15607	20220	22315	24790	19,23
Τουρκία	12939	11681	12000	13950	17500	22500	24000	27000	20,94
Σύνολο	74403	79367	87940	88522	93372	119099	104697	128943	74403

Πηγή : FEAP

Σχήμα 1.5. Παραγωγή τσιπούρας στην Ευρώπη

1.4. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η συνεχώς εντεινόμενη παγκοσμιοποίηση, η συνεχής διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ως φυσικό επακόλουθο αυτών, η αύξηση των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των νέων και των υπαρχόντων κρατών – μελών της Ε.Ε. έχουν ως αποτέλεσμα τη ραγδαία αύξηση του ανταγωνισμού σε διεθνές επίπεδο σε όλους τους τομείς της οικονομίας και ιδιαίτερα για τον κλάδο των τροφίμων.

Ο τομέας των αλιευτικών προϊόντων αποτελεί έναν σημαντικό κλάδο για την ελληνική οικονομία που υπόκειται στις παραπάνω έντονα αναπτυσσόμενες ανταγωνιστικές πιέσεις και κατά συνέπεια αποτελεί ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον αντικείμενο για οικονομική ανάλυση.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάλυση των δεικτών του διεθνούς εμπορίου για τη διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας, καταρχήν, των ελληνικών προϊόντων ζωικής προέλευσης που εξάγονται στην αγορά της Ε.Ε. και κατά δεύτερον τη διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας αυτών στις δέκα πιο σημαντικές εισαγωγικές χώρες στην Ε.Ε.. Τα παραπάνω, αποτελούν παράπλευρο σκοπό του τελικού ο οποίος είναι η διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας ενός συγκεκριμένου αλιευτικού προϊόντος, με ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο όπως αποδεικνύεται για τις ελληνικές εξαγωγές, αυτό της ελληνικής τσιπούρας.

1.4.1 Η τσιπούρα

Σε αυτό ακριβώς το σημείο, θεωρείται απαραίτητο να αναφέρουμε μερικά μορφολογικά και άλλα χαρακτηριστικά για το συγκεκριμένο υπό μελέτη προϊόν των ιχθυηρών, το οποίο είναι η τσιπούρα.

«Τσιπούρα» είναι η κοινή ονομασία του *Sparus aurata* που χρησιμοποιείται στην Ελλάδα, της οικογένειας Sparidae ενώ στις Αγγλόφωνες χώρες είναι γνωστό ως "Gilthead seabream". Άλλοι γνωστοί αντιπρόσωποι της οικογένειας Sparidae είναι ο σπάρος και η συναγρίδα. Η τσιπούρα που συλλέγεται από την αλιεία ή παράγεται από την υδατοκαλλιέργεια, αποτελεί εξαιρετική πηγή χαμηλής σε λιπαρά πρωτεΐνης, ασβεστίου, φωσφόρου και πολυακόρεστων λιπαρών οξέων, όπως το απαραίτητο Ω3, καθώς και των βιταμινών A, D και B12. και για αυτό έχει κατά κύριο λόγο υψηλή εμπορική αξία (άριστη ποιότητα κρέατος)

Εικόνα 1.3. Η τσιπούρα

Η τσιπούρα είναι ένα ψάρι με ένα χαρακτηριστικό ασημογάλαζο χρώμα στην κορυφή της ράχης της, και ασημί, γαλάζιες γκρι αποχρώσεις στα πλευρά. Το σώμα του έχει ωοειδές σχήμα και έχει μία μαύρη κηλίδα στο κάλυμμα των βραγχίων, στην αρχή της πλευρικής γραμμής. Επίσης, εμφανίζει έναν χρυσοκίτρινο χρωματισμό ανάμεσα στους οφθαλμούς. Τέλος έχει μαύρες ζωνώσεις στην άκρη της ουράς.

Όσο αφορά τα μορφολογικά χαρακτηριστικά της τσιπούρας, παρατηρούμε ότι το μέγεθός του είναι συνήθως 30-40 cm στα ενήλικα άτομα και το μέγιστο αναφερόμενο στην βιβλιογραφία είναι 70cm. Παρόλα αυτά έχει παρατηρηθεί άτομο με μήκος 76cm. Αν και το μέγιστο βάρος ψαριού που έχει δημοσιευτεί για το είδος αγγίζει τα 17,2kg , συνήθως το βάρος του κυμαίνεται γύρω στα 400 με 600 g (κατηγορία G). Το σώμα του είναι στενόμακρο, παχύ και συμπιεσμένο πλευρικά. Διαθέτει ομόκερκο ουραίο πτερύγιο καθώς και ένα ενιαίο ραχιαίο και ένα εδρικό πτερύγιο. Το κεφάλι του είναι μεγάλο με απότομο, κοντό ρύγχος που εκτείνεται ως το ύψος του μέσου των οφθαλμών. Το στόμα του είναι μικρό με 6 κυνόδοντες και με την κάτω γνάθο του να διαθέτει πολλά μικρά στρογγυλεμένα δόντια σε 5-6 σειρές τα οποία χρησιμεύουν για να συνθλίβει την τροφή του (οστρακόδερμα).

Ο συγκεκριμένος ιχθύς ζει σε υποτροπικά κλίματα (60°N - 14°N, 26°W - 36°E). Λόγω των ευρύαλων και ευρύθερμων συνηθειών του το είδος βρίσκεται τόσο στο θαλάσσιο χώρο αλλά και σε υφάλμυρες παράκτιες λιμνοθάλασσες και σε εκβολές ποταμών. Λόγω των παραπάνω, η τσιπούρα που είναι κοινό είδος στη Μεσόγειο, είναι παρόν κατά μήκος των ανατολικών ατλαντικών ακτών από τη Μεγάλη Βρετανία στη Σενεγάλη, και είναι σπάνιο στη Μαύρη Θάλασσα. Αντιπρόσωποι του είδους βρίσκονται και γύρω από τα Κανάρια Νησιά.

Βρίσκεται συνήθως σε βραχώδη βυθό με φύκη αλλά μπορεί να την συναντήσουμε και σε αμμώδη μέρη. Τα νεαρά άτομα παραμένουν στο χαμηλό βάθος (μέχρι 30 μ), ενώ οι ενήλικι μπορεί να φθάσουν στα πιο μεγάλα θαλάσσια βάθη (μέγιστο βάθος 150 μ).

Η τσιπούρα είναι στατικό ψάρι και ζει είτε απομονωμένο είτε σε μικρές συναθροίσεις στο φυσικό περιβάλλον. Πρόκειται για κυρίως σαρκοφάγο ψάρι, το οποίο μεταναστεύει χαρακτηριστικά την άνοιξη προς τις υφάλμυρες παράκτιες λιμνοθάλασσες στην αναζήτηση άφθονης τροφής και των ηπιότερων θερμοκρασιών (τροφική μετανάστευση). Πολύ ευαίσθητα στις χαμηλές θερμοκρασίες (το χαμηλότερο θανατηφόρο όριο είναι 4°C), στα τέλη του φθινοπώρου επιστρέφουν στην ανοικτή θάλασσα, όπου τα ενήλικα ψάρια αναπαράγουν.

Η μέση ηλικία στη οποία βρίσκονται τα ψάρια στο φυσικό τους περιβάλλον είναι μεταξύ 1,4 και 4,4 χρόνων. Παρόλα αυτά σε συνθήκες αιχμαλωσίας μπορούν να διπλασιάσουν αυτό το χρόνο καθώς ξεπερνούν τα 10 χρόνια με μέγιστη δημοσιευμένη ηλικία τα 11 χρόνια.

Όσον αφορά την αναπαραγωγή της τσιπούρας, στο τμήμα γεννητόρων κάτω από απόλυτα ελεγχόμενες συνθήκες τα ψάρια γεννούν τα αβγά (γεννήτορες ή μάνες) μέσα σε ειδικές δεξαμενές, που είναι κυλινδρικές, χοντρές, όγκου 30 m³, από πάνω είναι σκεπασμένες με δίχτυα για προστασία από θηρευτές και για να μην πηδήξουν έξω τα ψάρια. Οι γεννήτορες προέρχονται από ελεύθερη αλιεία με αγκίστρι και τράτα. Μετά την επιλογή των πιο εύρωστων και ικανών για αναπαραγωγή γίνεται προληπτικό μπάνιο με φορμόλη. Κατά καιρούς γίνεται εμπλουτισμός με νέους γεννήτορες. Η αναλογία θηλυκών-αρσενικών στις δεξαμενές ωοτοκίας ισούται με 2/3.

Τα ζώα ωριμάζουν αναπαραγωγικά μετά από το πρώτο έτος ζωής τους, όταν είναι μεγαλύτερα από 25 εκατ. Και αφού ορισμένα αλλάζουν φύλο από αρσενικό σε θηλυκό (πρωταντρικός ερμαφροδιτισμός). Αν όμως κάποια δεξαμενή έχει έλλειψη σε αρσενικά, βγάζουμε όλα τα αρσενικά από τη δεξαμενή και τότε γίνεται η αντίστροφη μετατροπή.

Στις άγριες περιοχές οι τσιπούρες ωοτοκούν το χειμώνα, αλλά στις υδατοκαλλιέργειες ρυθμίζονται και αναπαράγονται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους κάτω από ελεγχόμενες μεθόδους (αλλαγές στη συγκεκριμένη πυκνότητα του ύδατος, της θερμοκρασίας και της περιόδου φωτός). Η ωοτοκία διαρκεί 72 ώρες σε θερμοκρασία 14°C. Ο έλεγχος του βαθμού ωρίμανσης των γονάδων γίνεται πιέζοντας πλευρικά τα τοιχώματα της κοιλιάς. Με εναίσιμη ανθρώπινη χορειακή γοναδοτροπίνη γίνεται συγχρονισμός της αναπαραγωγής, που είναι απαραίτητος για τη σωστή και εύκολη ανάπτυξη των αβγών. Η γονιμοποίηση των αβγών γίνεται με επίβρεξη από τα αρσενικά μετά την ωοτοκία των θηλυκών τσιπούρων. Η ποσότητα αβγών καθορίζεται κυρίως από το βάρος του θηλυκού γεννήτορα και υπολογίζεται σε 180.000 αβγά / κιλό.

Τα αβγά επιπλέουν στην επιφάνεια των δεξαμενών ωοτοκίας και συλλέγονται βάσει αυτής της ιδιότητας. Συλλέγονται από τον ωοσυλλέκτη, επιλέγονται τα καλύτερα σε ποιότητα, καταμετράται ο αριθμός και το βάρος τους και μεταφέρονται στη μονάδα επώασης.

Η μονάδα επώασης αποτελείται από μια γούρνα που τροφοδοτείται με νερό. Η οξυγόνωση (>80%) του ύδατος επιτυγχάνεται με αυτόματο μηχανισμό ανάδευσής του. Ολόκληρο το σύστημα συνδέεται με μια δεξαμενή 35L που παρέχει φιλτραρισμένο φρέσκο θαλασσινό νερό. Οι συνθήκες επώασης πρέπει να διατηρούνται σταθερές. Συγκεκριμένα, οξυγόνωση 8 mg/L, θερμοκρασία 16,3-16,7°C, αλατότητα 35 psu,

φυσική φωτοπερίοδος, διαυγές νερό, PH 7-8. Η άριστη πυκνότητα είναι 10^3 - 10^4 αβγά/L και η συνήθης θνησιμότητα 16.2-25%. Όταν η πυκνότητα ανέβει από 20.000 στις 30.000 αβγά/L, η θνησιμότητα αυξάνεται σημαντικά.

Την επώαση ακολουθεί μεταφορά των προνυμφών σε δεξαμενή. Εκεί διεξάγονται καθημερινοί έλεγχοι μέχρι την εμφάνιση του στόματος που σηματοδοτεί την έναρξη παροχής ζωντανής τροφής. Τότε ξεκινά το νυμφικό στάδιο. Οι νύμφες κατανέμονται σε δεξαμενές ανάλογα με την ηλικία και τον αριθμό τους. Το νυμφικό στάδιο τελειώνει και η τροφή των ιχθυδίων γίνεται αδρανής βιομηχανοποιημένη. Η επιβίωση των προνυμφών στις καλλιέργειες φτάνει στο 80%, ενώ στο φυσικό περιβάλλον δεν ξεπερνά το 5%. Το λαρβικό στάδιο διαρκεί περίπου 50 ημέρες στη θερμοκρασία 17 με 18° C.

Τα ιχθύδια μεταφέρονται από τις δεξαμενές εκκόλαψης, όπου βρίσκονται κάτω από ελεγχόμενες συνθήκες, στις δεξαμενές προπάχυνσης, όπου οι συνθήκες είναι φυσικές. Το στάδιο προπάχυνσης διαρκεί τόσο όσο είναι απαραίτητο, ώστε να εξασφαλιστεί η επιβίωση των ευαίσθητων οργανισμών του εκκολαπτηρίου. Η μεταφορά γίνεται όταν τα ιχθύδια έχουν ηλικία 60-70 ημερών και μέσο βάρος 0,4-0,5 g.

Η ιχθυοπυκνότητα στη δεξαμενή προπάχυνσης αρχικά είναι 2 Kg/m³, ενώ στο τέλος της προπάχυνσης φτάνει τα 10 Kg/m³. Η τροφή σε αυτό το στάδιο είναι τεχνητή με μεγάλη περιεκτικότητα σε πρωτεΐνες και δίδεται υπό ξηρά μορφή με αυτόματες ταιστρες ή με το χέρι. Ο έλεγχος είναι καθημερινός, σε δείγμα 100 ιχθυδίων για κάθε δεξαμενή και γίνεται με αιματολογικές εξετάσεις και ακτινογραφίες-X για διαπίστωση σκελετικών ανωμαλιών. Ακόμη, κάθε πρωί γίνεται ένας πρόχειρος έλεγχος από εξειδικευμένο άτομο που περνά από κάθε δεξαμενή και ελέγχει αν υπάρχει

κανιβαλισμός και αν το άνοιγμα του στόματος των ιχθιδίων δεν είναι σωστό, που υποδηλώνει σκελετική ανωμαλία ή ακόμη και οργανική δυσλειτουργία. Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι η επιβίωση σε αυτό το πρώτο στάδιο εκτροφής των ιχθυδίων να φτάνει το 85-90% του αρχικού αριθμού των ιχθυδίων που μεταφέρθηκαν στις δεξαμενές προπάχυνσης. Σε ηλικία 120-149 ημερών, τα ιχθύδια με μέσο βάρος 1.5-2 g μεταφέρονται στις μονάδες πάχυνσης.

Η πάχυνση είναι το δεύτερο στάδιο εκτροφής ιχθυδίων. Στις μονάδες πάχυνσης μεταφέρονται τα ιχθύδια από τους ιχθυογεννητικούς σταθμούς. Η τελική προετοιμασία του γόνου μέχρι να μεταφερθεί στους πλωτούς ιχθυοκλωβούς για την τελική πάχυνσή του σε έτοιμο ψάρι γίνεται σε μεγάλες δεξαμενές πάχυνσης. Η ιχθυοπυκνότητα είναι γύρω στα 15 Kg/m³. Στις μονάδες πάχυνσης εκτρέφονται μέχρι να φτάσουν στο εμπορεύσιμο μέγεθος των 350-400 g. Οι ιχθυοτροφές οι οποίες χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη των ψαριών παρασκευάζονται από ιχθυάλευρα και έχουν υψηλή περιεκτικότητα σε πρωτεΐνες και βιταμίνες. Ο συνολικά απαιτούμενος χρόνος για να φτάσουν τα ψάρια σε εμπορεύσιμο μέγεθος είναι 16-20 μήνες μέσα στις μονάδες πάχυνσης. Στο διάστημα αυτό ελέγχονται σε καθημερινή βάση όλες οι περιβαλλοντικές παράμετροι που επηρεάζουν την υγιή ανάπτυξή τους και γίνονται οι αναγκαίοι χειρισμοί όπως τάισμα, αραιώσεις, αλλαγές διχτυών και αλιεύσεις.

Όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω, η τσιπούρα είναι σαρκοφάγο ψάρι και περιστασιακά (σπάνια) φυτοφάγο. Στο φυσικό περιβάλλον τρέφεται κυρίως με οστρακόδερμα (μύδια, στρείδια) τα οποία συνθλίβει με τα δυνατά της δόντια.

Στο στάδιο του γόνου, τα ψάρια ταΐζονται με ζωντανή τροφή. Συγκεκριμένα όταν περάσει το προνυμφικό στάδιο, και οι γόνοι σταματήσουν να τρέφονται από τον λεκιθικό τους σάκο, την 5^η ημέρα ταΐζονται με τροχόζωα (*Branchionus plicatilis*). Στην

συνέχεια την 6^η έως 10^η ημέρα τρέφονται με τροχόζωα και *Artemia*. Από την 11^η έως την 20^η ημέρα με ναύπλιους και μεταναύπλιους και συνεχίζουν έως την 30^η ημέρα με μεταναύπλιους. Τα τροχόζωα που χρησιμοποιούνται για την διατροφή των ψαριών καλλιεργούνται στην μονάδα και είναι εμπλουτισμένα με γαλακτώματα (λίπη, πρωτεΐνες, πολυακόρεστα λιπαρά οξέα, βιταμίνες, αντιοξειδωτικά).

Εκτός από ζωντανή τροφή στα ψάρια δίδεται και σύνθετη τροφή - αδρανής βιομηχανοποιημένη (ιχθυοτροφή) η οποία συνίσταται από θρεπτικά συστατικά απαραίτητα για το ψάρι(πρωτεΐνες, αμινοξέα, λιπαρά, βιταμίνες, ιχνοστοιχεία). Η σύνθετη τροφή δίδεται υπό την μορφή συμπύκτων τα οποία προέρχονται από ανάμειξη ιχθυάλευρου, ιχθυελαίου, σόγιας, αλευριού και ανόργανων συστατικών. Έτσι επιτυγχάνεται η δημιουργία εύγεστης τροφής η οποία έχει πλούσια θρεπτική αξία.

Τα τελευταία χρόνια γίνεται προσπάθεια να αντικατασταθεί η ζωντανή τροφή από την σύνθετη (ιχθυοτροφή) καθώς η δεύτερη είναι λιγότερο δαπανηρή και πιο πλούσια σε θρεπτική και ενεργειακή αξία. Επιπρόσθετα, τα τροχόζωα λόγω της ικανότητας τους να διηθούν το νερό υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να γίνουν φορείς παθογόνων μικροοργανισμών και να μεταδώσουν ασθένειες στα ψάρια.

Όπως κάθε οργανισμός έτσι και η τσιπούρα προσβάλλεται από διάφορους παθογόνους μικροοργανισμούς και εκδηλώνει αντίστοιχες ασθένειες (μολυσματικά νοσήματα). Οι συχνότερες που συναντώνται στην καλλιέργεια της τσιπούρας είναι:

- Η παστεριδίαση (*Pasteurellosis*) η οποία οφείλεται στο βακτήριο *Pasteurella piscicida*. Το ψάρι εμφανίζει ως εξωτερικό σύμπτωμα σκούρο χρωματισμό του σώματος του και εσωτερικά παρατηρείται διόγκωση του σπλήνα και υπεραϊμία του ήπατος. Στην χρόνια μορφή της ασθένειας

εμφανίζονται κοκκιώματα στο σπλήνα και τους νεφρούς. Καταπολεμάται με χρήση αντιβιοτικών.

- Η Δονακίωση (Vibriosis) η οποία οφείλεται στο βακτήριο *Vibrio anguillarum*. Προκαλείται λόγω του stress που ασκείται πάνω στα ψάρια και το ψάρι που ασθενεί εξωτερικά παρουσιάζει ερυθρότητα του στόματος, των βάσεων των πτερυγίων και της έδρας καθώς και εξοφθαλμία. Στο εσωτερικό του εκδηλώνεται αιμορραγική σηψαιμία με διόγκωση του σπλήνα και υπεραϊμία του εντέρου. Καταπολεμάται με χρήση αντιβιοτικών.
- Επιθηλιοκύστη (Eptheliocystis) η οποία οφείλεται σε προκαρυωτικό οργανισμό της οικογένειας των χλαμύδων και σε περιπτώσεις βαριάς μορφής προκαλεί αναπνευστικά προβλήματα στα ψάρια.

Μια χρόνιας μορφής αυτοιάσιμη ασθένεια που προκαλείται από Iridovirus (λεμφοκύστη), η οποία προσβάλλει κυρίως άτομα τσιπούρας και προκαλεί υπερτροφία των προσβεβλημένων κυττάρων που εμφανίζονται σαν υπόλευκα οζίδια.

Όσο αφορά τα μη μολυσματικά νοσήματα (προβλήματα διατροφής και διαχείρισης της καλλιέργειας) στην τσιπούρα συναντάμε συστηματική κοκκιωμάτωση λόγω έλλειψης της βιταμίνης C όπου προκαλείται αναστολή του καταβολισμού της τυροσίνης και εναπόθεσή της υπό μορφή κρυστάλλων στους διάφορους ιστούς με αποτέλεσμα την δημιουργία κοκκιωμάτων. Τέλος αξίζει να σημειωθεί ότι είναι αρκετά ευαίσθητη στην αμμωνία ακόμα και σε μικρές συγκεντρώσεις της τάξεως των 0,3mg/l.

2. ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ

2.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα λοιπόν με όλα τα παραπάνω, η Ελλάδα αναμφίβολα διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο στην παραγωγή προϊόντων ιχθυοκαλλιέργειας στην Ευρώπη και συγκεκριμένα στην παραγωγή της τσιπούρας, αφού παράγει σχεδόν τη μισή ποσότητα μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών που παράγουν το ίδιο προϊόν. Τόσο ο τομέας λοιπόν των αλιευτικών προϊόντων όσο και των ιχθυοκαλλιεργειών, ως ένας από τους σημαντικούς τομείς της βιομηχανίας τροφίμων, διαφαίνεται ότι υπόκειται σε έντονες ανταγωνιστικές πιέσεις και συνεπώς αποτελεί ένα πολύ ενδιαφέρον αντικείμενο για οικονομική ανάλυση.

Η έννοια της ανταγωνιστικότητας είναι αλληλένδετη με το αναλυτικό οικονομικό πλαίσιο και αφορά τρία διαφορετικά επίπεδα, τη μεμονωμένη επιχείρηση, τον μεμονωμένο τομέα, ολόκληρη την οικονομία, καθώς επίσης και την εσωτερική και διεθνή αγορά.

Για τη σημασία της έννοιας της ανταγωνιστικότητας έχουν δοθεί διάφοροι ορισμοί. Οι Pitts and Lagnevik (1998), καθόρισαν την ανταγωνιστικότητα μιας βιομηχανίας ως τη δυνατότητα να διευρύνεται επικερδώς και να διατηρεί το μερίδιο αγοράς στις εσωτερικές ή/και ξένες αγορές. Ένας παρόμοιος ορισμός δόθηκε από τους Drescher and Maurer,(1999) σύμφωνα με τους οποίους ανταγωνιστικότητα είναι η ικανότητα των εταιρειών και των βιομηχανιών να παραμένουν ανταγωνιστικοί, η ικανότητά τους δηλαδή να προστατεύουν ή να βελτιώνουν τη θέση τους σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους.

Ένας άλλος ορισμός καθορίζει την ανταγωνιστικότητα ως τη συνεχή δυνατότητα και προσπάθεια της βιομηχανίας ή των εταιρειών ενός έθνους να

ανταγωνίζεται με τα ξένα αντίστοιχα προϊόντα τόσο στις ξένες αγορές όσο και στις εγχώριες υπό τους όρους της ελεύθερης αγοράς (Kim and Marion, 1997).

Τα τρία επίπεδα βέβαια της ανταγωνιστικότητας (επιχείρηση, τομέας και χώρα), δεν είναι απαραίτητως συνδεδεμένα δεδομένου ότι η ανταγωνιστικότητα μιας ολόκληρης οικονομίας δεν μπορεί να συνδεθεί με την άνοδο ή την πτώση ενός ιδιαίτερου τομέα ή μιας ιδιαίτερης επιχείρησης.

2.2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΙΚΤΩΝ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάλυση δεικτών διεθνούς εμπορίου για τη διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών αλιευτικών προϊόντων και ειδικότερα της τσιπούρας. Για το σκοπό αυτό διερευνήθηκαν και εντοπίστηκαν διάφοροι δείκτες από τη διεθνή βιβλιογραφία, αναλύθηκαν και έγινε προσπάθεια σύγκρισης μεταξύ των ώστε να επιλεγθούν οι κατάλληλοι για τον συγκεκριμένο στόχο.

Ο πρώτος δείκτης που μελετήθηκε είναι ο **Δείκτης Αποκαλυπτόμενου Συγκριτικού Πλεονεκτήματος** του Balassa (1965), (**Revealed Comparative Advantage, RCA**). Σύμφωνα με τον συγκεκριμένο δείκτη το συγκριτικό πλεονέκτημα μπορεί να εκτιμηθεί παρατηρώντας αγορές στις οποίες αντανακλώνται τόσο τα σχετικά κόστη παραγωγής και το κόστος των πρώτων υλών όσο και οι διαφορές σε μη τιμολογιακούς παράγοντες (Havrila and Gunawardana, 2003).

Ο δείκτης αυτός μπορεί να οριστεί ως το μερίδιο μιας χώρας σε μια αγορά για ένα προϊόν ή έναν τομέα που διαιρείται με το μερίδιο της χώρας στην ίδια αγορά για όλα τα προϊόντα. Δηλαδή, ο δείκτης RCA αντιπροσωπεύει τη σχέση μεταξύ του

μεριδίου αγοράς εξαγωγών μιας χώρας για ένα προϊόν ή έναν τομέα και του μεριδίου αγοράς εξαγωγών της για το συνολικό εμπόριο στην παγκόσμια αγορά. Ο δείκτης εκφράζεται όπως παρακάτω:

$$RCA_{ij} = \frac{x_{ij} / X_j}{x_{iw} / X_w}$$

Όπου: x, X : είναι οι αξίες εξαγωγών

i : είναι το προϊόν ή ένας τομέας προϊόντων

j : η χώρα

w : είναι όλες οι χώρες παγκοσμίως

Η τιμή του δείκτη κυμαίνεται από το μηδέν έως το άπειρο και για τιμή του Δείκτη μεγαλύτερη της μονάδας σημαίνει ότι η κατηγορία προϊόντων διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα, ενώ μια τιμή μικρότερη της μονάδας σημαίνει έλλειψη συγκριτικού πλεονεκτήματος.

Ο δείκτης εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, όπως το πόσο ευρύς είναι ο τομέας που εξετάζεται, πώς καθορίζονται οι χώρες αναφοράς και πώς καθορίζεται μια αγορά. Επιπλέον, οι συνολικές εξαγωγές μιας χώρας επηρεάζουν τις τιμές του RCA, αφού για το ίδιο μερίδιο αγοράς εξαγωγών ενός τομέα οι τιμές του RCA μπορούν να είναι χαμηλότερες ή υψηλότερες, ανάλογα με τη διάσταση του μεριδίου αγοράς των εξαγωγών του συνολικού εμπορίου.

Βέβαια θα πρέπει εδώ να τονιστεί ότι ο δείκτης υπολογίζει το σχετικό συγκριτικό πλεονέκτημα ενός προϊόντος ή ενός τομέα προϊόντων μιας χώρας και δεν

αναλύει την πηγή αυτού του συγκριτικού πλεονεκτήματος. (Havrila and Gunawardana, 2003)

Ο RCA μπορεί να ερμηνευθεί με τρεις τρόπους: τον διχοτομικό, τον τακτικό και τον βασικό (Havrila and Gunawardana, 2003). Στην πρώτη υπόθεση ο RCA χρησιμοποιείται για να αξιολογήσει την ύπαρξη του συγκριτικού πλεονεκτήματος σε έναν τομέα, ο δεύτερος τρόπος είναι χρήσιμος για να ταξινομήσει τις χώρες ή τους τομείς με βάση τις τιμές του RCA, ενώ η τρίτη ερμηνεία χρησιμοποιείται για να μετρήσει τη διάσταση του RCA.

Μια διαφορετική ερμηνεία του συγκριτικού πλεονεκτήματος δίνεται από τους παρακάτω δείκτες του Vollrath, οι οποίοι προσφέρουν τρεις εναλλακτικές προσεγγίσεις του συγκριτικού πλεονεκτήματος και είναι :

- ο δείκτης του **Σχετικού Εξαγωγικού Πλεονεκτήματος (Relative Export Advantage Index, RXA)**,
- δείκτης του **Σχετικού Εισαγωγικού Πλεονεκτήματος (Relative Import Advantage Index, RMA)**,
- δείκτης του **Σχετικού Εμπορικού Πλεονεκτήματος (Relative Advantage Trade Index, RTA)**, και
- ο δείκτης της **Σχετικής Ανταγωνιστικότητας (Relative Competitiveness Index, RC)**

που εκφράζονται ως εξής :

$$RXA_{ij} = \frac{X_{ij}/X_{nj}}{X_{ir}/X_{nr}}$$

$$RMA_{ij} = \frac{M_{ij}/M_{nj}}{M_{ir}/M_{nr}}$$

$$RTA = RXA_{ij} - RMA_{ij}$$

$$RC_{ij} = \ln(RXA_{ij}) - \ln(RMA_{ij})$$

όπου :

X: είναι οι αξίες εξαγωγών

M: είναι οι αξίες εισαγωγών,

i: είναι το προϊόν

j: είναι η χώρα

n: είναι το υπόλοιπο των προϊόντων και

r: το υπόλοιπο των χωρών

Η μεγαλύτερη διαφορά μεταξύ του δείκτη RCA και των παραπάνω δεικτών είναι ότι οι δεύτεροι αποβάλλουν τη διπλή καταμέτρηση χωρών και προϊόντων καθώς επιτρέπουν το διαχωρισμό μεταξύ ενός συγκεκριμένου προϊόντος/χώρα και το υπόλοιπο των προϊόντων/χώρες. Επιπλέον, οι τελευταίοι δείκτες μπορούν να εξετάσουν όλα τα προϊόντα και τις χώρες που υπάρχουν σε μια παγκόσμια αγορά, και όχι μόνο μία υποομάδα προϊόντων (Banterle and Carraresi, 2006).

Επίσης, αυτοί οι δείκτες επιτρέπουν τον υπολογισμό του συγκριτικού πλεονεκτήματος σε ένα περιβάλλον το οποίο είναι εκτεθειμένο σε διάφορες στρεβλώσεις στην παγκόσμια αγορά.

Η τιμή του RXA κυμαίνεται από το μηδέν έως το άπειρο και καταδεικνύει ένα εξαγωγικό πλεονέκτημα όταν η τιμή του είναι μεγαλύτερη από 1 και εξαγωγικό μειονέκτημα όταν η τιμή του κυμαίνεται μεταξύ 0 και 1. Η τιμή του δείκτη RMA επίσης κυμαίνεται από το μηδέν έως το άπειρο και για τιμή αυτού μεγαλύτερη της μονάδας σημαίνει ότι έχουμε εισαγωγικό πλεονέκτημα. Οι τιμές του RTA μπορούν να

είναι θετικές ή αρνητικές ανάλογα αν είναι οι εξαγωγές μεγαλύτερες από τις εισαγωγές ή το αντίθετο.

Ο Δείκτης ανταγωνιστικότητας (RC), ο οποίος είναι η διαφορά μεταξύ RXA και RMA με λογαριθμική μορφή είναι προτιμότερος (Vollrath), λόγω της ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης που εμπεριέχει ο δείκτης. Όμως υπάρχουν μερικά προβλήματα, δεδομένου ότι η εφαρμογή αυτού του δείκτη είναι περιορισμένη όταν είτε οι εξαγωγές ή οι εισαγωγές είναι μηδέν, ενώ είναι επίσης και πολύ ευαίσθητος στις μικρές τιμές των εξαγωγών και των εισαγωγών (Havrila and Gunawardana, 2003).

Από τους τέσσερις παραπάνω δείκτες ο Δείκτης Εξαγωγικού Πλεονεκτήματος RXA, ο οποίος μειώνει τις επιδράσεις των στρεβλώσεων, είναι αυτός που χρησιμοποιείται πιο συχνά στην πράξη.

Για να εξεταστεί ο ρόλος των εξαγωγών και των εισαγωγών στην αξιολόγηση της ανταγωνιστικότητας, χρησιμοποιείται ο δείκτης **Καθαρής Εξαγωγιμότητας (Net Export Index, NEI)**. Ένας δείκτης που λαμβάνει υπόψη τις εξαγωγές ενός τομέα ή ενός προϊόντος μιας χώρας μείον τις εισαγωγές, προς τη συνολική αξία του εμπορίου που είναι το σύνολο των εξαγωγών και των εισαγωγών.

Ο δείκτης εκφράζεται ως:

$$NEI_{ij} = \frac{X_{ij} - M_{ij}}{X_{ij} + M_{ij}}$$

Όπου:

X: είναι οι αξίες των εξαγωγών

M: είναι οι αξίες των εισαγωγών

i: είναι το προϊόν

j : η χώρα

Οι τιμές κυμαίνονται μεταξύ του -1 και του +1, όπου την τιμή -1 την λαμβάνει όταν πρόκειται μόνο για εισαγωγές και την +1 για εξαγωγές. Σε περίπτωση ισότητας των εισαγωγών και των εξαγωγών η τιμή είναι μηδέν. Σύμφωνα με τους Pitts and Lagnevik (1998), ο παραπάνω δείκτης δε λαμβάνει υπόψη το γενικό επίπεδο της αγοράς για ένα προϊόν αλλά μόνο τη σχετική αξία των εξαγωγών και των εισαγωγών για τα μεμονωμένα προϊόντα. Δηλαδή μια χώρα, που είναι αυτάρκης, με ένα μικρό εξαγωγικό πλεόνασμα και καμία εισαγωγή, θα είχε τον NEI ίσο με τη μονάδα και θα εμφανιζόταν έτσι να είναι εξαιρετικά ανταγωνιστική παρόλο που στην πραγματικότητα δεν κάνει καθόλου εμπόριο.

Ο επόμενος δείκτης είναι ο **Intra -Trade Industry Index- ITII** ή **Grubel-Lloyd Index**, ο οποίος χρησιμοποιείται για την διευκρίνιση εάν πρόκειται για αγορά διακοινοτικού εμπορίου και ορίζεται όπως παρακάτω:

$$ITTi = 1 - \left[\frac{|Xi - Mi|}{Xi + Mi} \right]$$

Όπου

X: είναι οι αξίες των εξαγωγών

M: είναι οι αξίες των εισαγωγών

i: είναι η κατηγορία προϊόντων/βιομηχανία

Οι τιμές του δείκτη κυμαίνονται μεταξύ του 0 και του 1 και όταν ο δείκτης πλησιάζει την μονάδα, τότε οι εξαγωγές του προϊόντος είναι κατά προσέγγιση ίσες με τις εισαγωγές, δηλαδή η δομή της αγοράς του προϊόντος της συγκεκριμένης χώρας τείνει να μοιάζει με την δομή της παγκόσμιας αγοράς και συμβαίνει διακοινοτικό εμπόριο. Όταν ο δείκτης πλησιάζει το 0 τότε η αγορά αποτελείται μόνο από εισαγωγές ή εξαγωγές.

Γενικά αυτός ο δείκτης στηρίζεται στη διαφοροποίηση των προϊόντων και εξηγεί την δομή της αγοράς μιας συγκεκριμένης χώρας, σε σύγκριση με αυτή άλλων χωρών, η οποία προμηθεύει τις υπόλοιπες χώρες με προϊόντα στα οποία εξειδικεύεται, και συγχρόνως οι βιομηχανίες της παράγουν προϊόντα που είναι στενά υποκατάστατα μεταξύ τους.

Για την ανάλυση της ανταγωνιστικότητας χρησιμοποιείται επίσης και οι δείκτες του **Μεριδίου Αγοράς Εξαγωγών (Export Market Share, EMS)** και **Μεριδίου Αγοράς Εισαγωγών (Import Market Share, IMS)** οι οποίοι ορίζονται ως εξής :

$$\text{Μερίδιο αγοράς εξαγωγών: } EMS = \frac{X_{ij}}{X_i} * 100$$

Όπου X_{ij} : είναι οι αξίες εξαγωγών της χώρας για το προϊόν

X_i : είναι οι παγκόσμιες εξαγωγές του προϊόντος

Ο δείκτης αυτός αξιολογεί το μερίδιο των εξαγωγών μιας χώρας σε ποσοστό σε σχέση με τις παγκόσμιες εξαγωγές για ένα συγκεκριμένο τομέα. Η τιμή του κυμαίνεται από 0 έως 100, και όταν παίρνει την τιμή 0 σημαίνει ότι η χώρα δεν έχει

εξαγωγές στον τομέα που εξετάζεται ενώ για τιμή ίση με 100 σημαίνει ότι η χώρα είναι ο μοναδικός εξαγωγέας. Άρα ο EMS εξετάζει την ανταγωνιστική θέση μιας χώρας σε μια διεθνή αγορά για έναν τομέα.

Αντίστοιχα ο δείκτης IMS εξετάζει το μερίδιο εισαγωγών μιας χώρας σε σχέση με τις παγκόσμιες εισαγωγές για τον συγκεκριμένο τομέα. Η τιμή του επίσης κυμαίνεται μεταξύ του 0 και του 100, και όταν λαμβάνει την τιμή 0 σημαίνει ότι η χώρα δεν εισάγει προϊόντα που αφορούν στον τομέα που εξετάζεται, ενώ για τιμή ίση με 100 σημαίνει ότι πρόκειται για μια εισαγωγική χώρα. Ο δείκτης έχει ως εξής:

Μερίδιο αγοράς εισαγωγών:
$$IMS = \frac{M_{ij}}{M_i} * 100$$

Όπου M_{ij} : είναι οι αξίες εισαγωγών της χώρας για το προϊόν

M_i : είναι οι παγκόσμιες εισαγωγές του προϊόντος

2.3.ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΕΡΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ

Έπειτα από την ανάλυση όλων των προαναφερθέντων δεικτών, πρόκειται τελικά να χρησιμοποιηθεί καταρχήν, ο δείκτης του **Αποκαλυπτόμενου Συγκριτικού Πλεονεκτήματος (Revealed Comparative Advantage, RCA)**, ο οποίος όπως προαναφέρθηκε αρχικά εξέταζε το **συγκριτικό πλεονέκτημα** ενός προϊόντος στην παγκόσμια αγορά η τιμή του οποίου στηριζόταν αποκλειστικά στα σχετικά κόστη και τις τιμές των προϊόντων.

Τα τελευταία χρόνια όμως, με την συνεχή διαφοροποίηση των προϊόντων που φθάνουν στα χέρια των καταναλωτών και τον έντονο ανταγωνισμό σε επίπεδο μη τιμολογιακών παραγόντων, όπως είναι η υψηλή ποιότητα προϊόντων, η προστιθέμενη και καταναλωτική αξία, αυτό που ενδιαφέρει πλέον τους μελετητές δεν είναι το συγκριτικό αλλά το **ανταγωνιστικό πλεονέκτημα** ενός προϊόντος, μιας συγκεκριμένης επιχείρησης, ενός κλάδου παραγωγής ή και μιας χώρας γενικότερα.

Έτσι ο δείκτης RCA τροποποιήθηκε έτσι ώστε να υπολογίζει το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα ενός προϊόντος ή ενός κλάδου παραγωγής όχι στην παγκόσμια αγορά αλλά σε μία συγκεκριμένη αγορά – στόχο, η οποία μπορεί να αποτελείται από δύο, τρεις ή περισσότερες χώρες. Στην παρούσα εργασία ως αγορά-στόχος θεωρήθηκε αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι υπό μελέτη χώρες είναι τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. Άρα ο δείκτης είναι ο εξής:

$$RCA_{ij} = \frac{X_{ij} / \sum_{j=1}^n X_{ij}}{\sum_{i=1}^m X_{ij} / \sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^n X_{ij}}$$

Όπου:

X: είναι οι αξίες των εξαγωγών

i : είναι η κατηγορία προϊόντων

j : είναι η χώρα

n : ο αριθμός των υπό μελέτη χωρών και

m: ο συνολικός αριθμός των προϊόντων/τομέων

Επίσης στη παρούσα εργασία χρησιμοποιήθηκαν και οι δείκτες του **Μεριδίου Αγοράς Εξαγωγών (Export Market Share, EMS)** και **Μεριδίου Αγοράς Εισαγωγών (Import Market Share, IMS)**, οι οποίοι όπως προαναφέρθηκε εκτιμούν την ανταγωνιστική θέση μιας χώρας και στην παρούσα εργασία συγκεκριμένα εκτιμούν την ανταγωνιστική θέση μιας χώρας στην αγορά της ΕΕ.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

3.1. Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ Ε.Ε.

Είναι σημαντικό πριν τη διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής τσιπούρας στην αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι και το κυρίως θέμα της παρούσας μεταπτυχιακής εργασίας να διερευνηθεί αρχικά ο τομέας των ελληνικών αλιευτικών προϊόντων αλλά και των υπολοίπων προϊόντων ζωικής προέλευσης αποκτώντας έτσι μια γενικότερη και πιο ολοκληρωμένη εικόνα ολόκληρου του κλάδου. Με γνώμονα λοιπόν αυτό ακολουθεί η διερεύνηση των ελληνικών εξαγωγών των προϊόντων ζωικής προέλευσης στην αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.1.1 Εισαγωγή

Τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια σημαντικές οικονομικές αλλαγές και εξελίξεις έχουν επηρεάσει την ανταγωνιστικότητα του τομέα των τροφίμων σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση και όχι μόνο. Η συνεχώς εντεινόμενη παγκοσμιοποίηση, η ολοκλήρωση μιας ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς και η ραγδαία αύξηση των καταναλωτικών απαιτήσεων για την ασφάλεια και την ποιότητα των τροφίμων (Banterle, 2005) είναι μερικές από τις σημαντικότερες εξελίξεις που επηρέασαν τον βαθμό ανταγωνιστικότητας του κλάδου των τροφίμων. Η συνεχής διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε συνδυασμό με την εισαγωγή του Ευρώ ως κοινό νόμισμα σε δεκαπέντε Ευρωπαϊκές χώρες έχει οδηγήσει σε τροποποιήσεις στους όρους των συναλλαγών αλλά και στην αύξηση των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των νέων και των υπάρχοντων Κρατών – Μελών της Ε.Ε.

Ιδιαίτερες αναμένεται να είναι οι επιπτώσεις όλων των παραπάνω για τα αγροτικά προϊόντα, αφενός επειδή είναι τα περισσότερο προστατευμένα προϊόντα λόγω της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής και αφετέρου επειδή οι νεοεισερχόμενες χώρες είναι στην πλειοψηφία τους κυρίως αγροτικές. Από το σύνολο των αγροτικών προϊόντων ο τομέας των προϊόντων ζωικής προέλευσης, αποτελεί έναν σημαντικό κλάδο για την ελληνική οικονομία που υπόκειται στις παραπάνω έντονα αναπτυσσόμενες πιέσεις και κατά συνέπεια αποτελεί ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον αντικείμενο για οικονομική ανάλυση.

Επιπλέον, οι καταναλωτές ανησυχούν σήμερα ιδιαίτερα για τα ζητήματα της ποιότητας των τροφίμων, του περιβάλλοντος και της κοινωνίας γενικότερα (, Hobbs και λοιποί, 2002 ; Baltzer, 2004). Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι τα τρόφιμα πρέπει να ικανοποιούν όλες τις παραπάνω καταναλωτικές ανησυχίες, η ανταγωνιστικότητα πλέον είναι στο επίκεντρο όλων των στρατηγικών και έχει μετατραπεί σε ένα πολυσύνθετο ζήτημα.

Τα προϊόντα ζωικής προέλευσης δε φαίνεται να αποτελούν εξαίρεση δεδομένου ότι αντιμετωπίζουν μια παγκοσμιοποιημένη αγορά με κύριο χαρακτηριστικό τη ραγδαία αύξηση της ανταγωνιστικότητας. Οι ελληνικές εξαγωγές των προϊόντων αυτών στην αγορά της Ε.Ε. τα τελευταία εννέα χρόνια φαίνεται ότι σχεδόν διπλασιάστηκαν σε όγκο, αν και το ποσοστό συμμετοχής τους στο συνολικό εμπόριο της αγοράς της Ε.Ε. είναι μικρότερο του 1% και παραμένει σχεδόν στα ίδια επίπεδα (Πίν. 3.1.1). Από αυτό συμπεραίνεται ότι και οι εξαγωγές των προϊόντων ζωικής προέλευσης από τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε. παρουσιάζουν σημαντική αύξηση διατηρώντας έτσι την ελληνική συμμετοχή στο ίδιο χαμηλό επίπεδο.

Βέβαια, η διερεύνηση του βαθμού ανταγωνιστικότητας ενός ολόκληρου κλάδου, δεν έχει ιδιαίτερη σημασία αν οι επιμέρους κατηγορίες που απαρτίζουν το

συγκεκριμένο κλάδο, εμφανίζουν σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ τους σε σχέση με το βαθμό ανταγωνιστικότητας. Συγκεκριμένα, μπορεί οι ελληνικές εξαγωγές των προϊόντων ζωικής προέλευσης να εμφανίζουν σημαντική αύξηση τα τελευταία χρόνια χωρίς να σημαίνει αυτό ότι ο κλάδος είναι και ανταγωνιστικός στο σύνολό του.

Πίνακας 3.1.1. Εξαγωγές προϊόντων ζωικής προέλευσης στην Ε.Ε. (χιλ. ΕΥΡΩ)

Έτη	Ελλάδα	27 χώρες της Ε.Ε.	%
1999	356.893	39.541.551	0,90
2000	398.419	44.403.708	0,90
2001	405.523	47.006.228	0,86
2002	305.950	45.672.391	0,67
2003	409.487	47.892.539	0,86
2004	461.502	51.462.239	0,90
2005	460.906.	55.650.470	0,83
2006	540.477.	59.630.363	0,91
2007	607.364.	64.363.932	0,94

Πηγή : Eurostat

Σκοπός επομένως σε αυτό το πρώτο μέρος της παρούσας εργασίας είναι, αφού καταρχήν γίνει ο διαχωρισμός του συγκεκριμένου κλάδου σε υποκατηγορίες, η διερεύνηση της εξέλιξης των ελληνικών εξαγωγών των προϊόντων ζωικής προέλευσης γενικά, προς την αγορά της Ε.Ε, και η εκτίμηση των βαθμών ανταγωνιστικότητας για κάθε κατηγορία. Επίσης, γίνεται μια προσπάθεια εντοπισμού των κυριότερων Κρατών –Μελών της Ε.Ε. σε επίπεδο εισαγωγών των υπό μελέτη προϊόντων, ποιες δηλαδή είναι οι κυριότερες χώρες προς τις οποίες διοχετεύεται το μεγαλύτερο ποσοστό των ελληνικών εξαγωγών.

3.1.2. Εφαρμογή δείκτη

Στην παρούσα εργασία επιχειρείται καταρχήν, η διερεύνηση της δυναμικής των ελληνικών εξαγωγών των προϊόντων ζωικής προέλευσης ανά κατηγορία, στο σύνολο της αγοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27 χωρών και η εκτίμηση του βαθμού ανταγωνιστικότητας χρησιμοποιώντας το δείκτη του Αποκαλυπτόμενου Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος ((**Revealed Comparative Advantage, RCA**), (Balassa 1965). Στη συνέχεια, έγινε προσπάθεια υπολογισμού του δείκτη του RCA για κάθε μία από τις κατηγορίες που απαρτίζουν το σύνολο των προϊόντων ζωικής προέλευσης για δέκα Κράτη-Μέλη της Ε.Ε. που εμφανίζονται να είναι τα πιο εισαγωγικά των ελληνικών υπό μελέτη προϊόντων.

Τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα έρευνα αφορούν τις αξίες των ελληνικών εξαγωγών τεσσάρων κατηγοριών προϊόντων ζωικής προέλευσης, για μια σειρά ετών και συγκεκριμένα από το 1999 έως το 2007 και προέρχονται από τη Eurostat. Η κατάταξη των προϊόντων έγινε σύμφωνα με τους κωδικούς που χρησιμοποιεί η Eurostat και παρουσιάζονται αναλυτικά στον Πίνακα 3.1.2.

Πίνακας 3.1.2. Κατηγορίες προϊόντων ζωικής προέλευσης σύμφωνα με τη Eurostat

Κατ.02	Κρέας και εδώδιμα εντόσθια
Κατ. 03	Ψάρια, καρκινοειδή, μαλάκια και άλλα υδρόβια ασπόνδυλα
Κατ. 04	Γαλακτοκομικά προϊόντα, αυγά πουλιών, φυσικό μέλι, εδώδιμα προϊόντα ζωικής προέλευσης
Κατ. 05	Λοιπά προϊόντα ζωικής προέλευσης που δε συμπεριλαμβάνονται αλλού

3.1.3. Αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα των υπολογισμών του Δείκτη του Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος (RCA) για τις ελληνικές εξαγωγές στο σύνολο της Ε.Ε. των 27, παρουσιάζονται στον Πίνακα 3.1.3. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα η μοναδική κατηγορία που παρουσιάζει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα είναι η κατηγορία που περιλαμβάνει τα ψάρια (κατηγορία 03). Παρόλο όμως που οι τιμές του δείκτη αυτής της κατηγορίας είναι μεγαλύτερες της μονάδας φαίνεται ότι για τη περίοδο αναφοράς της συγκεκριμένης εργασίας ο δείκτης παρουσιάζει αυξομειώσεις από το 1999 έως το 2007. Ειδικότερα, ενώ το 1999 η τιμή του δείκτη ήταν 3,70, το 2007 κατήλθε στο 3,5, υπέστη δηλαδή μείωση της τάξεως του 5,39% .

Πίνακας 3.1.3. Τιμές Δείκτη Αποκαλυπτόμενου Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος

RCA	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Αύξηση/μείωση (%)
Κατ. 02	0,06	0,07	0,08	0,08	0,08	0,08	0,13	0,08	0,10	66,91
Κατ. 03	3,70	3,72	3,55	3,26	3,49	3,42	3,32	3,31	3,50	-5,39
Κατ. 04	0,63	0,63	0,70	0,84	0,76	0,82	0,81	0,84	0,82	29,83
Κατ. 05	0,43	0,35	0,41	0,32	0,18	0,27	0,18	0,15	0,18	-57,14

Όλες οι υπόλοιπες κατηγορίες εμφανίζουν τιμές χαμηλότερες της μονάδας, γεγονός που υποδηλώνει έλλειψη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Η κατηγορία 02 παρουσιάζει το χαμηλότερο δείκτη από όλες τις κατηγορίες, καθώς οι τιμές του κυμαίνονται από 0,06 έως 0,1, παρουσιάζοντας εντούτοις μία ποσοστιαία αύξηση

κατά 66,91%. Η κατηγορία 04, που περιλαμβάνει ζωικά προϊόντα όπως είναι τα γαλακτοκομικά και άλλα, εμφανίζει μια σχετική βελτίωση καθώς το 1999 η τιμή του δείκτη ήταν 0,63 και το 2007 0,82, συνέβη δηλαδή μια αύξηση κατά 29,83%, παρουσιάζοντας όμως ανταγωνιστικό μειονέκτημα των ελληνικών εξαγωγών. Τέλος η κατηγορία 05 εμφανίζει μια σχετική επιδείνωση από το 1999 έως το 2007 και συγκεκριμένα από 0,43 σε 0,18 αντίστοιχα, μειώθηκε δηλαδή κατά 57,14%.

Στη συνέχεια υπολογίζεται ο δείκτης του Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος (RCA) των ελληνικών εξαγωγών των τεσσάρων κατηγοριών προϊόντων ζωικής προέλευσης στις δέκα σημαντικότερες εισαγωγικές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα αποτελέσματα της οποίας παρουσιάζονται στους Πίνακες 3.1.4, 3.1.5, 3.1.6 και 3.1.7 αντίστοιχα. Για την κατηγορία 02, των προϊόντων κρέατος, παρατηρείται ότι, οι ελληνικές εξαγωγές δεν εμφανίζουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε καμία εισαγωγική χώρα, αφού οι τιμές του δείκτη είναι πολύ μικρότερες της μονάδας.

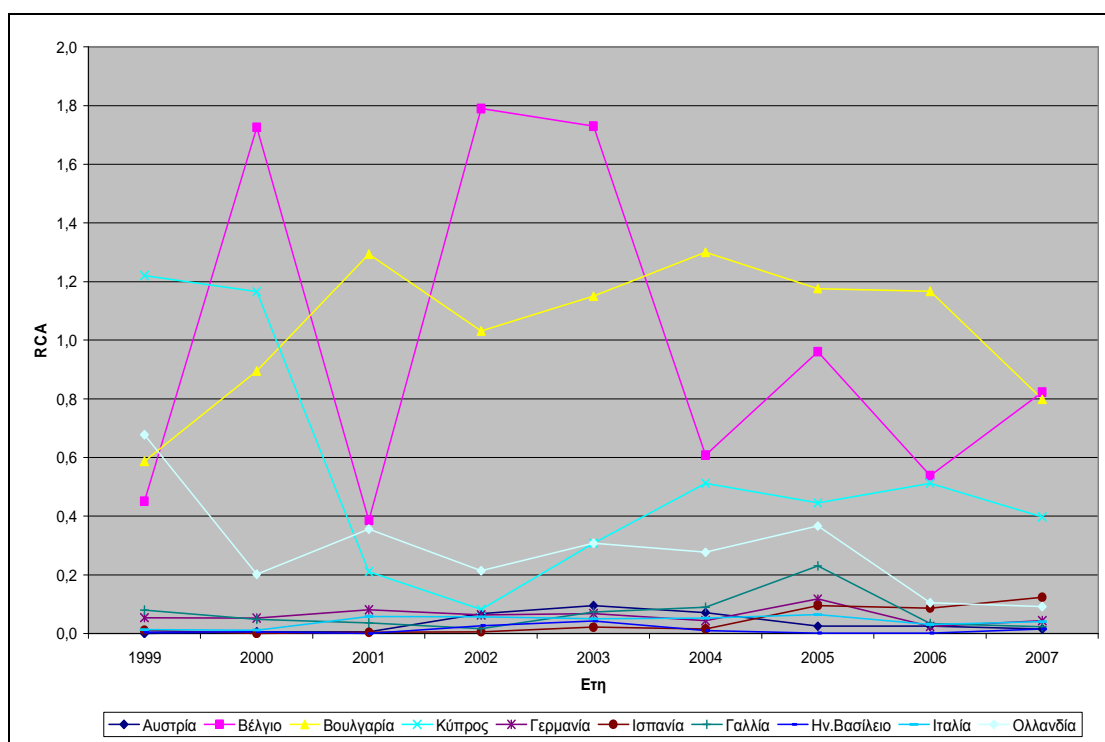
Παρόλ' αυτά μια μικρή αύξηση φαίνεται στο Βέλγιο στο οποίο η τιμή του δείκτη αυξήθηκε από 0,45 το 1999 σε 0,80 το 2007, ενώ χαρακτηριστικό είναι και το γεγονός ότι στη Βουλγαρία, ενώ εμφανιζόταν μια συνεχή αύξηση με τιμές μεγαλύτερες της μονάδας, το 2007 η τιμή του δείκτη μειώθηκε στο 0,80. Παρόμοια εικόνα εμφανίζει και η αγορά της Κύπρου καθώς ο δείκτης το 1999 ήταν μεγαλύτερος της μονάδας και ίσος με 1,22, το 2007 μειώθηκε στο 0,40. Έντονες διακυμάνσεις παρουσιάζουν οι τιμές του δείκτη, όπως φαίνεται και στο Σχήμα 3.1.1., στο Βέλγιο, τη Βουλγαρία και την Κύπρο.

Για την κατηγορία 03, των ιχθυηρών, σε όλες τις υπό μελέτη χώρες ο δείκτης είναι μεγαλύτερος της μονάδας, γεγονός που φανερώνει την ύπαρξη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Ειδικότερα, σε όλες τις χώρες η τιμή του δείκτη ακολουθεί ανοδική πορεία με ιδιαίτερη αύξηση στην Αυστρία κατά 73,76%, το Βέλγιο κατά 66,26 % και

την Ολλανδία κατά 48,45%, εκτός από τη Βουλγαρία που σημειώθηκε σημαντική μείωση από 3,15 το 1999 σε 2,49 το 2007, και την Ιταλία που σημειώθηκε μια πολύ μικρή πτώση της τιμής από 4,54 σε 4,32 (Πίν. 3.1.2). Οι μέγιστες τιμές του Δείκτη επικρατούν στην Ολλανδία με τιμή ίση με 4,65, το Ην. Βασίλειο με τιμή ίση με 4,63 και την Ιταλία με 4,3, ενώ οι εντονότερες διακυμάνσεις παρουσιάστηκαν στη Βουλγαρία, το Ην. Βασίλειο και την Ολλανδία (Σχ. 3.1.2)

Πίνακας 3.1.4. Τιμές Δείκτη Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος-Κατ. 02

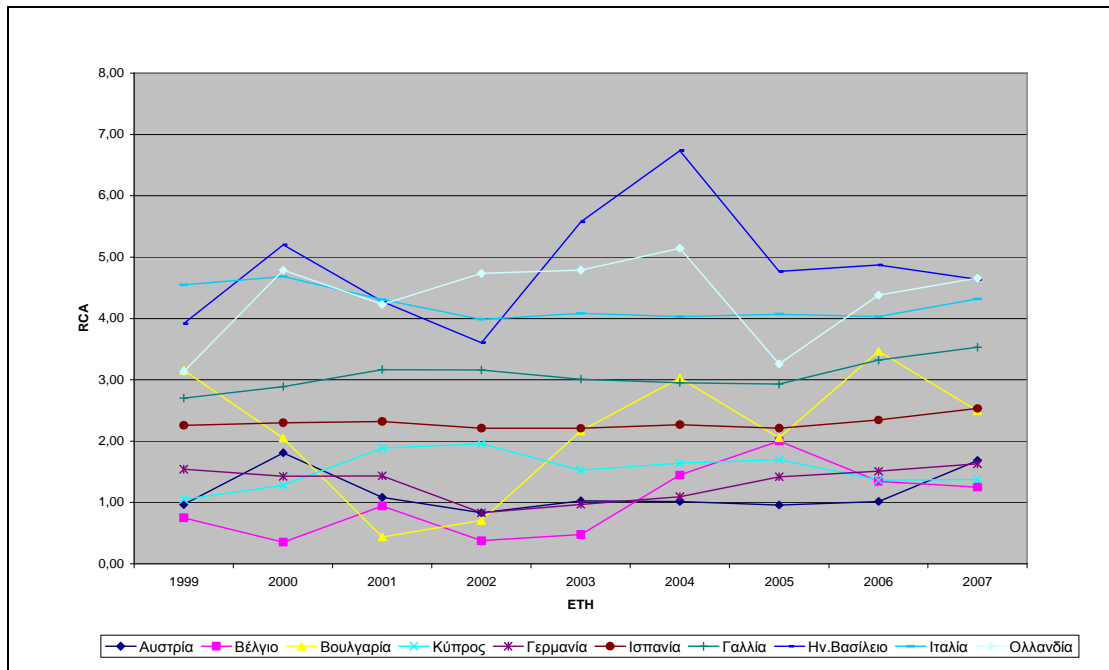
RCA	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Αυστρία	0,00	0,01	0,01	0,07	0,09	0,07	0,02	0,03	0,02
Βέλγιο	0,45	1,73	0,39	1,79	1,73	0,61	0,96	0,54	0,82
Βουλγαρία	0,59	0,90	1,29	1,03	1,15	1,30	1,18	1,17	0,80
Κύπρος	1,22	1,16	0,21	0,08	0,31	0,51	0,44	0,51	0,40
Γερμανία	0,05	0,05	0,08	0,06	0,07	0,04	0,12	0,02	0,04
Ισπανία	0,01	0,00	0,00	0,01	0,02	0,02	0,09	0,09	0,12
Γαλλία	0,08	0,05	0,04	0,02	0,07	0,09	0,23	0,03	0,02
Ην. Βασίλειο	0,00	0,01	0,00	0,03	0,04	0,01	0,00	0,00	0,02
Ιταλία	0,01	0,01	0,06	0,06	0,05	0,05	0,06	0,03	0,04
Ολλανδία	0,68	0,20	0,36	0,21	0,31	0,28	0,37	0,10	0,09

Σχήμα 3.1.1. Τιμές Δείκτη Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος για την κατηγορία 02

Πίνακας 3.1.5. Τιμές Δείκτη Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος-Κατ. 03

RCA	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Αυστρία	0,97	1,81	1,08	0,83	1,02	1,01	0,96	1,01	1,68
Βέλγιο	0,75	0,35	0,94	0,38	0,48	1,44	2,00	1,34	1,25
Βουλγαρία	3,15	2,05	0,44	0,70	2,17	3,03	2,05	3,46	2,49
Κύπρος	1,05	1,28	1,88	1,95	1,52	1,64	1,70	1,36	1,37
Γερμανία	1,54	1,43	1,43	0,83	0,97	1,09	1,42	1,51	1,63
Ισπανία	2,26	2,30	2,32	2,21	2,21	2,27	2,21	2,34	2,53
Γαλλία	2,70	2,89	3,16	3,16	3,01	2,95	2,93	3,32	3,53
Ην. Βασίλειο	3,92	5,20	4,28	3,60	5,57	6,73	4,76	4,87	4,63
Ιταλία	4,54	4,68	4,31	3,98	4,08	4,03	4,07	4,03	4,32
Ολλανδία	3,13	4,78	4,23	4,73	4,78	5,14	3,26	4,38	4,65

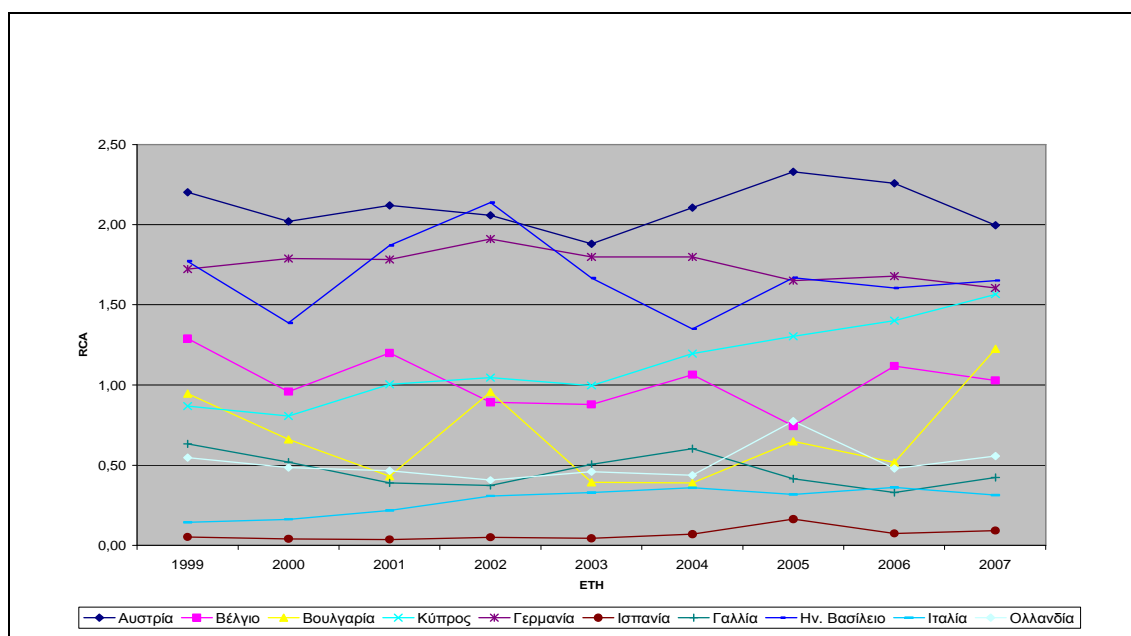

Σχήμα 3.1.2. Τιμές Δείκτη Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος για την κατηγορία 03

Συνεχίζοντας με τα αποτελέσματα των εκτιμήσεων του δείκτη του Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος (RCA), για την κατηγορία 04 που περιλαμβάνει όλα τα γαλακτοκομικά, τα αυγά, το μέλι κ.α. που παρουσιάζονται στον Πίνακα 3.1.6., προκύπτει ότι σε πολλές χώρες στις οποίες εξάγει η Ελλάδα, αυτά τα προϊόντα έχουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα αφού ο δείκτης φαίνεται να είναι μεγαλύτερος της μονάδας. Συγκεκριμένα την μεγαλύτερη τιμή του δείκτη παρουσιάζει η αγορά της Αυστρίας με τιμή ίση με 2,00, ακολουθεί του Ην. Βασιλείου με τιμή 1,65, της Γερμανίας με τιμή 1,60, της Κύπρου με τιμή 1,57 στην οποία σημειώθηκε αύξηση της τιμής κατά 80,4%, της Βουλγαρίας με τιμή Δείκτη 1,23 και του Βελγίου με τιμή Δείκτη ίση με 1,03. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να σημειωθεί ότι ναι μεν ο δείκτης σε αυτές τις χώρες είναι μεγαλύτερος της μονάδας, όμως κατά τη διάρκεια της περιόδου που μελετάται χαρακτηρίζεται από έντονες διακυμάνσεις, εκτός από την Κύπρο που εμφανίζει μια συνεχή αυξητική πορεία.

Πίνακας 3.1.6. Τιμές Δείκτη Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος-Κατ. 04

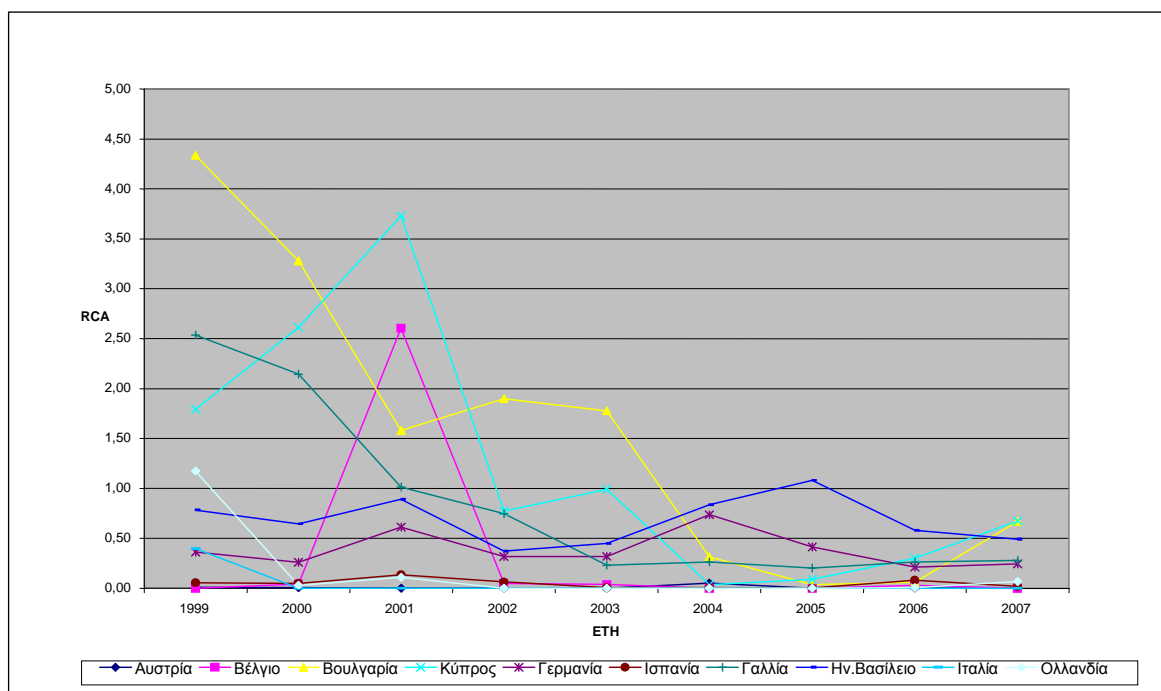
RCA	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Αυστρία	2,20	2,02	2,12	2,06	1,88	2,11	2,33	2,26	2,00
Βέλγιο	1,29	0,96	1,20	0,89	0,88	1,07	0,74	1,12	1,03
Βουλγαρία	0,95	0,66	0,43	0,96	0,39	0,39	0,65	0,52	1,23
Κύπρος	0,87	0,81	1,01	1,05	1,00	1,20	1,30	1,40	1,57
Γερμανία	1,72	1,79	1,78	1,91	1,80	1,80	1,65	1,68	1,60
Ισπανία	0,05	0,04	0,04	0,05	0,04	0,07	0,16	0,08	0,09
Γαλλία	0,63	0,52	0,39	0,37	0,51	0,60	0,41	0,33	0,42
Ην. Βασίλειο	1,77	1,39	1,87	2,14	1,67	1,35	1,67	1,60	1,65
Ιταλία	0,14	0,16	0,22	0,31	0,33	0,36	0,32	0,36	0,31
Ολλανδία	0,55	0,49	0,47	0,41	0,46	0,44	0,77	0,48	0,56

Σχήμα 3.1.3. Τιμές Δείκτη Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος για την κατηγορία 04

Τέλος, οι ελληνικές εξαγωγές προϊόντων που ανήκουν στην τέταρτη υπό μελέτη κατηγορία (05) δεν παρουσιάζουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε καμία από τις υπό μελέτη χώρες και μάλιστα σε ορισμένες από αυτές ο δείκτης εμφανίζει έντονη πτωτική τάση (Πίν. 3.1.7). Συγκεκριμένα, στη Βουλγαρία, στη Κύπρο, στη Γαλλία και στην Ολλανδία το 1999 ο δείκτης είχε τιμές 4.34, 1.79, 2.54 και 1.18 αντίστοιχα, οι ελληνικές εξαγωγές είχαν δηλαδή ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, ενώ το 2007 οι τιμές μειώθηκαν σε 0,67(-84,5%), 0,68(-62,3%), 0,28(-89%) και 0,07 (-94,3%) αντίστοιχα.

Πίνακας 3.1.7. Τιμές Δείκτη Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος-Κατ. 05

RCA	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Αυστρία	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00	0,05	0,00	0,00	0,00
Βέλγιο	0,00	0,04	2,60	0,05	0,04	0,00	0,00	0,03	0,00
Βουλγαρία	4,34	3,28	1,58	1,90	1,78	0,32	0,04	0,06	0,67
Κύπρος	1,79	2,61	3,73	0,77	0,99	0,04	0,09	0,30	0,68
Γερμανία	0,36	0,26	0,61	0,32	0,32	0,74	0,41	0,21	0,25
Ισπανία	0,06	0,05	0,14	0,06	0,01	0,01	0,00	0,08	0,02
Γαλλία	2,54	2,14	1,01	0,75	0,23	0,26	0,20	0,26	0,28
Ην.	0,78	0,65	0,89	0,37	0,45	0,84	1,08	0,58	0,49
Βασίλειο									
Ιταλία	0,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ολλανδία	1,18	0,03	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,07

Σχήμα 3.1.4. Τιμές Δείκτη Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος για την κατηγορία 05

3.1.4. Συμπεράσματα

Σε αυτό το μέρος της εργασίας επιχειρήθηκε η διερεύνηση της δυναμικής των ελληνικών εξαγωγών, των προϊόντων ζωικής προέλευσης στο σύνολο της αγοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27 Κρατών-Μελών της, χρησιμοποιώντας το δείκτη του Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος (RCA). Στη συνέχεια έγινε προσπάθεια εκτίμησης του ίδιου δείκτη για τις δέκα σημαντικότερες αγορές των ελληνικών εξαγωγών, προκειμένου να εντοπισθούν οι ιδιαιτερότητες των επιμέρους προϊόντων και να εξαχθούν όσο το δυνατόν πιο λεπτομερή συμπεράσματα.

Από την εκτίμηση του δείκτη του Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος (RCA) για το σύνολο και των 27 Κρατών-Μελών που απαρτίζουν την αγορά της Ε.Ε., προέκυψε ότι η κατηγορία που περιλαμβάνει τα ψάρια, τα καρκινοειδή, τα μαλάκια και τα άλλα υδρόβια ασπόνδυλα, είναι η μοναδική που εμφανίζει τιμή Δείκτη

Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος (RCA) μεγαλύτερη της μονάδος, παρουσιάζει δηλαδή ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, σε σχέση με τις άλλες υπό εξέταση κατηγορίες. Η εξέλιξη όμως του συγκεκριμένου δείκτη για όλη τη περίοδο μελέτης εμφανίζει μικρές διακυμάνσεις και τελικά προκύπτει ότι ακολουθεί μειωτική τάση της τάξεως του 5,4%.

Στο επόμενο στάδιο, στο οποίο εκτιμήθηκε ο Δείκτης του Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος (RCA) των ελληνικών εξαγωγών στην αγορά των δέκα κυριότερων εισαγωγικών αγορών των Κρατών-Μελών της Ε.Ε., διαφαίνεται επίσης ότι η κατηγορία των ιχθυηρών παρουσιάζει σε όλες τις υπό μελέτη χώρες ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, με πρώτες την Ολλανδία, το Ην. Βασίλειο, την Ιταλία και τη Γαλλία και ακολουθούν οι υπόλοιπες χώρες. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι, η τιμή του δείκτη εμφανίζει για όλες τις χώρες ανοδική τάση για όλη την περίοδο εξέτασης εκτός από τη Βουλγαρία και την Ιταλία όπου παρουσιάζει μικρή πτωτική τάση.

Από τις υπόλοιπες κατηγορίες ιδιαίτερο ενδιαφέρον από πλευράς ανταγωνιστικότητας παρουσιάζει η κατηγορία 04 που περιλαμβάνει τα γαλακτοκομικά προϊόντα, τα αυγά πουλιών, το φυσικό μέλι και όλα γενικά τα εδώδιμα προϊόντα ζωικής προέλευσης. Σε έξι από τις δέκα υπό μελέτη χώρες η τιμή του Δείκτη είναι μεγαλύτερη της μονάδας με πρώτες την Αυστρία, το Ην. Βασίλειο, τη Γερμανία, την Κύπρο, τη Βουλγαρία και το Βέλγιο. Από αυτές τις έξι χώρες που αναφέρθηκαν, μόνο στη Βουλγαρία και την Κύπρο ο δείκτης ακολούθησε ανοδική πορεία κατά το διάστημα της μελέτης. Οι ελληνικές εξαγωγές των προϊόντων που ανήκουν στις κατηγορίες 01 και 05, που αφορούν στα προϊόντα κρέατος και λοιπά ζωικά προϊόντα αντίστοιχα, δεν παρουσιάζουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα καθώς η τιμή του δείκτη παραμένει για όλες τις χώρες μικρότερη της μονάδας, με αρκετά μεγάλες διακυμάνσεις σε όλη την περίοδο της μελέτης.

Από όλα τα παραπάνω διαπιστώνουμε ότι τα ελληνικά αλιευτικά προϊόντα παρουσιάζουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην αγορά της Ε.Ε., γεγονός που δίνει έναυσμα για περαιτέρω διερεύνηση του συγκεκριμένου τομέα. Ακολουθεί έτσι η διερεύνηση της ανταγωνιστικότητας ενός συγκεκριμένου αλιευτικού προϊόντος, της τσιπούρας.

3.2. ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΣΙΠΟΥΡΑΣ

3.2.1. Εισαγωγή

Στην προηγούμενη ενότητα έγινε μια προσπάθεια διερεύνησης της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων ζωικής προέλευσης απ' την οποία αποδείχθηκε ότι τα ελληνικά αλιευτικά προϊόντα παρουσιάζουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ακολουθώντας λοιπόν το παραπάνω, είναι εύλογο και λογικό να ακολουθήσει στη συνέχεια περαιτέρω διερεύνηση για ένα συγκεκριμένο προϊόν των ιχθυηρών, το οποίο είναι η τσιπούρα.

Για την συγκεκριμένη μελέτη επίσης τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν αφορούν τις αξίες των εισαγωγών και εξαγωγών τσιπούρας για μια σειρά ετών και συγκεκριμένα από 1999 έως το 2007 (τα στοιχεία για το 2008 δεν ήταν ολοκληρωμένα) και προέρχονται από τη Eurostat. Με την έννοια εισαγωγές και εξαγωγές τσιπούρας από εδώ και στο εξής θα εννοείται η τσιπούρα που ανήκει στην κατηγορία 302, σύμφωνα πάντα με την κατάταξη των προϊόντων και τους κωδικούς που χρησιμοποιεί η Eurostat, η οποία κατηγορία περιλαμβάνει τα νωπά ψάρια ή τα διατηρημένα με απλή ψύξη και συγκεκριμένα με τον κωδικό 03026995.

3.2.2. Ελληνικές εξαγωγές τσιπούρας

Η Ελλάδα, η οποία διαθέτει το μεγαλύτερο αριθμό παραλιακών, παράκτιων και νησιωτικών περιοχών, μεταξύ των Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πιθανότατα θα μπορούσε να διαδραματίσει κυρίαρχο ρόλο στην παραγωγή και διάθεση αλιευτικών προϊόντων και συγκεκριμένα της τσιπούρας στην αγορά της Ε.Ε. Οι ελληνικές εξαγωγές τσιπούρας παρουσιάζουν ραγδαία αύξηση τα τελευταία χρόνια καθιστώντας τη χώρα μας μεταξύ των κυριοτέρων συμμετεχόντων στην εν λόγω αγορά.

Στον Πίνακα 3.2.2 παρουσιάζονται οι ελληνικές εξαγωγές τσιπούρας προς όλες τις χώρες παγκοσμίως. Αν και όπως παρατηρείται η Ελλάδα εξάγει και εκτός χωρών της Ευρώπης εντούτοις οι αξίες αυτών είναι πολύ μικρές και δεν είναι συνεχόμενες κατά τη περίοδο μελέτης, κάτι που σημαίνει ότι με αυτές τις τρίτες χώρες η Ελλάδα δεν έχει συνεχείς εμπορικές συναλλαγές. Αντίθετα όμως με τις χώρες της Ε.Ε. υπάρχει ενδοκοινοτικό εμπόριο καθ'όλη τη περίοδο μελέτης και σε μεγάλα ποσοστά.

Χαρακτηριστικό των ελληνικών εξαγωγών είναι ότι τα τελευταία δύο με τρία χρόνια η Ελλάδα εξάγει το συγκεκριμένο προϊόν σε περισσότερες χώρες απ' ό,τι τα προηγούμενα χρόνια και οι περισσότερες χώρες από αυτές είναι και Κράτη-Μέλη της Ε.Ε. Επίσης παρουσιάζεται και το γεγονός ότι σε κάποιες χώρες ανά τον κόσμο η Ελλάδα εξήγαγε το συγκεκριμένο προϊόν για δύο μόνο ή ακόμη και για μία χρονιά, όπως στις Μπαχάμες που εξήγαγε το 1999 και το 2001, στην Ιαπωνία το 2000 και το 2002 και στη Σουηδία το 2001.

Συγκεκριμένα στον Πίνακα 3.2.1. παρουσιάζονται οι χώρες και Κράτη-Μέλη προς τις οποίες διοχετεύεται το μεγαλύτερο ποσοστό τσιπούρας της ελληνικής παραγωγής.

Πίνακας 3.2.1. Ελληνικές εξαγωγές τσιπούρας στις κυριότερες χώρες (ευρώ)

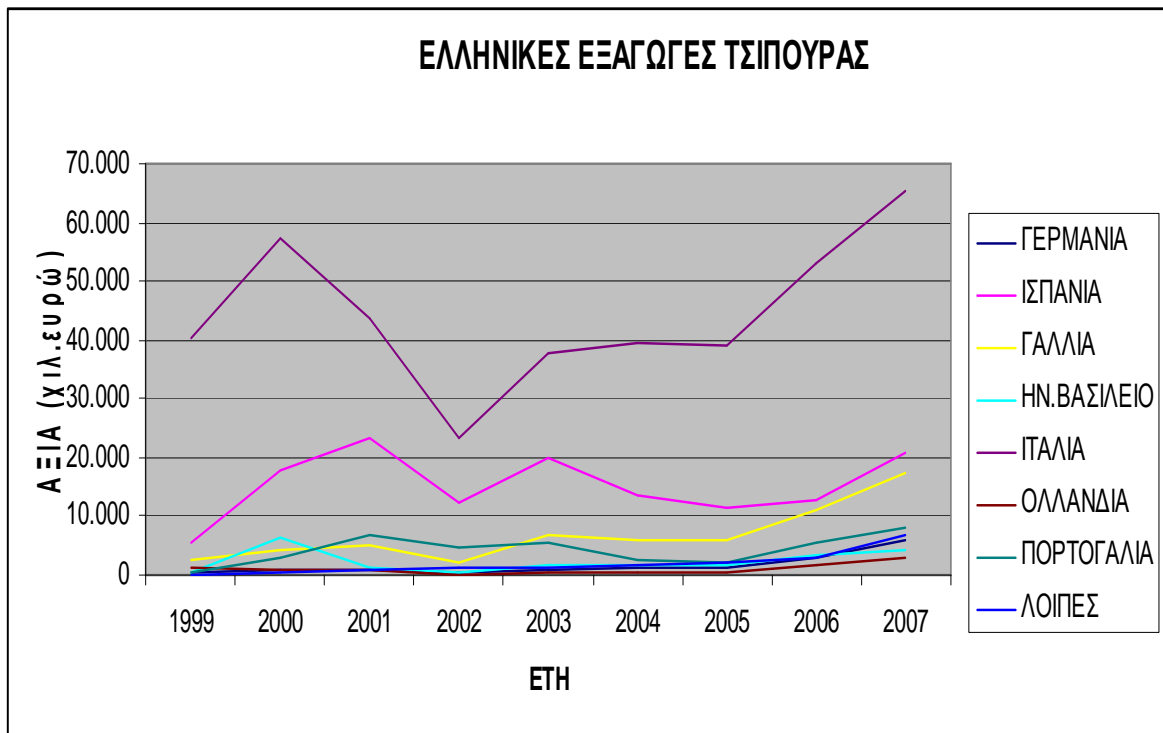
ΧΩΡΕΣ	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	%
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	327.302	787.514	879.907	314.450	748.233	1.219.768	1.293.905	2.895.901	6.006.353	4,6
ΙΣΠΑΝΙΑ	5.726.738	17.920.178	23.172.627	12.345.889	20.029.222	13.709.489	11.512.146	12.784.402	20.794.592	15,8
ΓΑΛΛΙΑ	2.376.599	4.225.738	5.207.088	2.019.384	6.716.731	5.955.146	6.038.343	11.143.650	17.330.326	13,2
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	545.053	6.485.726	1.403.479	363.116	1.619.290	1.602.681	1.719.179	3.274.312	4.283.268	3,3
ΙΤΑΛΙΑ	40.421.831	57.411.673	43.849.072	23.427.596	37.900.082	39.422.410	39.039.375	53.121.803	65.344.462	49,6
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	1.165.137	973.161	834.592	94.895	238.471	480.075	448.387	1.906.893	2.953.917	2,2
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	234.999	3.034.904	6.875.142	4.620.477	5.523.686	2.690.705	2.229.234	5.622.841	8.213.631	6,2
ΛΟΙΠΕΣ	118.259	506.813	716.616	1.261.432	1.155.188	1.642.890	2.039.973	2.844.950	6.740.773	5,1

Πίνακας 3.2.2. ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΤΣΙΠΟΥΡΑΣ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ (Ευρώ)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ΑΛΒΑΝΙΑ	152			10.704	2.191	20.396	1.638		
ΑΥΣΤΡΙΑ	107.797	306.438	143.285	166.680	80.533	145.834	54.784	147.828	358.017
ΒΕΛΓΙΟ		52.413	84.426	16.780	85.370	119.738	176.433	109.192	203.998
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	3.655	4.160	3.632	243			47.289	24.181	302.813
ΜΠΑΧΑΜΕΣ	1.844		10.189						
ΚΑΝΑΔΑ			39.265	175.779	93.589	61.268	76.333	65.364	87.665
ΕΛΒΕΤΙΑ		18.074	238.669	204.643	108.502	97.120	67.935	46.062	1.124
ΚΥΠΡΟΣ					10.438		139	119.499	393.923
ΤΣΕΧΙΑ (8.727	15.876	627.584
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	327.302	787.514	879.907	314.450	748.233	1.219.768	1.293.905	2.895.901	6.006.353
ΔΑΝΙΑ		50.610	17.885	38.396	21.653	76.038	129.289	165.948	173.707
ΙΣΠΑΝΙΑ	5.726.738	17.920.178	23.172.627	12.345.889	20.029.222	13.709.489	11.512.146	12.784.402	20.794.592
ΦΙΛΑΝΔΙΑ			2.950	2.489	61.250				
ΓΑΛΛΙΑ	2.376.599	4.225.738	5.207.088	2.019.384	6.716.731	5.955.146	6.038.343	11.143.650	17.330.326
ΗΝ.ΒΑΣΙΛΕΙΟ	545.053	6.485.726	1.403.479	363.116	1.619.290	1.602.681	1.719.179	3.274.312	4.283.268
ΚΡΟΑΤΙΑ					6.370				
ΟΥΓΓΑΡΙΑ								64.728	2.799
ΙΡΛΑΝΔΙΑ		74.740	696		22.240	1.950	910	83.019	351.273
ΙΣΡΑΗΛ				86.232				209.140	1.095.291
ΙΤΑΛΙΑ	40.421.831	57.411.673	43.849.072	23.427.596	37.900.082	39.422.410	39.039.375	53.121.803	65.344.462
ΙΑΠΩΝΙΑ		378		7.110					
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ					26.630	215.028	224.883	228.928	305.922
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	1.165.137	973.161	834.592	94.895	238.471	480.075	448.387	1.906.893	2.953.917
ΠΟΛΩΝΙΑ							36.021	45.151	144.597
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	234.999	3.034.904	6.875.142	4.620.477	5.523.686	2.690.705	2.229.234	5.622.841	8.213.631
ΡΟΥΜΑΝΙΑ								702	698.659
ΡΩΣΙΑ								28.053	13.456
ΣΟΥΗΔΙΑ			83.669						
ΣΛΟΒΕΝΙΑ			3.953		941		409.272	675.618	807.989
ΟΥΚΡΑΝΙΑ								123.324	283.537
ΗΠΑ	4.811		87.997	552.376	635.481	905.518	806.320	689.980	888.419

Σύμφωνα λοιπόν, με τον προηγούμενο Πίνακα 3.2.1. η πρώτη χώρα που εισάγει το ελληνικό προϊόν για το έτος 2007 είναι η Ιταλία κατά ένα μεγάλο ποσοστό 49,6% που ισοδυναμεί με το μισό σχεδόν της συνολικής αξίας των εξαγωγών, ακολουθεί η Ισπανία με 15,8%, και η Γαλλία με 13,2%. Την τέταρτη, πέμπτη, έκτη και έβδομη θέση καταλαμβάνουν αντίστοιχα η Πορτογαλία, η Γερμανία, το Ην. Βασίλειο και η Ολλανδία με χαμηλότερα ποσοστά και συγκεκριμένα 6,2 %, 4,6%, 3,3% και 2,2%. Οι υπόλοιπες χώρες στις οποίες εξάγεται επίσης η ελληνική τσιπούρα αποτελούν το 5,1% στο σύνολο των εξαγωγών.

Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός ότι σε αυτές τις επτά χώρες και Κράτη-Μέλη της Ε.Ε. η αξία των ελληνικών εξαγωγών τα τελευταία χρόνια συνεχώς αυξάνεται κατά μεγάλα ποσοστά. Παρολ' αυτά σημειώθηκαν και κάποιες διακυμάνσεις, κατά τη περίοδο που εξετάζεται, όπου παρατηρήθηκε μείωση των εξαγωγών και φαίνεται εντονότερα στο διάγραμμα που ακολουθεί (Σχ. 3.2.1).

Σχήμα 3.2.1. Ελληνικές εξαγωγές τσιπούρας στις κυριότερες χώρες

Στο Σχήμα 3.2.1 είναι έντονες οι διακυμάνσεις κατά τη περίοδο μελέτης από το 1999 έως το 2007, με εντονότερες αυτές στην Ιταλία στην οποία οι εξαγωγές το 2003 υπέστησαν μια έντονη πτώση για να ακολουθήσει στη συνέχεια αύξηση της αξίας των εξαγωγών. Το ίδιο συνέβη και με τη Γαλλία και την Ιταλία, στις οποίες το 2002 οι ελληνικές εξαγωγές είχαν την μικρότερη τιμή από όλα τα εξεταζόμενα έτη. Γενικά όπως παρατηρείται το έτος 2002 και στις επτά χώρες της Ε.Ε. οι αξίες των ελληνικών εξαγωγών της τσιπούρας υπέστησαν έντονη πτώση.

3.2.3 Εξαγωγές τσιπούρας των 27 Κρατών-Μελών στην Ε.Ε.

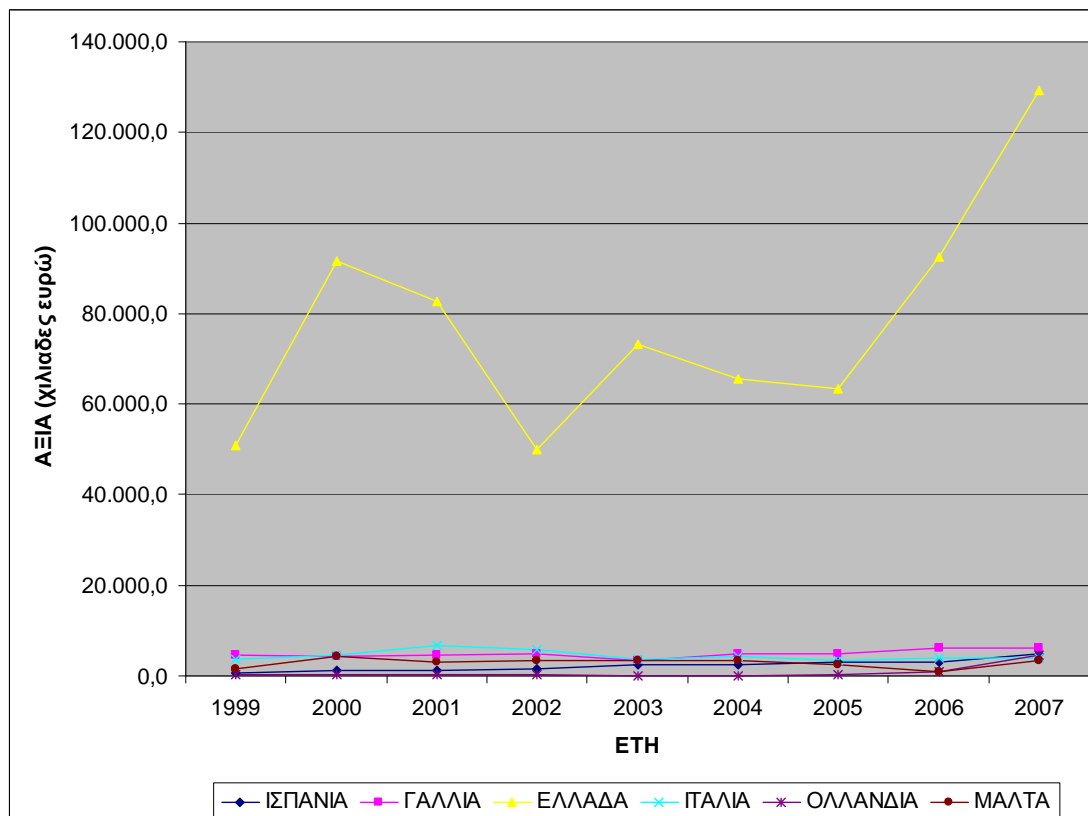
Στη συνέχεια αναλύονται οι εξαγωγές της τσιπούρας των 27 κρατών-μελών της Ε.Ε. προς την αγορά της Ε.Ε.(Πίν. 3.2.3.). Παρατηρείται ότι σε ορισμένες χώρες δεν σημειώνονται καθόλου εξαγωγές για το συγκεκριμένο προϊόν, αφού δεν το παράγουν οι οποίες χώρες είναι η Βουλγαρία, η Εσθονία, η Ουγγαρία, η Λιθουανία, η Πολωνία, η Ρουμανία, και η Σλοβακία.

Οι χώρες με την υψηλότερη εξαγωγική αξία είναι η Ελλάδα, η Ισπανία, η Γαλλία, η Ιταλία και η Ολλανδία και η Μάλτα με αξία των εξαγωγών τους πάνω από 3.000.000 ευρώ το 2007. Πάνω από 100.000 ευρώ εξαγωγές παρουσίασαν χώρες όπως είναι Κράτη –Μέλη όπως είναι η Γερμανία και η Πορτογαλία ενώ οι υπόλοιπες κυμαίνονται σε χαμηλότερα ποσά. Αξιοσημείωτο λοιπόν είναι το γεγονός ότι η Ελλάδα κατέχει την πρώτη θέση μακράν στις εξαγωγές του προϊόντος της τσιπούρας με ποσοστό συμμετοχής, όπως φαίνεται και στον Πίνακα 3.2.3, 84,3%, ενώ η αμέσως επόμενη χώρα που είναι η Γαλλία με 4%, ακολουθεί η Ισπανία που κατέχει ποσοστό 3,3%, η Ολλανδία με 3%, η Ιταλία με 2,7% και η Μάλτα με 2,2%. Είναι φανερό, δηλαδή, ότι η αξία των ελληνικών εξαγωγών υπερέρχουν κατά πολύ στην αγορά της Ε.Ε.

Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε, ότι σημαντική αύξηση των εξαγωγών, πάνω από 100%, σημείωσαν εννέα χώρες με πρώτες τη Σλοβενία (115.353 %), τη Δανία (54.611,2 %), το Ην.Βασίλειο (1883%), και ακολουθούν και οι υπόλοιπες .

Υπάρχουν όμως και χώρες που σημειώθηκε σημαντική πτώση όπως στην Αυστρία όπου η αξία των εξαγωγών μειώθηκε από το 1999 έως το 2007 κατά 97%, της Κύπρου κατά 49,7%, του Βελγίου κατά 46% και της Ιρλανδίας κατά 26%. Στο

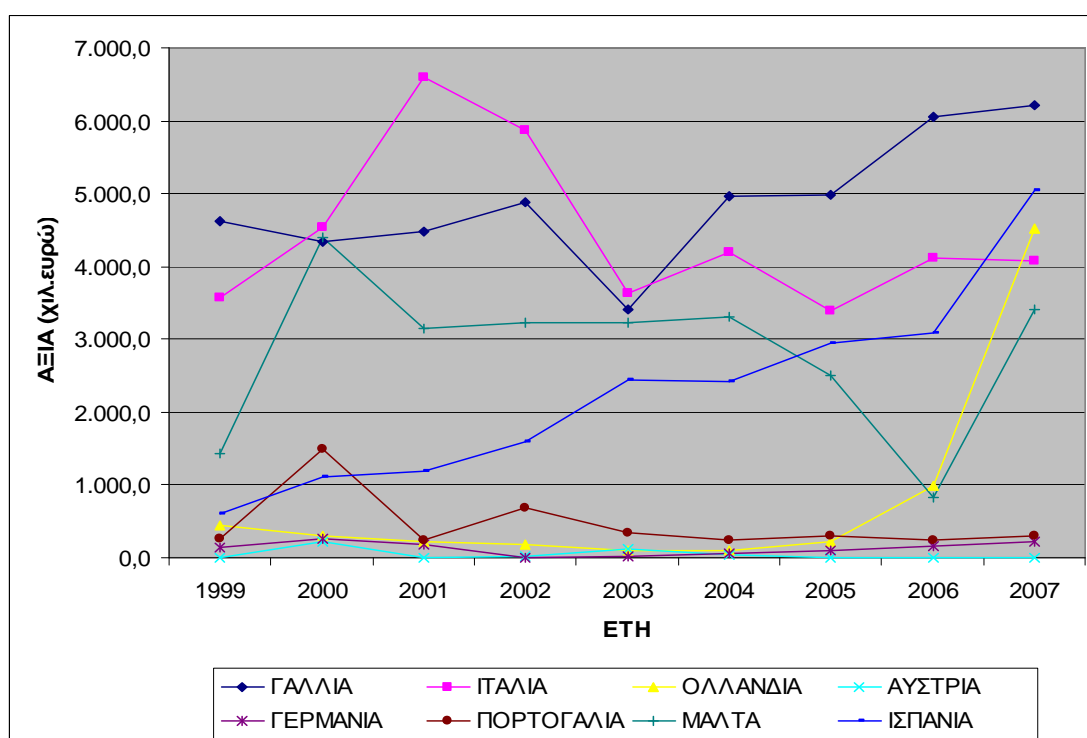
Διάγραμμα που ακολουθεί (Σχ. 3.2.2), φαίνεται η πορεία της αξίας των εξαγωγών για τις έξι πιο εξαγωγικές χώρες, στο οποίο είναι έντονη η διαφορά της Ελλάδας σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες.

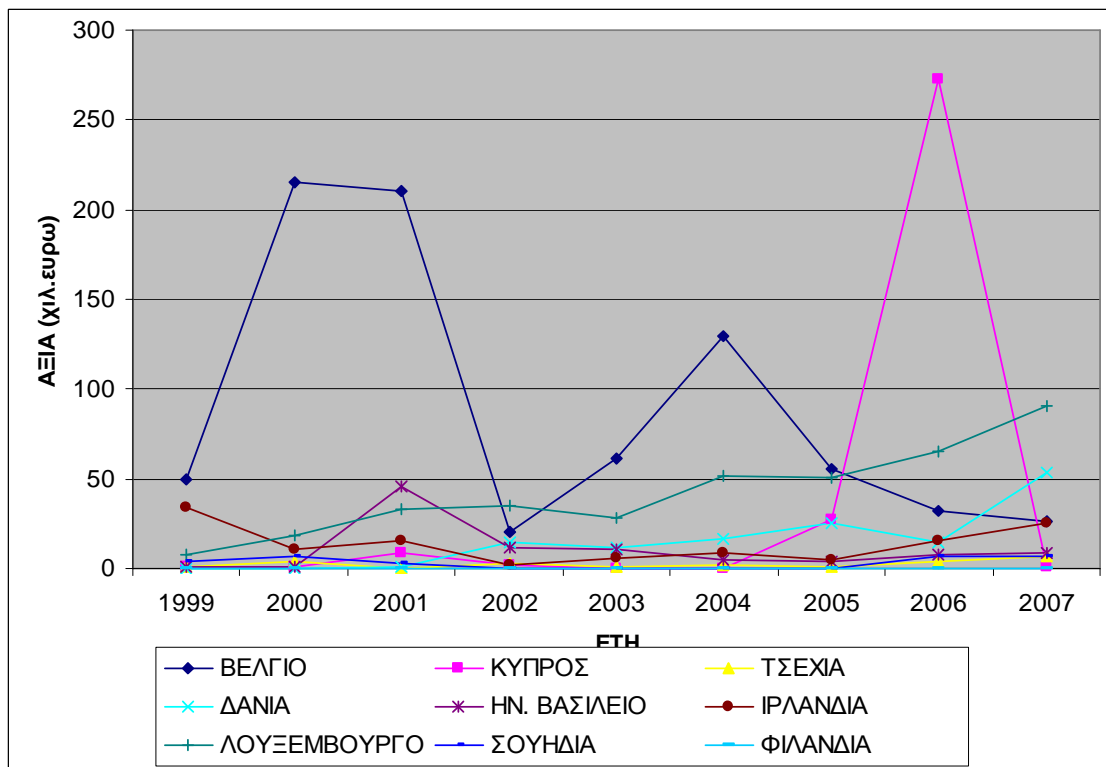
Σχήμα 3.2.2. Εξαγωγές τσιπούρας στην Ε.Ε. των έξι σημαντικότερων Κρατών-Μελών

Για να είναι πιο εμφανής η διακύμανση των τιμών τα τελευταία εννέα χρόνια ακολουθούν δύο διαγράμματα, το πρώτο (Σχ. 3.2.3) περιλαμβάνει τις εξαγωγές των χωρών που κατά τη περίοδο εξέτασης παρουσίαζαν εξαγωγές άνω των 200.000 ευρώ, έστω και κάποιες χρονιές αν όχι καθ' ολη τη διάρκεια, χωρίς όμως να

συμπεριλαμβάνεται η Ελλάδα, και το δεύτερο (Σχ. 3.2.4) περιλαμβάνει τις χώρες που τα περισσότερα έτη οι εξαγωγές τους κυμαίνονταν έως 300.000 ευρώ.

Σχήμα 3.2.3. Αξία εξαγωγών τσιπούρας στην Ε.Ε. άνω των 200 χιλ. ευρώ (εκτός Ελλάδας)

Σχήμα 3.2.4. Αξία εξαγωγών τσιπούρας στην Ε.Ε. έως 300 χιλ. ευρώ (εκτός Ελλάδας)

Πίνακας 3.2.3. Εξαγωγές τσιπούρας των 27 Κρατών-Μελών στην Ε.Ε (χιλ. ευρώ)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	% 2007	% μεταβολή
ΑΥΣΤΡΙΑ	0,0	222,4	0,0	18,8	124,8	44,1	0,0	1,3	6,3	0,0	-97,2
ΒΕΛΓΙΟ	49,2	215,0	210,6	20,4	61,5	129,9	55,4	32,6	26,6	0,0	-46,0
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
ΚΥΠΡΟΣ	0,9	0,8	9,0	1,5	0,0	0,0	27,2	272,5	0,5	0,0	-49,7
ΤΣΕΧΙΑ)	1,2	4,0	0,0	3,1	0,8	2,4	1,0	4,3	6,6	0,0	462,8
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	138,4	257,3	185,6	5,5	22,4	53,4	100,0	165,0	217,8	0,1	57,4
ΔΑΝΙΑ	0,1	0,1	1,1	14,7	11,3	16,7	25,1	14,2	53,6	0,0	54611,2
ΕΣΘΟΝΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
ΙΣΠΑΝΙΑ	611,6	1.113,9	1.198,0	1.600,8	2.436,8	2.429,8	2.935,3	3.096,3	5.050,9	3,3	725,9
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,2	1,4	5,5	0,4	0,3	0,0	0,0	0,0
ΓΑΛΛΙΑ	4.613,3	4.340,3	4.472,2	4.882,1	3.416,0	4.966,9	4.979,8	6.054,3	6.204,7	4,0	34,5
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	0,5	0,6	45,3	11,8	11,2	5,0	3,7	7,8	9,0	0,0	1883,3
ΕΛΛΑΔΑ	50.909,1	91.548,0	82.700,7	49.917,9	73.084,8	65.638,9	63.368,3	92.430,5	129.301,5	84,3	154,0
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	34,3	10,6	15,6	1,6	5,6	8,8	4,7	15,9	25,3	0,0	-26,3
ΙΤΑΛΙΑ	3.566,0	4.535,3	6.599,9	5.880,3	3.636,2	4.206,0	3.380,9	4.120,0	4.077,8	2,7	14,4
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	7,8	18,6	32,8	34,8	27,8	51,8	51,1	64,8	90,5	0,1	1052,8
ΛΕΤΟΝΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
ΜΑΛΤΑ	1.433,6	4.395,8	3.136,9	3.228,2	3.219,0	3.306,8	2.506,7	834,6	3.399,6	2,2	137,1
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	438,1	310,8	219,8	189,5	92,1	91,7	216,7	979,6	4.527,5	3,0	933,5
ΠΟΛΩΝΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	261,7	1.484,4	239,1	679,2	349,6	247,5	304,2	237,5	299,5	0,2	14,5
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
ΣΟΥΗΔΙΑ	4,0	7,0	3,2	0,4	0,0	0,0	0,4	7,1	6,8	0,0	68,1
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	0,0	6,1	1,2	0,0	0,3	0,1	13,6	26,6	54,3	0,0	115353,2
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
ΣΥΝΟΛΟ	62.069,8	108.248,5	99.070,9	66.472,0	86.376,6	81.161,2	77.974,4	108.363,8	153.358,6	100,0	147,1

3.2.4. Εισαγωγές τσιπούρας των 27 Κρατών-Μελών από την Ε.Ε.

Στην αγορά της Ε.Ε. παρατηρούνται και εισαγωγές του υπό μελέτη προϊόντος ακόμα και από τα ίδια Κράτη-Μέλη που εξάγουν αυτό το προϊόν και αναλύσαμε παραπάνω. Σύμφωνα, λοιπόν, με τον Πίνακα 3.2.4 όπου παρουσιάζονται η αξία των εισαγωγών μεταξύ των 27 Κρατών-Μελών της Ε.Ε. παρατηρείται ότι στις περισσότερες χώρες οι οποίες είχαν υψηλά ποσοστά εξαγωγών, παρουσιάζουν και υψηλά ποσοστά εισαγωγών του ίδιου προϊόντος.

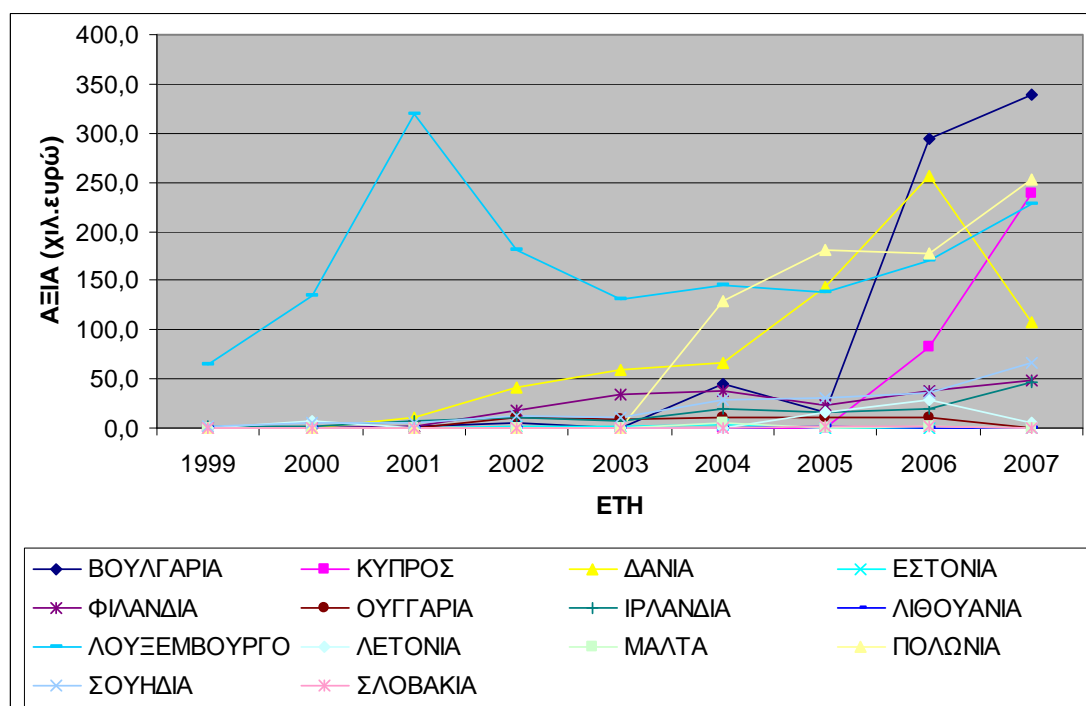
Πρώτες στις εισαγωγές τσιπούρας είναι η Ιταλία με ποσοστό συμμετοχής για το 2007 48,3%, ακολουθεί η Πορτογαλία με 19,4% και η Γαλλία με 15,3%. Ακολουθούν το Ην. Βασίλειο η Γερμανία, η Ισπανία, το Βέλγιο, η Ελλάδα και η Σλοβενία με μικρότερα ποσοστά και συγκεκριμένα 3,9%, 2,8%, 2,6%, 1,4, 1,3% και 1% αντίστοιχα. Οι υπόλοιπες χώρες για το 2008 έχουν ποσοστό συμμετοχής της στο σύνολο των εισαγωγών μικρότερο της μονάδας.

Εντονότερες μεταβολές σημειώθηκαν σε χώρες στις οποίες το 1999 είχαν ελάχιστες έως μηδενικές εισαγωγές, όπως η Δανία με αύξηση των εισαγωγών τσιπούρας κατά 772092,9%, η Φιλανδία κατά 17458,3%, η Σουηδία κατά 3447,0%, η Ιρλανδία 2438,6%, η Τσεχία κατά 2330,3%, και η Ολλανδία κατά 1976,3%. Γενικά, εκτός από τις προηγούμενες χώρες που αναφέρθηκαν, σε οχτώ ακόμη, από τις υπό εξέταση χώρες, σημειώθηκε αύξηση των εισαγωγών σε τσιπούρα πάνω από το 100% και συγκεκριμένα στην Πορτογαλία, το Ην. Βασίλειο, τη Γαλλία, τη Γερμανία, τη Σλοβενία, την Αυστρία, το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο με ποσοστά αύξησης 505,9%, 465,6%, 395,6%, 389,8%, 310,7%, 302,7%, 281,1% και 250,2%.

Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι η Ελλάδα σημείωσε τη μικρότερη αύξηση στις αξίες των εισαγωγών με ποσοστό 28,3% και την αμέσως μεγαλύτερη

αύξηση σημείωσε η Ιταλία με 57,2%. Η Ισπανία επίσης είναι η μοναδική χώρα μεταξύ των 27 που μελετήθηκαν στην οποία οι εισαγωγές σε τσιπούρα μειώθηκαν από το 1999 έως το 2007 κατά 19 %.

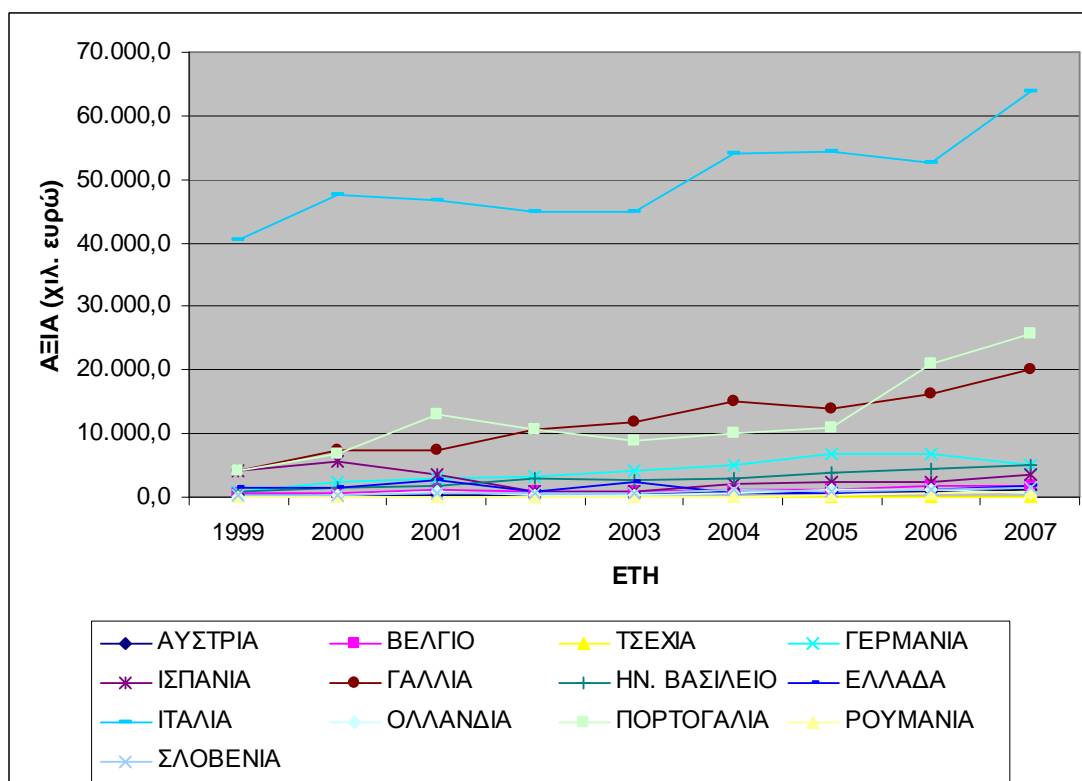
Στα διαγράμματα που ακολουθούν παρουσιάζονται οι τάσεις των εισαγωγών για τα έτη από το 1999 έως το 2007 για τις 27 χώρες-μέλη της Ε.Ε. Το πρώτο διάγραμμα (Σχ. 3.2.5.) αφορά τις χώρες των οποίων οι εισαγωγές κυμαίνονται από 0 έως 450.000 ευρώ και στο αμέσως επόμενο (Σχ. 3.2.6) τις χώρες των οποίων η αξία των εισαγωγών κυμαίνεται από 0 έως 70.000.000 ευρώ.

Σχήμα 3.2.5. Εισαγωγές τσιπούρας για τις χώρες της Ε.Ε. αξίας έως 400 χιλ. ευρώ

Πίνακας 3.2.4. Εισαγωγές τσιπούρας των 27 Κρατών-Μελών από την Ε.Ε(χιλ.ευρώ)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2007%	% μεταβολη
ΑΥΣΤΡΙΑ	272,1	353,5	424,1	426,2	528,3	591,2	789,8	862,1	1.095,8	0,8	302,7
ΒΕΛΓΙΟ	501,3	688,2	1.143,3	892,3	840,4	1.055,6	1.235,5	1.673,8	1.910,4	1,4	281,1
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	0,0	0,0	2,3	4,8	0,2	44,4	16,2	294,2	338,4	0,3	
ΚΥΠΡΟΣ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	82,6	238,1	0,2	2
ΤΣΕΧΙΑ)	5,3	0,5	0,6	20,6	37,6	65,4	95,6	114,9	129,7	0,1	2330,3
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1.011,9	2.362,7	2.863,7	3.169,3	3.999,2	4.978,3	6.875,0	6.907,1	4.956,7	3,8	389,8
ΔΑΝΙΑ	0,0	0,2	10,4	40,7	59,0	67,2	143,5	256,2	108,1	0,1	772092,9
ΕΣΘΟΝΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,9	1,3	3,9	0,6	0,5	0,6	0,0	
ΙΣΠΑΝΙΑ	4.234,1	5.638,8	3.600,8	974,9	935,1	2.044,5	2.422,1	2.478,2	3.428,5	2,6	-19,0
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	0,3	0,0	1,1	17,8	34,0	38,0	23,3	37,7	47,6	0,0	17458,3
ΓΑΛΛΙΑ	4.072,7	7.242,3	7.445,1	10.490,0	11.897,2	14.928,3	13.767,2	16.240,7	20.183,9	15,3	395,6
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	910,5	1.335,6	1.802,5	2.879,4	2.574,2	2.883,3	3.741,5	4.502,5	5.149,9	3,9	465,6
ΕΛΛΑΔΑ	1.371,4	1.555,8	2.523,1	906,7	2.302,6	727,0	580,4	1.307,3	1.759,7	1,3	28,3
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	0,0	0,0	0,0	10,9	8,1	11,6	11,1	10,2	0,0	0,0	
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	1,9	1,6	7,5	10,6	7,0	19,0	15,5	20,5	47,3	0,0	2438,6
ΙΤΑΛΙΑ	40.501,9	47.637,8	46.644,7	44.766,5	44.935,0	53.930,3	54.462,5	52.491,6	63.673,8	48,3	57,2
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,6	0,0	0,0	0,0	
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	65,2	133,7	318,7	180,3	130,9	145,7	137,8	170,6	228,3	0,2	250,2
ΛΕΤΟΝΙΑ	0,0	6,6	0,0	0,0	0,0	0,0	16,5	29,1	4,8	0,0	
ΜΑΛΤΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,8	0,0	2,1	0,3	0,0	
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	30,5	161,7	1.016,6	225,8	402,9	492,7	1.173,9	1.279,7	633,7	0,5	1976,3
ΠΟΛΩΝΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	129,7	180,6	178,1	253,3	0,2	
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	4.218,0	6.784,2	12.933,5	10.764,9	8.734,2	9.997,0	10.946,1	20.949,0	25.555,6	19,4	505,9
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	0,0	0,4	4,5	9,4	26,6	51,4	210,8	551,7	740,1	0,6	
ΣΟΥΗΔΙΑ	1,9	5,3	5,0	12,5	10,5	28,6	30,4	36,6	66,9	0,1	3447,0
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	328,8	427,8	474,6	530,5	688,1	1.151,4	965,8	1.259,5	1.350,3	1,0	310,7
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	2,7	2,0	0,1	0,0	

Σχήμα 3.2.6. Εισαγωγές τσιπούρας για τις χώρες της Ε.Ε. αξίας έως 70.000 χιλ. ευρώ

Όσον αφορά τη μέση τιμή της τσιπούρας στην αγορά της Ε.Ε, ακολούθησε καθοδική πορεία από το 1996 έως και το 2008, με ποσοστό μείωσης ίσο με 63%. Συγκεκριμένα η τιμή διαμορφώθηκε σε 3,69 €/κιλό το 2008 από 6,01€/κιλό που ήταν το 1996, λαμβάνοντας την χαμηλότερη τιμή των τελευταίων δεκατριών χρόνων (Πίν. 3.2.6). Αναλυτικά για κάθε χώρα υπάρχουν στοιχεία από το 1996 έως το 2000, όπου διαπιστώνεται ότι οι τιμές στην Τουρκία ήταν οι χαμηλότερες στην Ευρώπη την εξεταζόμενη περίοδο και κυμάνθηκαν μεταξύ των 4€ και 5,5€/κιλό. Οι τιμές στην Ελλάδα και την Ισπανία, παρουσιάζουν πτωτική τάση την εν λόγω περίοδο και παρέμειναν σε χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με τον μέσο όρο της Ευρώπης, ενώ η τιμή της τσιπούρας στην Κύπρο το 1996 είχε την υψηλότερη αξία και ίση με

9,85€/κίλο επίσης παρουσίασε έντονη πτωτική τάση έως το 2000 όπου η τιμή διαμορφώθηκε στα 4,98€/κίλο. Οι υψηλότερες τιμές εμφανίστηκαν στην Ιταλία και τη Γαλλία και παρουσίασαν μικρότερη μείωση σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

(Πίν. 3.2.5)

Πίνακας 3.2.5. Τιμή τσιπούρας (Ευρώ/κίλο)

ΧΩΡΑ	1996	1997	1998	1999	2000
ΕΛΛΑΔΑ	6,05	6,00	5,71	4,40	4,29
ΓΑΛΛΙΑ	7,7	6,92	7,62	6,78	6,78
ΙΤΑΛΙΑ	7,54	7,12	7,20	6,20	6,20
ΙΣΠΑΝΙΑ	6,3	6,11	6,01	4,75	4,22
ΤΟΥΡΚΙΑ	4,75	5,0	5,53	4,0	4,0
ΚΥΠΡΟΣ	9,85	7,21	6,74	5,16	4,98

Πηγή : FEAP

Πίνακας 3.2.6. Μέση τιμή τσιπούρας στην Ευρώπη(1996-2008)

ΕΤΟΣ	ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ (Ευρώ/κίλο)
1996	6,01
1997	6,06
1998	5,98
1999	4,74
2000	4,59
2001	4,10
2002	4,12
2003	4,90
2004	4,68
2005	4,54
2006	4,31
2007	4,15
2008	3,69

Πηγή : FEAP

3.3. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ EMS ΚΑΙ IMS

Στη συνέχεια με σκοπό την ανάλυση της ανταγωνιστικότητας για το υπό μελέτη προϊόν, υπολογίζονται οι δείκτες **Export Market Share (EMS, Δείκτης Μεριδίου Αγοράς Εξαγωγών)** και **Import Market Share (IMS, Δείκτης Μεριδίου Αγοράς Εξαγωγών)**, και ακολουθεί η σύγκριση των τιμών των δεικτών, εξετάζοντας έτσι την ανταγωνιστική θέση της Ελλάδας μεταξύ των χωρών της Ε.Ε.

Μεταξύ των 27 χωρών, αξίζει να αναφερθούν μόνο οι χώρες οι οποίες κατά το διάστημα που εξετάζεται σημείωσαν, τα περισσότερα χρόνια, τιμή των δεικτών μεγαλύτερη της μονάδας, και συγκεκριμένα οι χώρες αυτές είναι η Ισπανία, η Ελλάδα, η Γαλλία, η Ιταλία η Πορτογαλία και η Μάλτα.

Σημειώνεται, ότι η Ελλάδα παρουσιάζει τις υψηλότερες τιμές του δείκτη EMS από τις υπόλοιπες χώρες, καθόλη τη περίοδο εξέτασης, ενώ συγχρόνως οι τιμές του δείκτη IMS είναι αρκετά χαμηλές, που σημαίνει ότι αποτελεί κύρια εξαγωγική χώρα για την τσιπούρα, ανάμεσα στις χώρες της Ε.Ε. Επίσης, αν και δεν παρουσίασε έντονη μεταβολή ο δείκτης EMS παρά μόνο μια αύξηση της τάξεως του 2,8%, ο δείκτης IMS αντίθετα σημείωσε έντονη πτώση και ίση με 44 %, υποδηλώνοντας έτσι τη σθεναρή παρουσία της χώρας μας στην αγορά της Ε.Ε.

Η Ισπανία, τα τελευταία έξι χρόνια, από το 2001 και μετά, παρουσιάζει εξαγωγές περισσότερες από τις εισαγωγές, αφού ο δείκτης EMS είναι μεγαλύτερος του IMS, κάτι που φαίνεται και στα ποσοστά μεταβολής του κατά 234,3 %, που είναι και το μεγαλύτερο ποσοστό αύξησης και συγχρόνως παρουσίασε και μείωση του IMS κατά 67,7%.

Στη Γαλλία, απ' την άλλη πλευρά, η τιμή του δείκτη EMS για όλα τα χρόνια που εξετάζονται είναι μικρότερη του IMS και συνεχώς μειώνεται, (45,6%) ενώ αυξάνεται αντίθετα η τιμή του IMS (116,1%), που σημαίνει ότι πρόκειται για εισαγωγική χώρα του συγκεκριμένου προϊόντος.

Η Ιταλία, φαίνεται να είναι επίσης μια σημαντική εισαγωγική χώρα, και μάλιστα η σημαντικότερη εισαγωγική αγορά της τσιπούρας, αφού σημειώνει τις μεγαλύτερες τιμές του δείκτη IMS από όλες τις υπόλοιπες χώρες. Εδώ θα πρέπει όμως να αναφερθεί ότι, όπως φαίνεται και στον Πίνακα 3.3.1., και οι δύο δείκτες παρουσιάζουν μείωση με την πάροδο του χρόνου, ο πρώτος (EMS) κατά 53,7 % και ο δεύτερος (IMS) κατά 31,4%.

Η Πορτογαλία, φαίνεται και αυτή να αποτελεί εισαγωγική χώρα για τη τσιπούρα με τον δείκτη IMS να είναι μεγαλύτερος του EMS και μάλιστα παρουσιάζει έντονη αύξηση τα τελευταία χρόνια κατά 164,2 %, σε αντίθεση με τις τιμές του δείκτη EMS, οι οποίες μειώθηκαν κατά ένα μεγάλο ποσοστό της τάξεως του 53,7%. Η Μάλτα, τέλος, εμφανίζει τιμές μόνο για τον δείκτη EMS για αυτά τα εννέα χρόνια, ο οποίος υπέστη μια πολύ μικρή μείωση της τάξεως του 4%, που σημαίνει ότι είναι κατά βάση, εξαγωγική χώρα για την τσιπούρα.

Πίνακας 3.3.1. Μερίδιο Εξαγωγών και Εισαγωγών στην αγορά της Ε.Ε. για την τσιπούρα (%)

ΧΩΡΑ/ΕΤΟΣ	1999		2000		2001		2002		2003	
	EMS	IMS	EMS	IMS	EMS	IMS	EMS	IMS	EMS	IMS
ΑΥΣΤΡΙΑ	0,0	0,5	0,2	0,5	0,0	0,5	0,0	0,6	0,1	0,7
ΒΕΛΓΙΟ	0,1	0,9	0,2	0,9	0,2	1,4	0,0	1,2	0,1	1,1
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ΚΥΠΡΟΣ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ΤΣΕΧΙΑ)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	0,2	1,8	0,2	3,2	0,2	3,5	0,0	4,2	0,0	5,1
ΔΑΝΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
ΕΣΘΟΝΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ΙΣΠΑΝΙΑ	1,0	7,4	1,0	7,6	1,2	4,4	2,4	1,3	2,8	1,2
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ΓΑΛΛΙΑ	7,4	7,1	4,0	9,7	4,5	9,2	7,3	13,7	4,0	15,2
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	0,0	1,6	0,0	1,8	0,0	2,2	0,0	3,8	0,0	3,3
ΕΛΛΑΔΑ	82,0	2,4	84,6	2,1	83,5	3,1	75,1	1,2	84,6	2,9
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ΙΤΑΛΙΑ	5,7	70,4	4,2	64,1	6,7	57,4	8,8	58,6	4,2	57,5
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	0,0	0,1	0,0	0,2	0,0	0,4	0,1	0,2	0,0	0,2
ΛΕΤΟΝΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ΜΑΛΤΑ	2,3	0,0	4,1	0,0	3,2	0,0	4,9	0,0	3,7	0,0
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	0,7	0,1	0,3	0,2	0,2	1,3	0,3	0,3	0,1	0,5
ΠΟΛΩΝΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ	0,4	7,3	1,4	9,1	0,2	15,9	1,0	14,1	0,4	11,2
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ΣΟΥΗΔΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	0,0	0,6	0,0	0,6	0,0	0,6	0,0	0,7	0,0	0,9
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ΣΥΝΟΛΟ		100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

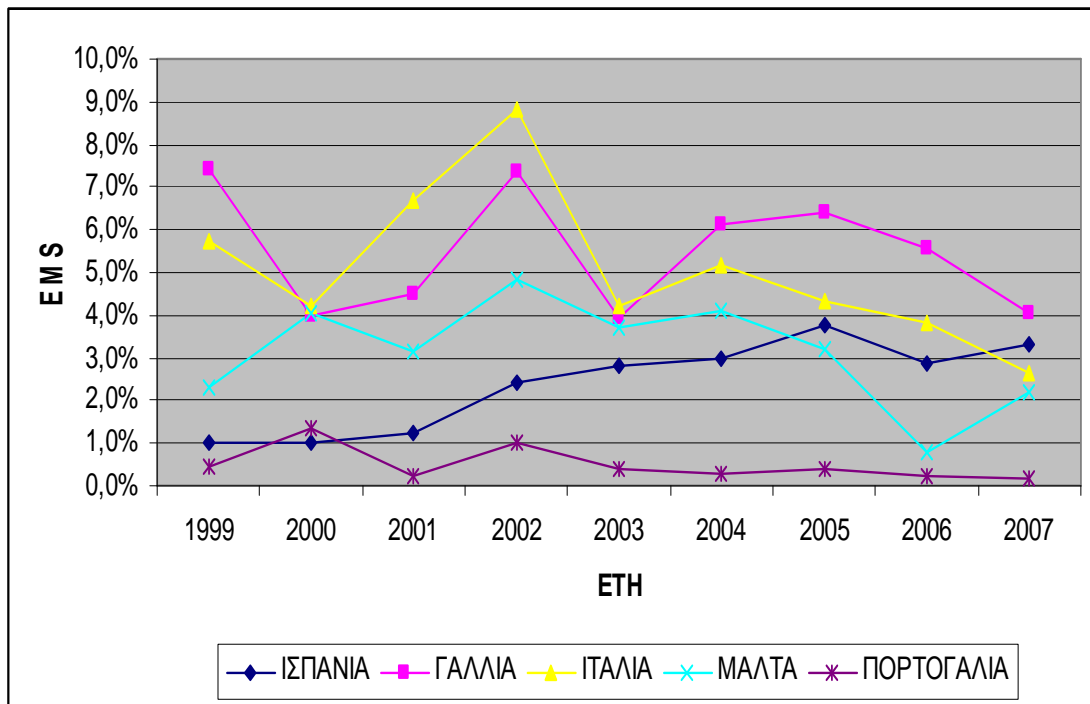
Πίνακας 3.3.1. Μερίδιο Εξαγωγών και Εισαγωγών στην αγορά της Ε.Ε. για την τσιπούρα (%) (συνέχεια)

ΧΩΡΑ/ ΕΤΟΣ	2004		2005		2006		2007		%μεταβολή	
	EMS	IMS	EMS	IMS	EMS	IMS	EMS	IMS	EMS	IMS
ΑΥΣΤΡΙΑ	0,1	0,6	0,0	0,8	0,0	0,8	0,0	0,8		75,6%
ΒΕΛΓΙΟ	0,2	1,1	0,1	1,3	0,0	1,5	0,0	1,4	-78,1%	66,2%
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,3		
ΚΥΠΡΟΣ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,0	0,2	-79,7%	
ΤΣΕΧΙΑ)	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	127,8%	960,0%
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	0,1	5,3	0,1	7,0	0,2	6,2	0,1	3,8	-36,3%	113,6%
ΔΑΝΙΑ	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,2	0,0	0,1	22043,6%	336685,2%
ΕΣΘΟΝΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
ΙΣΠΑΝΙΑ	3,0	2,2	3,8	2,5	2,9	2,2	3,3	2,6	234,3%	-64,7%
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		7557,9%
ΓΑΛΛΙΑ	6,1	16,0	6,4	14,1	5,6	14,5	4,0	15,3	-45,6%	116,1%
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	0,0	3,1	0,0	3,8	0,0	4,0	0,0	3,9	702,7%	146,7%
ΕΛΛΑΔΑ	80,9	0,8	81,3	0,6	85,3	1,2	84,3	1,3	2,8%	-44,0%
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		#
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-70,2%	1007,2%
ΙΤΑΛΙΑ	5,2	57,7	4,3	55,7	3,8	47,0	2,7	48,3	-53,7%	-31,4%
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	366,6%	52,7%
ΛΕΤΟΝΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
ΜΑΛΤΑ	4,1	0,0	3,2	0	0,8	0,0	2,2	0,0	-4,0%	
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	0,1	0,5	0,3	1,2	0,9	1,1	3,0	0,5	318,3%	805,5%
ΠΟΛΩΝΙΑ	0,0	0,1	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0	0,2		
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	0,3	10,7	0,4	11,2	0,2	18,7	0,2	19,4	-53,7%	164,2%
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	0,0	0,1	0,0	0,2	0,0	0,5	0,0	0,6		#
ΣΟΥΗΔΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	-32,0%	1447,0%
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	0,0	1,2	0,0	1,0	0,0	1,1	0,0	1,0	46628,1%	79,1%
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
ΣΥΝΟΛΟ	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,0%	0,0%

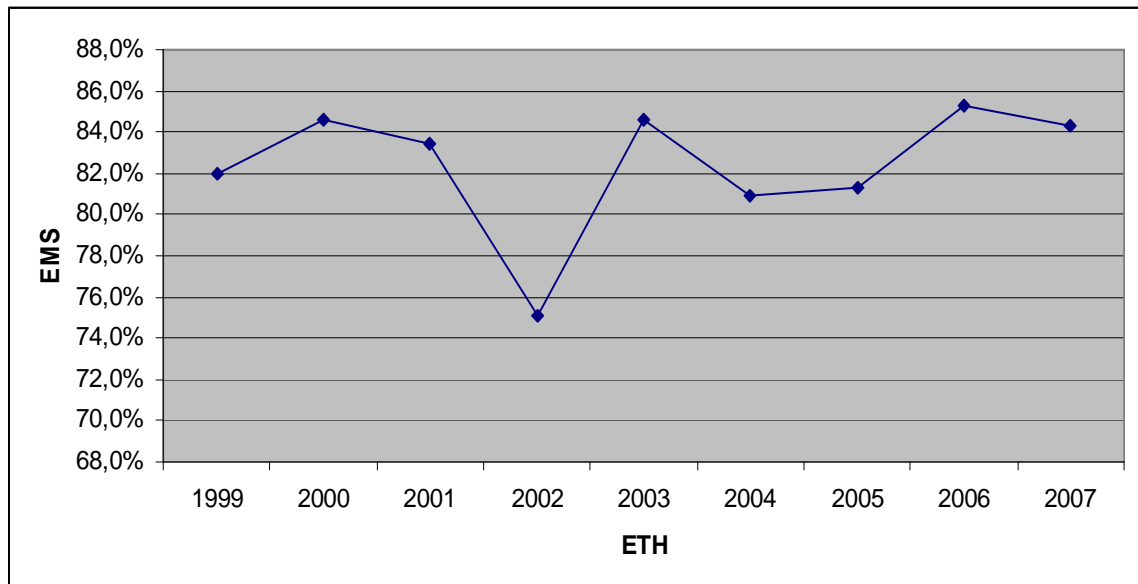
Οι διακυμάνσεις των τιμών των δεικτών EMS και IMS παρουσιάζονται στις εικόνες 3.3.1, 3.3.2 και 3.3.3 αντίστοιχα. Αναλυτικότερα, για την Ελλάδα ο δείκτης EMS (Σχ. 3.3.2) κυμαίνεται μεταξύ των τιμών 74% και 86% και έχει τις μεγαλύτερες τιμές του Δείκτη Μεριδίου Αγοράς Εξαγωγών από όλα τα υπόλοιπα Κράτη-Μέλη της Ε.Ε. Ειδικότερα, τις μεγαλύτερες τιμές ο δείκτης EMS στην Ελλάδα τις παρουσίασε το 2000 και το 2003 όπου έλαβε την τιμή 84,6% και την μικρότερη κατά το έτος 2002 με τιμή 75,1%.

Οι υπόλοιπες χώρες παρουσιάζονται στο Σχήμα 3.3.1 και φαίνεται ότι έντονες διακυμάνσεις στην τιμή αυτού του δείκτη, για την περίοδο μελέτης, παρουσιάζουν όλες οι χώρες, εκτός της Πορτογαλίας. Συγκεκριμένα στη Γαλλία ο δείκτης κυμαίνεται μεταξύ του 4%, την οποία τιμή έλαβε το 2000, το 2003 και το 2007, και του 7,4% που έλαβε το 1999. Στην Ιταλία, επίσης, ο δείκτης κυμαίνεται μεταξύ του 2,7% το 2008 και του 8,8% το 2002, και στη Μάλτα μεταξύ του 0,8% και του 4,9% το έτος 2002. Τέλος στη Πορτογαλία ο δείκτης EMS λαμβάνει τις χαμηλότερες τιμές λαμβάνοντας τη μεγαλύτερη τιμή το 2000 και ίση με 1,4%, και ελάχιστη ίση με 0,2%.

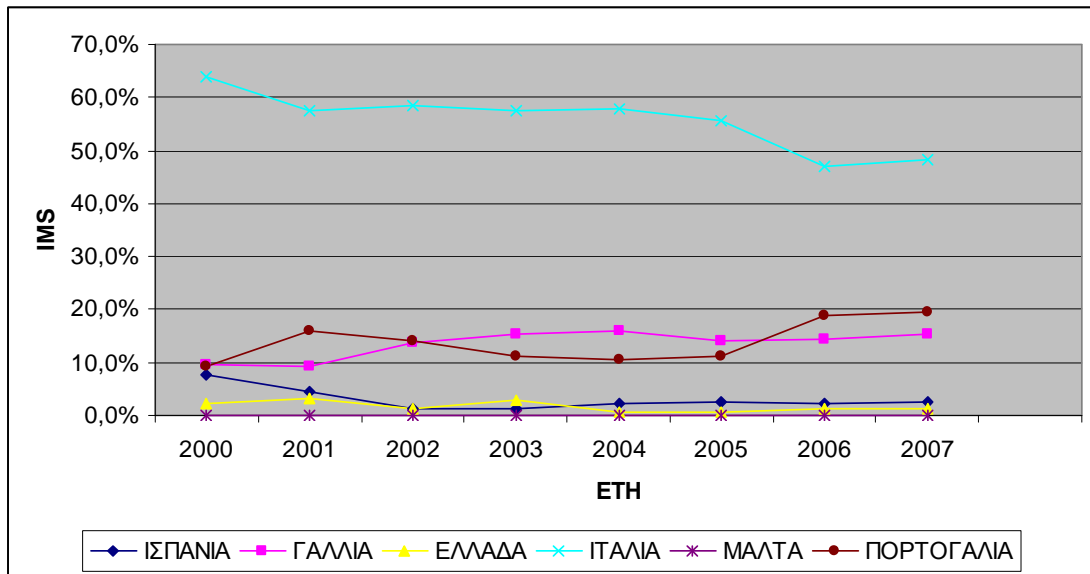
Η διακύμανση των τιμών του Δείκτη Μεριδίου Αγοράς Εισαγωγών παρουσιάζεται στο Σχήμα 3.3.3, όπου παρατηρείται η μεγάλη διαφορά της τιμή του δείκτη στην Ιταλία σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες. Στην Ιταλία ο δείκτης κυμαίνεται από το 47% που έλαβε το 2006 έως το 70,4% το 1999. Στις υπόλοιπες χώρες η τιμή του IMS κυμαίνεται σε πολύ μικρότερα ποσοστά και κυρίως από το μηδέν έως το 20%.

Σχήμα 3.3.1. Διακύμανση τιμών EMS για τις πέντε σημαντικότερες χώρες (εκτός Ελλάδας)

Σχήμα 3.3.2. Διακύμανση τιμών EMS για την Ελλάδα

Σχήμα 3.3.3. Διακύμανση τιμών IMS για όλες τις χώρες

3.4. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΟΣ

Για την περαιτέρω διερεύνηση του βαθμού ανταγωνιστικότητας της ελληνικής τσιπούρας στην αγορά της Ε.Ε. θα χρησιμοποιηθεί ο δείκτης του **Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος RCA**. Για τον υπολογισμό αυτού του δείκτη χρησιμοποιήθηκαν οι αξίες των εξαγωγών τσιπούρας, από όλο τον κόσμο στην αγορά της Ε.Ε., ενώ στο σύνολο των αλιευτικών προϊόντων περιλαμβάνονται όλα τα φρέσκα ψάρια που διακινούνται στην αγορά της Ε.Ε.

Στην αρχή εντοπίστηκαν όλες οι χώρες παγκοσμίως που εξάγουν τσιπούρα στην αγορά της Ε.Ε. Από αυτές τις χώρες ξεχώρισαν οι δεκαεφτά χώρες, οι οποίες παρουσίασαν τα τελευταία εννιά χρόνια το μεγαλύτερο μέσο όρο στις αξίες των εξαγωγών. Κατά συνέπεια, οι χώρες αυτές θεωρήθηκαν ως οι πιο σημαντικοί ανταγωνιστικές των ελληνικών εξαγωγών. Επίσης το σύνολο της αξίας των εξαγωγών

αυτών των χωρών, κάθε έτος για την περίοδο εξέτασης, είναι άνω του 99% της συνολικής αξίας όλων των εξαγωγών. Στη συνέχεια υπολογίστηκε ο δείκτης RCA τα αποτελέσματα του οποίου φαίνονται στον Πίνακα 3.4.1.

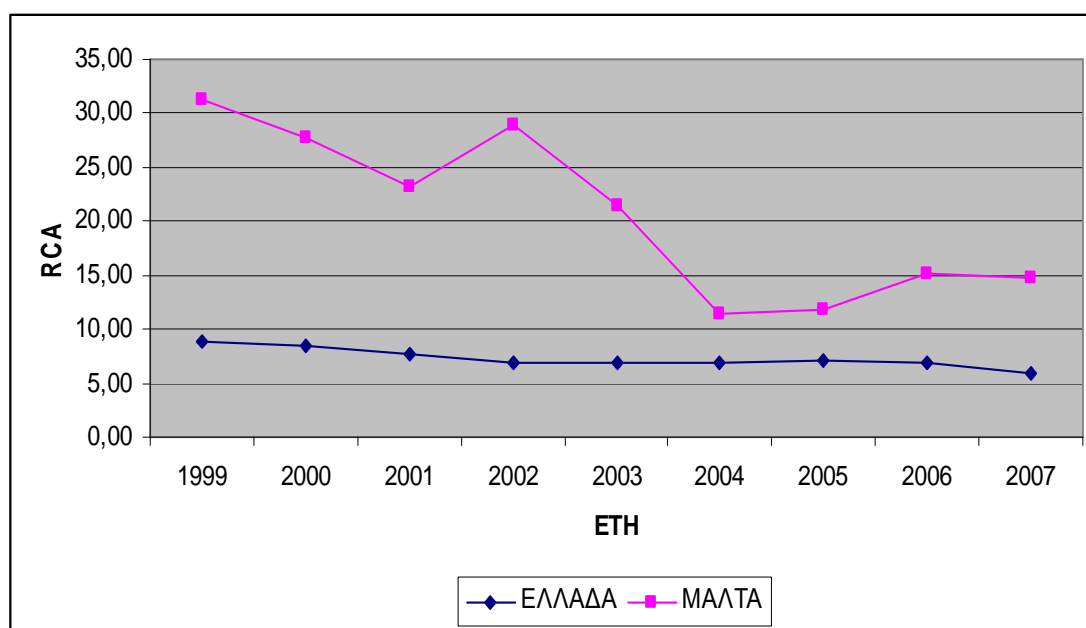
Από τα αποτελέσματα, προέκυψε ότι ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, δηλαδή τιμή δείκτη μεγαλύτερης της μονάδας εμφάνισαν η Κύπρος (για τέσσερα χρόνια), η Ισπανία, η Ελλάδα, η Κροατία, η Μάλτα και η Τουρκία. Η Ιταλία παρουσίασε τρεις χρονιές τιμές δείκτη μεγαλύτερου της μονάδας αν και τις υπόλοιπες η τιμή ήταν πολύ κοντά στη μονάδα και η Αίγυπτος δύο χρονιές, το 2004 και το 2005. Από αυτές τις έξι χώρες που προαναφέρθηκαν, είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι σε όλες, εκτός της Ισπανίας, στην οποία η τιμή του δείκτη αυξήθηκε κατά 11,2%, η τιμή του δείκτη μειώθηκε, και μάλιστα σε πολύ μεγάλο ποσοστό.

Πίνακας 3.4.1. Δείκτης RCA για τις εξαγωγές τσιπούρας στην Ε.Ε.

ΧΩΡΑ/ΕΤΟΣ	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	% μετ/λή
ΒΕΛΓΙΟ	0,02	0,14	0,19	0,08	0,03	0,02	0,13	0,08	0,02	0
ΚΥΠΡΟΣ	0,35	2,64	0,44	0,20	0,80	1,72	1,91	1,39	0,31	-11,4
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	0,00	0,02	0,08	0,06	0,04	0,06	0,08	0,07	0,02	0
ΔΑΝΙΑ	0,02	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0
ΑΙΓΥΠΤΟΣ	0,23	0,04	0,00	0,00	0,00	2,88	1,40	0,57	0,30	30,4
ΙΣΠΑΝΙΑ	1,34	1,45	1,57	1,46	1,42	1,26	1,11	1,46	1,49	11,2
ΓΑΛΛΙΑ	0,30	0,40	0,40	0,29	0,24	0,28	0,31	0,35	0,34	13,3
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	0,01	0,01	0,04	0,01	0,07	0,08	0,05	0,05	0,02	100,0
ΕΛΛΑΔΑ	8,86	8,52	7,66	6,97	6,85	6,86	7,08	6,82	5,90	-33,4
ΚΡΟΑΤΙΑ	3,99	0,93	1,47	2,01	1,64	1,54	2,76	2,58	1,81	-54,6
ΙΤΑΛΙΑ	0,93	0,85	1,06	0,73	1,20	1,20	0,94	0,88	0,52	-44,1
ΜΑΡΟΚΟ	0,18	0,19	0,17	0,18	0,02	0,09	0,06	0,03	0,02	-88,9
ΜΑΛΤΑ	31,36	27,77	23,29	28,83	21,50	11,42	11,71	15,06	14,73	-53,0
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	0,07	0,09	0,13	0,06	0,07	0,09	0,09	0,14	0,18	157,1
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	0,50	0,41	0,90	0,51	0,42	0,49	0,65	0,47	0,33	-34,0
ΤΥΝΗΣΙΑ	0,03	0,00	0,03	0,27	0,56	0,63	0,23	0,19	0,37	1133,3
ΤΟΥΡΚΙΑ	2,90	1,08	0,61	0,77	1,30	1,80	2,68	1,94	2,54	-12,4

Ειδικότερα, στην Κροατία σημειώθηκε μείωση της τιμής του δείκτη RCA κατά 54,6%, στη Μάλτα κατά 53%, στην Ελλάδα κατά 33,4 %, στην Τουρκία κατά 12,4% και στην Κύπρο κατά 11,4%. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η Μάλτα εμφανίζει τις μεγαλύτερες τιμές του δείκτη για όλη την περίοδο εξέτασης, αν και τελικά σημείωσε τεράστια μείωση, ακολουθούμενη από την Ελλάδα, που σημαίνει ότι η τσιπούρα της Μάλτας είναι περισσότερο ανταγωνιστική από την ελληνική. Οι δε διακυμάνσεις των τιμών του δείκτη φαίνονται στα διαγράμματα που ακολουθούν.

Στο Σχήμα 3.4.1 παρουσιάζεται η εξέλιξη τις τιμές του δείκτη RCA για την Ελλάδα και τη Μάλτα όπου φαίνεται και η έντονη μείωση της τιμή του, και στο Σχήμα 3.4.2 για τις χώρες που παρουσίασαν τιμή δείκτη μεγαλύτερης της μονάδας έστω και μια χρονιά μεταξύ του 1999 και του 2007.

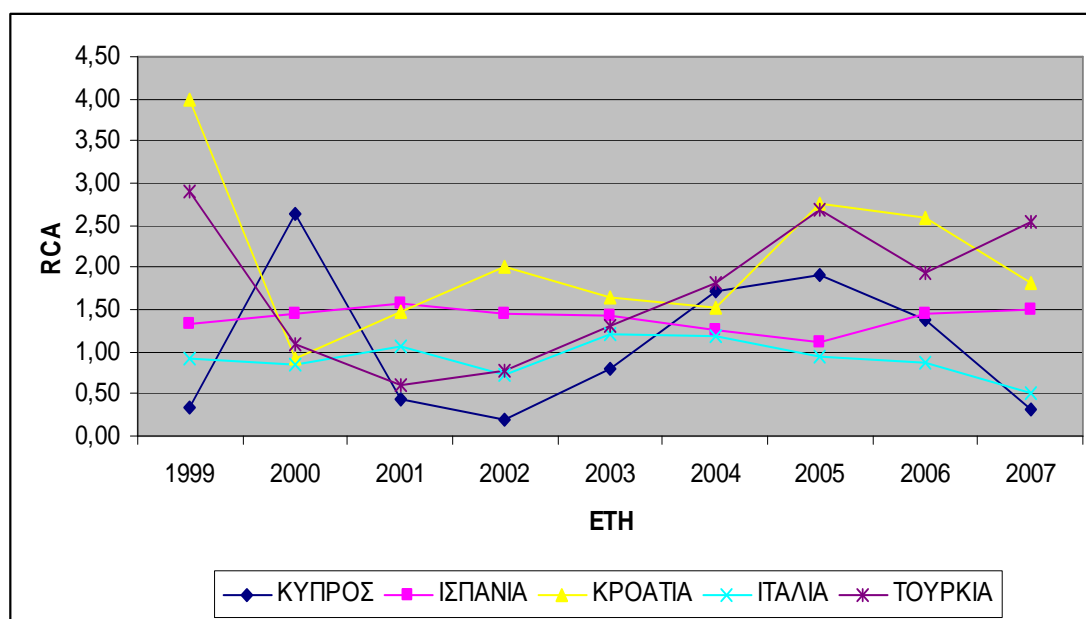

Σχήμα 3.4.1. Τιμές δείκτη RCA για την τσιπούρα στην Ελλάδα και τη Μάλτα

Αναλυτικότερα, λοιπόν, ο δείκτης RCA για την Ελλάδα, έλαβε τη μικρότερη τιμή το 2007 η οποία ήταν ίση με 5,9% , ενώ η μέγιστη ήταν το 1999 και ίση με 8,86%. Για τη Μάλτα αντίστοιχα ο δείκτης πήρε τη μέγιστη τιμή του το 1999 και ίση με 31,36% και την ελάχιστη το 2004, που έφτασε το 11,42%.

Η Κύπρος, όπως προαναφέρθηκε, παρουσίασε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε τέσσερα από τα εξεταζόμενα έτη και συγκεκριμένα το 2000 με τιμή 2,64, το 2004 με 1,72, το 2005 με 1,91 και το 2006 με 1,39. Η τιμή του δείκτη για την Ισπανία, δεν

παρουσίασε έντονες διακυμάνσεις τα τελευταία εννέα χρόνια αφού κυμάνθηκε περίπου γύρω στο 1,46, ενώ τη μέγιστη τιμή την έλαβε το 2001 η οποία ήταν ίση με 1,57 και την ελάχιστη το 2005 και ίση με 1,11.

Σχήμα 3.4.2. Τιμές δείκτη RCA για την τσιπούρα

Στην Κροατία, όπως φαίνεται και στο Σχήμα 3.4.2., ο δείκτης RCA παρουσίασε έντονη διακύμανση, αφού οι μεταβολές στις τιμές ήταν αρκετά μεγάλες. Η ελάχιστη τιμή αυτού ήταν 0,93 για το 2000, δεν παρουσίασε δηλαδή το συγκεκριμένο έτος ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, και η μέγιστη 3,99 το 1999. Στην Ιταλία ο δείκτης έλαβε τιμή μεγαλύτερη της μονάδας σε τρεις από τις εξεταζόμενες χρονιές και συγκεκριμένα το 2001 (1,06), το 2003 (1,20) και το 2004 (1,2). Τα υπόλοιπα έτη η τιμή του δείκτη RCA κυμαινόταν πολύ κοντά στη μονάδα εκτός από το 2007 όπου έλαβε τη μικρότερη τιμή και ίση με 0,52. Η Τουρκία, συνεχίζοντας,

παρουσίασε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για όλα τα υπό μελέτη έτη εκτός του 2001 όπου πήρε την τιμή 0,61, που ήταν και η ελάχιστη, και το 2002 με τιμή δείκτη ίση με 0,77. Τα υπόλοιπα έτη παρουσίασε τιμή δείκτη μεγαλύτερης της μονάδας με μέγιστη αυτή του 1999 και ίση με 2.9.

Οι υπόλοιπες χώρες δεν παρουσίασαν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, αφού οι τιμές του δείκτη ήταν πολύ χαμηλότερες της μονάδας εκτός από την Πορτογαλία όπου ο δείκτης πλησίασε τη μονάδα το 2001 (0,90).

Τελικά, όπως φαίνεται για το έτος 2007, η πιο ανταγωνιστική χώρα όσον αφορά την εξαγωγή της τσιπούρας, δηλαδή με την μεγαλύτερη τιμή του δείκτη ήταν η Μάλτα όπου ο δείκτης του Αποκαλυπτόμενου Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος έλαβε τιμή ίση με 14,7. Δεύτερη από πλευράς ανταγωνιστικότητας είναι η χώρα μας με τιμή δείκτη αρκετά μικρότερη από αυτή της Μάλτας και ίση με 5,9.

Αναλυτικότερα στον Πίνακα 3.4.2 που ακολουθεί παρουσιάζονται οι εξαγωγές της τσιπούρας αλλά και των φρέσκων ψαριών συνολικά των δύο πιο ανταγωνιστικών χωρών, της Ελλάδας και της Μάλτας τα τελευταία εννιά χρόνια. Το ποσοστό των εξαγωγών της τσιπούρας, στη Μάλτα, στο σύνολο των εξαγωγών είναι πάρα πολύ μεγάλο και κυμαίνεται μεταξύ του 46,8% και του 93,5%, γεγονός που καταδεικνύει ότι η Μάλτα εξάγει κυρίως το συγκεκριμένο προϊόν. Αντίθετα, στην Ελλάδα το ποσοστό συμμετοχής των εξαγωγών της τσιπούρας στο σύνολο των εξαγωγών κυμαίνεται μεταξύ του 22,6 % και του 29,8 %, πολύ μικρότερα ποσοστά από αυτά της Μάλτας, και συμπεραίνεται ότι η Ελλάδα εξάγει και άλλα αλιευτικά προϊόντα.

Στην τρίτη θέση, από πλευράς ανταγωνιστικότητας, βρίσκεται η Τουρκία, στην οποία το έτος 2007 ο δείκτης ήταν ίσος με 2,54 και στην τέταρτη θέση

βρίσκεται η Κροατία με τιμή δείκτη το 2007 ίση με 1,81. Ακολουθεί στη πέμπτη θέση η Ισπανία με τιμή του δείκτη 1,49.

Διαφαίνεται επομένως ότι τα επόμενα χρόνια αυτές η Μάλτα, η Ελλάδα, η Τουρκία και λιγότερο η Κροατία και η Ισπανία θα διαδραματίσουν τον κυριότερο ρόλο στην αγορά της Ε.Ε για το συγκεκριμένο προϊόν. Φαίνεται ότι οι ανταγωνιστικές χώρες πρόκειται να αποσπάσουν ένα μέρος από το υψηλό μερίδιο παραγωγής που κατέχει η Ελλάδα. Αυτό θεωρείται αναπόφευκτο από την Τουρκία, η οποία παρουσιάζει συγκριτικό πλεονέκτημα, με εκτεταμένο μήκος ακτών και υψηλές θερμοκρασίες καθόλη τη διάρκεια του χρόνου, όπως και η Ελλάδα. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι, οι υψηλές θερμοκρασίες (15-28°C) αποτελούν παράγοντα «κλειδί» για την ταχεία αύξηση των ευρύαλων ψαριών και οι ζεστές θάλασσες της Ελλάδας και της Τουρκίας, παρέχουν συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με πιο βόρειες χώρες. Επιπρόσθετα, η Τουρκία διαθέτει φθηνά εργατικά χέρια, με αποτέλεσμα την ακόμη μεγαλύτερη «συμπίεση» του κόστους παραγωγής και ενδεχομένως τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς της.

Πίνακας 3.4.2. Εξαγωγές τσιπούρας και φρέσκων ψαριών για την Ελλάδα και τη Μάλτα (τόνοι)

		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ΜΑΛΤΑ	ΕΞΑΓ. ΤΣΙΠΟΥ- ΡΑΣ	327	467	447	514	84	366	241	112	104
	ΕΞ. ΟΛΩΝ	5.302	5.026	3.568	3.004	3.972	7.833	5.503	5.398	4.716
	%	86,2%	87,5%	78,5%	93,5%	73,7%	46,8%	47,3%	63,9%	74,4%
ΕΛΛΑΔΑ	ΕΞΑΓ. ΤΣΙΠΟΥ- ΡΑΣ	40.650	52.081	53.194	53.294	53.074	63.386	68.285	70.914	86.151
	ΕΞ. ΟΛΩΝ	166.828	194.012	206.029	235.807	226.010	225.378	238.543	244.885	288.983
	%	24,4%	26,8%	25,8%	22,6%	23,5%	28,1%	28,6%	29,0%	29,8%

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την εκτίμηση του δείκτη του Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος (RCA) για το σύνολο και των 27 Κρατών-Μελών που απαρτίζουν την αγορά της Ε.Ε και για τις τέσσερις υπό μελέτη κατηγορίες προϊόντων ζωικής προέλευσης, προέκυψε ότι η κατηγορία που περιλαμβάνει τα ψάρια, τα καρκινοειδή, τα μαλάκια και τα άλλα υδρόβια ασπόνδυλα, είναι η μοναδική που εμφανίζει τιμή Δείκτη Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος (RCA) μεγαλύτερη της μονάδος, παρουσιάζει δηλαδή η Ελλάδα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, σε σχέση με τις άλλες υπό εξέταση κατηγορίες. Η εξέλιξη όμως του συγκεκριμένου δείκτη για όλη τη περίοδο μελέτης εμφανίζει μικρές διακυμάνσεις και τελικά προκύπτει ότι ακολουθεί μειωτική τάση της τάξεως του 5,4%.

Επίσης, η κατηγορία των ιχθυηρών παρουσιάζει και στις δέκα πιο εισαγωγικές χώρες που μελετήθηκαν, ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, με πρώτες την Ολλανδία, το Ην. Βασίλειο, την Ιταλία και τη Γαλλία και ακολουθούν οι υπόλοιπες χώρες, όπως η Ισπανία, η Γερμανία, η Κύπρος, η Βουλγαρία, το Βέλγιο και η Αυστρία.

Στη συνέχεια κατά την περαιτέρω ανάλυση της κατηγορίας των αλιευτικών προϊόντων και διερευνώντας την ανταγωνιστικότητα ενός συγκεκριμένου προϊόντος, της τσιπούρας, υπολογίστηκαν οι δείκτες **EMS** (**Δείκτης Μεριδίου Αγοράς Εξαγωγών**) και **IMS** (**Δείκτης Μεριδίου Αγοράς Εξαγωγών**) .Τα αποτελέσματα υπέδειξαν φανερά, μέσω της σύγκριση των τιμών των δεικτών και των υπολοίπων χωρών, την ανταγωνιστική θέση της Ελλάδας μεταξύ των χωρών της Ε.Ε.

Σημειώνεται, επομένως ότι η Ελλάδα παρουσιάζει τις υψηλότερες τιμές του δείκτη EMS από τις υπόλοιπες χώρες, καθόλη τη περίοδο εξέτασης, ενώ συγχρόνως

οι τιμές του δείκτη IMS είναι αρκετά χαμηλές, που σημαίνει ότι αποτελεί κύρια εξαγωγική χώρα για την τσιπούρα, ανάμεσα στις χώρες της Ε.Ε. Επίσης αν και δεν παρουσίασε έντονη μεταβολή ο δείκτης EMS παρά μόνο μια αύξηση της τάξεως του 2,8%, ο δείκτης IMS αντίθετα σημείωσε έντονη πτώση και ίση με 44 %, δηλώνοντας έτσι η χώρα μας μια έντονη παρουσία στην αγορά της Ε.Ε.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί, ότι υπολογίζοντας τον δείκτη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος της τσιπούρας κάθε χώρας που εξάγει το προϊόν στην αγορά της Ε.Ε. αποδείχθηκε ότι η ελληνική τσιπούρα είναι ανταγωνιστική. Αν και η Μάλτα εμφανίζει τις μεγαλύτερες τιμές του δείκτη για όλη την περίοδο εξέτασης, σημειώνοντας τελικά το 2007 τεράστια μείωση, βρίσκεται στην πρώτη θέση από πλευράς ανταγωνιστικότητας και την Ελλάδα να κατέχει τη δεύτερη θέση, που σημαίνει ότι η τσιπούρα της Μάλτας είναι περισσότερο ανταγωνιστική από την ελληνική. Αυτό βέβαια, το ότι δηλαδή η ελληνική τσιπούρα είναι ανταγωνιστική αλλά κατέχει τη δεύτερη θέση, οφείλεται κατά πολύ στο γεγονός ότι για την Μάλτα συγκεκριμένα το ποσοστό της αξίας των εξαγωγών τσιπούρας προς τις συνολικές εξαγωγές είναι πάρα πολύ μεγάλο. Αυτό ενδεχομένως θα μπορούσε να οφείλεται στο ότι η Μάλτα εξειδικεύεται κατά κάποιο τρόπο στην εξαγωγή τσιπούρας (Πίν. 3.4.2.), ενώ η Ελλάδα εξάγει και άλλα αλιευτικά προϊόντα εκτός της τσιπούρας. Επισημαίνεται επίσης ότι τρίτη χώρα από πλευράς ανταγωνιστικότητας είναι η Τουρκία και τέταρτη η Κροατία.

Οι παραπάνω διακυμάνσεις του δείκτη του Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος (RCA) τόσο μεταξύ των υπό μελέτη προϊόντων όσο και μεταξύ των εισαγωγικών χωρών φανερώνουν ένα ιδιαίτερα ευμετάβλητο και ανταγωνιστικό περιβάλλον. Επομένως, η διερεύνηση και ο εντοπισμός εκείνων των χαρακτηριστικών των

προϊόντων που θα ικανοποιούν όσο το δυνατόν πληρέστερα τις σύγχρονες καταναλωτικές απαιτήσεις και τα διατροφικά πρότυπα για καλύτερης ποιότητας και υγιεινά προϊόντα στις συγκεκριμένες αγορές – στόχους, θα πρέπει να αποτελεί πρωταρχικό στόχο μιας στρατηγικής Μάρκετινγκ, σε μια προσπάθεια ενδυνάμωσης της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων αυτών και κατ' επέκταση ολόκληρου του κλάδου των προϊόντων ζωικής προέλευσης.

Με άλλα λόγια, οι στρατηγικές Μάρκετινγκ των ελληνικών εξαγωγών θα πρέπει να σχεδιάζονται με ιδιαίτερη προσοχή και να εξειδικεύονται ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες των εισαγωγικών χωρών αλλά και των επιμέρους χαρακτηριστικών των προϊόντων που προορίζονται για εξαγωγές στις χώρες αυτές.

Η διερεύνηση επομένως και ο εντοπισμός εκείνων των χαρακτηριστικών των προϊόντων που θα ικανοποιούν όσο το δυνατόν πληρέστερα τον καταναλωτή απ' τη μία, αλλά και ο εντοπισμός νέων αγορών, θα πρέπει να είναι ο στόχος της πολιτικής δράσης απέναντι στο μεταβαλλόμενο κοινωνικοοικονομικό γίνεσθαι που λαμβάνει χώρα. Παράλληλα με αυτό και λόγω των εξελίξεων που συμβαίνουν αυτή τη περίοδο και το άμεσο μέλλον, όπως είναι δηλαδή η εισαγωγή νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και τη γενικότερη οικονομική κρίση που επικρατεί παγκοσμίως, οι επιχειρήσεις του κλάδου καλούνται να αντιμετωπίσουν προκλήσεις και να εκμεταλλευθούν ευκαιρίες, όπως ο προσδιορισμός νέων διεθνών αγορών, η αύξηση της κατανάλωσης με αξιοποίηση ενεργειών marketing, η επιδίωξη αυξημένης προστιθέμενης αξίας παράλληλα με τη μείωση του κόστους παραγωγής και, τέλος, η διεύρυνση των προσφερόμενων προϊόντων . Παράλληλα θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή και στη διατήρηση των τιμών του συγκεκριμένου προϊόντος της τσιπούρας

σε ικανοποιητικά επίπεδα τόσο από πλευράς των παραγωγών όσο και από πλευράς των καταναλωτών.

5. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Balassa, B. (1965) Trade liberalization and revealed comparative advantage. The Manchester School of Economic and Social Studies, 33, 99-123.

Banterle, A. (2005). ‘Competitiveness and Agri-food Trade: An Empirical Analysis in the E.U. Paper presented at the 11th Congress of the EAAE ‘The Future of Rural Europe in the Global Agri-Food System’, Copenhagen, Denmark, August 24-27, 2005.

Banterle, A. and Carraresi, L.(2006). ‘International Trade and Competitiveness Analysis in the European Union : the Case of Prepared Meat Factor). Paper presented at the 98th Congress of the EAAE Seminar ‘Marketing Dynamics within Global Trading System : New Perspectives’, Chania, Crete, Greece as in: 29 June – 2 July 2006.

Carri, B. and Sassi, M. Trade and Competitiveness of the Mediterranean countries on the Olive Oil Market. Paper prepared for presentation at the I Mediterranean Conference of Agro-Food Social Scientists. 103rd EAAE Seminar ‘*Adding Value to the Agro-Food Supply Chain in the Future Euromediterranean Space*’. Barcelona, Spain, April 23rd - 25th, 2007

Drescher, K. and Maurer, O. (1999) Competitiveness in the European Dairy Industries. *Agribusiness*, 15:163-177.

FAO Fisheries Department 2006. The State of World Aquaculture 2006 FAO Fisheries Technical Paper. No. 500. Rome 2006

FAO Fisheries and Aquaculture Department 2007. The State of World Fisheries and Aquaculture 2006 . Rome, 2007

Havrila, I. and Gunawardana, P. (2003) Analysing Comparative Advantage and Competitiveness: an Application to Australia's Textile and Clothing Industries, Australian Economic Papers, 42(1):103-117.

Hyvonen, S. (1995). Competitive advantage, bargaining power and organizational performance: The case of Finnish food and manufacturing firms. Agribusiness 2:169-177.

Hobbs, J. E., Fearne, A. and Spriggs, J. (2002) "Incentive structures for food safety and quality assurance: an international comparison", Food Control, Vol 13:77-81.

Jensen, H., Voigt, S. and Hayes, D. (1995). "Measuring international competitiveness in the pork sector". Agribusiness 2:169-177.

Katrakylidis, K. and Polymeros, K. (2007). Testing the Dynamic Characteristics of Competitiveness in Fresh Fish Exports of Euro Mediterranean Countries. Paper prepared for presentation at the I Mediterranean Conference of Agro-Food Social Scientists. 103rd EAAE Seminar 'Adding Value to the Agro-Food Supply Chain in the Future Euromediterranean Space'. Barcelona, Spain, April 23rd - 25th, 2007

Kennedy, L., Harrison, W., Kalaitzantonakis, N., Peterson, C. and Rindfuss R. (1997). Perspectives on Evaluating Competitiveness in Agribusiness Industries. Agribusiness 13, 4 :385-392.

Kim, D. and Marion, B. W. (1997). "Domestic Market Structure and Performance in Global Markets:Theory and Empirical Evidence from U.S. Food Manufacturing Industries". Review of Industrial Organization 12: 335-354.

Lee, J. (1995). “Comparative Advantage in Manufacturing as a Determinant of Industrialization: The Korean Case”. *World Development* 23:1195-1214.

Lyford, C. and Welch, M. (2004). “Measuring competition for textiles: Does U.S make the Grade?”. Selected paper presented at the Southern Agricultural Economics Association Annual Meeting in Tulsa, Oklahoma, February 18, 2004.

Pitts, E. and Lagnevik, M. (1998). “What determines food industry competitiveness? In W. B. Traill and E. Pitts (eds), *Competitiveness in the food industry*. Blackie Academic & Professional, 1-34.

Porter, M. (1990). “The competitive advantage of Nations”. New York, NY: The Free Press, 1990.

Production and price reports of member associations of the FEAP. 2001 – 2008.

Prepared by the FEAP Secretariat May 2008.

Tefertiller, K. and Ward, R., (1995). “Revealed comparative advantage production advantage: Implications for competitiveness in Florida’s vegetable industry”. *Agribusiness*, 2: 105-115.

Wilfred J. Ethier (1988). *Modern International Economics*. W.W. Norton & Company.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας 2007-2013 (Ε.Π.ΑΛ) . Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων 2007.

Η ΚΑΠ σε αριθμούς. Βασικά στοιχεία σχετικά με την Κοινή Αλιευτική Πολιτική
2008. Eurostat

Πολύμερος Κ., Λοΐζου Ε., Τσακιρίδου Ε. Εκτίμηση δεικτών ανταγωνιστικότητας
των Ελληνικών αλιευτικών προϊόντων. 8^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Αγροτικής
Οικονομίας, Θεσσαλονίκη, 25-27 Νοεμβρίου 2004

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<http://www.feap.info/feap/> : Στοιχεία για τις χώρες που παράγουν τσιπούρα, μέση
τιμή τσιπούρας στην Ευρώπη

<http://www.aquamedia.org> : Στοιχεία για την παραγωγή ιχθυοκαλλιέργειας στην
Ευρώπη

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/newxtweb/>: Εισαγωγές και Εξαγωγές προϊόντων
ζωικής προέλευσης και τσιπούρας από και προς την Ε.Ε.

<http://www.fishportal.gr/index.php>: Μορφολογικά χαρακτηριστικά της τσιπούρας

<http://www.iobe.gr/> : Στοιχεία για την ελληνική αλιεία

<http://www.statistics.gr> : Στοιχεία για την ποσότητα και τα είδη των ελληνικών
αλιευμάτων και για τους απασχολούμενους στην αλιεία

6. ABSTRACT

Recently, important economic changes have affected the competitive situation of the food sector in the European Union. Such changes include the completion of a single European Market, globalization, concentration in the retail sector and evolution in the patterns of demand for food safety and quality. In addition to these changes, the recent enlargement of the European Union have caused significant progress in reducing and in some cases eliminating and the barriers to trade.

Thus, competitiveness is becoming a very complex issue as food products must be competitive and at the same time meet all these consumer concerns. Fisheries cannot be an exception as they face a worldwide market that has vastly transformed to a very competitive one.

In this study the aim is to investigate the competitive performance of fishery product at the beginning and then the competitiveness of Greek gilthead sea bream in the EU market. To assess that performance the analysis considers competitive advantage and evaluates three indices, measuring trade in the European market, allowing a comparison of the trends over the 1999-2007 period. The indices are the Export Market Share (EMS), the Import Market Share (IMS) and the Revealed Competitive Advantage (RCA).

Firstly, there was an effort to imprint the market of fishery products both worldwide as well as in the market of European Union. And then was attempted to analyse the exports of the gilthead sea bream in the world and in the European market. More specifically, the imports of EU of other countries, except the EU, were analysed, and also the Greek exports to the European market.

Through this investigation, was revealed that Greece is the main exporter of sea bream in the whole European market.

Applying the RCA index for the four categories that compose the total of products of animal origin for each country of EU, according to Eurostat, the results demonstrate that fisheries reveal competitive advantage. While the rest of the categories of animal origin not only appeared to have much smaller prices of those of fishes but also, through the examined period had intense fluctuations.

Afterwards the indices EMS and IMS for the 27 countries of EU were estimated for the imports and exports of gilthead sea bream, towards and from the market of EU. The EMS index was found to be high in Greece while simultaneously the IMS index was low enough, which means that Greece constitutes a main export country for the gilthead sea bream, between the countries of EU. So comparing the prices of these particular indices was proved the competitive performance of Greece for the particular product.

Finally the RCA index for all export countries of gilthead sea bream to the market of EU was applied. Results demonstrate that between all countries that export sea bream in the European market only six countries revealed competitive advantage, which are Cyprus, Spain, Greece, Croatia, Malta and Turkey. Specifically, for year 2007, Malta has the highest competition level, followed by Greece and Turkey, which appears that it will play an important role in the market of EU the next years.

The above results and the fluctuations the indices between the export countries reveal a particularly exigent and competitive environment. Thus the competitive position is affected by different factors and in all cases at different level,

constituting a dynamic market, that can be easily affected by the continual changes in the volatile marketing environment.

Therefore, marketing strategies of Greek exports should be cautiously planned and specialized depending on the particularities of each introductive countries, aiming not only to improve individual characteristics of the products that are intended for exports in this countries but also approaching new European markets.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 1. Αξία εξαγωγών της Ελλάδας στην Ε.Ε για την κατηγορία 02 (ευρώ)

ΧΩΡΑ	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	μ.ο.
ΑΥΣΤΡΙΑ		13.543	13.831	164.024	240.099	243.813	80.526	91.664	56.970	100.496
ΒΕΛΓΙΟ	326.301	1.665.147	308.528	1.892.720	2.325.561	963.413	1.748.502	772.131	1.475.381	1.275.298,22
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	351.565	803.852	3.077.551	1.933.017	1.557.468	3.407.436	4.097.351	3.870.375	7.445.633	2.949.360,89
ΚΥΠΡΟΣ	1.539.326	2.319.756	156.248	75.129	287.103	1.651.698	3.374.920	6.593.420	6.617.811	2.512.823,44
ΤΣΕΧΙΑ		14.305					4.616	6.360	1.750	3.003,44
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1.235.154	1.226.458	2.336.387	1.221.439	1.505.720	1.255.605	2.812.851	637.300	1.227.161	1.495.341,67
ΔΑΝΙΑ	6.355	123.999	109.798	58.709	15.102	258	65.588	120.677	235.560	81.782,89
ΕΣΤΟΜΙΑ	7.059					15.712				2.530,11
ΙΣΠΑΝΙΑ	93.580	1.524	44.234	55.906	297.612	206.882	1.157.076	1.099.230	1.917.443	541.498,56
ΦΙΛΑΝΔΙΑ				1.920						213,33
ΓΑΛΛΙΑ	619.460	475.805	395.037	144.123	896.503	1.221.315	3.695.178	623.302	456.882	947.511,67
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	50.134	119.757		466.801	1.004.500	267.468	31.634	41.902	482.532	273.858,67
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	13.224	61.528	31.844	46.397		37.051	215.403	58.953	160.264	69.407,11
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	47.058							1.719		5.419,67
ΙΤΑΛΙΑ	1.010.378	855.530	3.773.059	2.679.001	3.230.116	3.660.352	4.751.659	2.760.503	3.625.980	2.927.397,56
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ										0,00
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ							240	28.037		3.141,89
ΛΕΤΟΝΙΑ									2.408	267,56
ΜΑΛΤΑ	726.082	1.144.634	2.293	440						208.161,00
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	1.725.887	516.018	1.332.842	861.182	1.496.209	1.500.512	2.513.956	747.215	597.792	1.254.623,67
ΠΟΛΩΝΙΑ	5.935	23.767	8.502				56.513	66.799	12.867	19.375,89
ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ	45.151	22.166	100.154	49.027	49.679	49.457	24.013			37.738,56
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	679.018	1.565.877	717.850	724.071	374.698	427.948	491.027	282.165	734.557	666.356,78
ΣΟΥΗΔΙΑ	592	71.400	5.895	7.470	5.212	110.451	51.062	41.661	75.584	41.036,33
ΣΛΟΒΕΝΙΑ										0,00
ΣΛΟΒΑΚΙΑ		14.352								1.594,67
ΣΥΝΟΛΟ	8.482.259	11.025.875	12.400.222	10.217.352	13.045.483	14.775.558	25.091.589	17.751.749	25.069.605	

Πίνακας 2. Αξία εξαγωγών της Ελλάδας στην Ε.Ε για την κατηγορία 03 (ευρώ)

ΧΩΡΑ	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	μ.ο.
ΑΥΣΤΡΙΑ	606.627	1.332.943	921.736	619.196	825.683	965.902	753.510	976.055	1.586.342	954.222
ΒΕΛΓΙΟ	436.718	275.475	558.789	291.844	446.873	1.499.408	2.507.861	1.391.121	1.482.071	987.796
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	275.072	293.986	250.936	229.942	471.303	837.408	1.157.348	1.622.274	1.780.431	768.744
ΚΥΠΡΟΣ	717.409	974.642	1.009.778	1.431.071	1.908.060	3.409.580	5.304.723	5.420.016	6.001.519	2.908.533
ΤΣΕΧΙΑ						352.564	100.537	96.583	1.138.919	187.623
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	11.431.431	10.794.901	13.643.559	5.272.198	7.650.214	10.914.855	12.033.849	15.234.813	15.878.709	11.428.281
ΔΑΝΙΑ	489.967	195.352	348.190	673.168	129.127	284.349	239.843	434.442	547.629	371.341
ΕΣΤΟΜΙΑ										0
ΙΣΠΑΝΙΑ	38.685.809	55.570.640	62.307.060	44.589.046	66.369.415	64.360.007	55.559.907	55.405.500	65.283.795	56.459.020
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	14.813	31.137	15.164	2.489	109.193					19.200
ΓΑΛΛΙΑ	13.551.610	18.703.586	23.566.491	19.879.636	25.418.420	25.608.945	28.909.476	37.443.769	39.892.661	25.886.066
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	7.493.195	20.793.713	13.693.318	9.980.858	17.728.008	26.342.110	17.795.207	25.379.738	23.115.734	18.035.765
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	5.522	12.575	20.621	18.006	57.730	145.980	235.092	199.563	176.587	96.853
ΙΡΛΑΝΔΙΑ		363.632	199.406	194.857	309.584	587.590	746.158	1.783.686	2.601.219	754.015
ΙΤΑΛΙΑ	175.217.949	164.778.570	139.379.507	94.709.922	131.997.966	141.255.839	145.910.626	174.308.067	186.732.894	150.476.816
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ				58.524				11.712		7.804
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ			23.252		64.224	295.214	312.099	330.650	410.742	159.576
ΛΕΤΟΝΙΑ								7.173	14.355	2.392
ΜΑΛΤΑ	46.727	81.574	59.480	71.611	74.204	118.039	74.138	143.041	138.545	89.707
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	4.223.668	5.876.828	7.481.595	8.388.827	9.078.422	10.450.050	9.805.132	14.457.359	12.839.905	9.177.976
ΠΟΛΩΝΙΑ			1.234	35.635	46.164	97.587	133.628	224.795	232.044	85.676
ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ	2.616.185	7.024.232	15.005.393	10.408.670	10.768.444	10.026.667	10.739.344	15.920.473	17.592.568	11.122.442
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	82.366	217.968	178.531	136.462	274.275	494.533	649.465	1.032.035	3.371.894	715.281
ΣΟΥΗΔΙΑ	117.695	313.868	272.140	23.577	234.849	47.721	120.488	229.814	7.267	151.935
ΣΛΟΒΕΝΙΑ			57.398	101.801	23.945	55.666	1.106.349	1.602.328	1.782.056	525.505
ΣΛΟΒΑΚΙΑ								18.526		2.058
ΣΥΝΟΛΟ	256.012.763	287.635.622	278.993.578	197.117.340	273.986.103	298.150.014	294.194.780	353.673.533	382.607.886	

Πίνακας 3.Αξία εξαγωγών της Ελλάδας στην Ε.Ε για την κατηγορία 04 (ευρώ)

ΧΩΡΑ	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	μ.ο.
ΑΥΣΤΡΙΑ	4.490.488	4.243.624	5.156.131	5.391.287	5.647.756	6.738.025	6.187.603	6.761.405	6.591.035	5.689.706
ΒΕΛΓΙΟ	2.666.767	2.586.259	2.592.783	2.361.729	2.995.323	3.982.364	3.188.484	3.563.020	4.564.588	3.166.813
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	280.038	224.571	323.226	619.421	332.830	799.667	1.654.373	1.338.872	5.505.000	1.230.889
ΚΥΠΡΟΣ	2.674.113	3.031.535	2.934.333	3.574.316	3.838.333	5.496.422	10.781.654	17.249.486	23.360.204	8.104.488
ΤΣΕΧΙΑ		38.667			1.090		8.542	27.023	161.829	26.350
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	44.613.695	45.800.312	52.393.353	41.960.414	49.790.594	60.644.441	46.770.879	54.326.090	57.330.675	50.403.384
ΔΑΝΙΑ	676.842	1.117.706	1.949.969	2.108.019	3.206.932	3.211.693	3.249.556	7.098.432	6.582.285	3.244.604
ΕΣΤΟΜΙΑ	4.272							15.918	624.847	71.671
ΙΣΠΑΝΙΑ	662.157	769.528	874.306	767.568	974.611	1.607.297	3.558.241	1.564.686	2.538.002	1.479.600
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	202.029	359.812	398.395	301.761	209.422	271.073	303.701	330.941	440.930	313.118
ΓΑΛΛΙΑ	3.691.325	3.827.018	3.582.984	2.617.174	5.073.430	5.891.759	4.201.615	3.744.084	6.047.017	4.297.378
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	12.250.654	16.361.794	19.096.684	18.574.478	20.786.915	21.788.629	23.165.602	29.883.325	33.745.353	21.739.270
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	10	16.941	19.944	14.393	126.667	94.882	295.533	180.440	350.436	122.138
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	216	16.480	69.734	16.802	26.308	35.394	100.641	109.245	754.688	125.501
ΙΤΑΛΙΑ	9.807.162	10.298.591	12.289.056	11.143.311	17.874.214	21.317.373	18.193.741	23.494.200	24.662.881	16.564.503
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ								91.144	1.010.899	122.449
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ		59.013	2.149		9.853	10.232	13.982	3.265	4.883	11.486
ΛΕΤΟΝΙΑ					617	1.738	0		666.061	74.268
ΜΑΛΤΑ	219.691	220.558	64.703	1.167					98.165	67.143
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	2.501.148	2.355.346	2.757.067	2.235.835	3.045.997	3.215.383	6.910.016	4.120.160	4.952.676	3.565.959
ΠΟΛΩΝΙΑ	765	11.991	11.879	14.652	57.452	113.265	122.799	319.338	524.830	130.775
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	24.272	10.468	2.169	12.701	24.364	38.985	69.217	173.241	269.295	69.412
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	157.022	130.521	573.325	387.130	269.765	1.673.829	715.583	545.838	3.157.770	845.643
ΣΟΥΗΔΙΑ	3.987.009	5.121.415	5.788.554	4.433.764	6.607.236	8.753.958	10.260.921	12.364.042	13.378.322	7.855.025
ΣΛΟΒΕΝΙΑ		30.179	22.029	33.926	60.370	224.537	183.805	260.245	293.016	123.123
ΣΛΟΒΑΚΙΑ										0
ΣΥΝΟΛΟ	88.909.675	96.632.329	110.902.773	96.569.848	120.960.079	145.910.946	139.936.488	167.564.440	197.615.687	

Πίνακας 4.Αξία εξαγωγών της Ελλάδας στην Ε.Ε για την κατηγορία 05 (ευρώ)

ΧΩΡΑ	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	μ.ο.
ΑΥΣΤΡΙΑ	2.763	2.682				20.000		780		2.914
ΒΕΛΓΙΟ		3.410	154.820	3.309	3.405			2.070		18.557
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	97.816	84.187	142.821	142.408	124.264	41.364	11.895	31.205	405.105	120.118
ΚΥΠΡΟΣ	216.451	291.536	131.378	60.575	52.760	24.657	47.867	48.197	78.619	105.782
ΤΣΕΧΙΑ	12.772	21.414	18.924	30.465	459	110.384	100.826		3.703	33.216
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	578.766	431.008	915.895	391.754	513.417	1.368.149	608.162	340.635	419.589	618.597
ΔΑΝΙΑ	13.129	3.823	4.317		32.296	10.655	29.822	31.505	43.984	18.837
ΕΣΤΟΜΙΑ										0
ΙΣΠΑΝΙΑ	51.955	61.992	159.771	50.100	8.588	6.710	1.858	80.819	17.256	48.783
ΦΙΛΑΝΔΙΑ		2.454			130	822	3.708	1.272		932
ΓΑΛΛΙΑ	1.270.122	1.301.674	738.252	460.311	191.333	235.632	193.205	254.440	295.819	548.976
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	234.404	268.891	308.692	114.734	175.762	424.510	447.195	330.777	275.582	286.727
ΟΥΓΓΑΡΙΑ		50.569	60.536	11.739	4.504		36.590			18.215
ΙΡΛΑΝΔΙΑ		19.861	26.682	7.074						5.957
ΙΤΑΛΙΑ	24.591	349.457	351.292	676.076	296.113	440.514	186.564	359.905	475.405	351.102
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	807.722									89.747
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ			32.351		59.500					10.206
ΛΕΤΟΝΙΑ										0
ΜΑΛΤΑ		279			1.394					186
ΟΛΛΑΝΔΙΑ		206.722	150.301	68.269			12.280			48.619
ΠΟΛΩΝΙΑ	125.672	3.893	16.649					2.485	17.322	18.447
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ					7.900			480		931
ΡΟΥΜΑΝΙΑ		18.981		22.715	15.811				33.178	10.076
ΣΟΥΗΔΙΑ	43.808	5.215	14.592	6.425	8.458	2.335	3.340	3.785	5.314	10.364
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	11.833									1.315
ΣΛΟΒΑΚΙΑ										0
ΣΥΝΟΛΟ	3.489.041	3.125.366	3.227.273	2.045.954	1.496.094	2.665.732	1.683.312	1.487.575	2.070.876	0

Πίνακας 5. Αξία εξαγωγών της Ε.Ε. των 27 στην Ε.Ε. για την κατηγορία 02 (ευρώ)

ΧΩΡΑ	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ΑΥΣΤΡΙΑ	303.113.345	365.639.077	348.775.322	351.683.258	362.039.818	453.500.340	548.188.465	593.707.167	627.159.824
ΒΕΛΓΙΟ	590.655.766	642.549.680	714.973.363	732.732.863	756.707.689	830.021.214	853.280.695	874.747.805	885.469.507
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	26.253.074	36.225.871	40.726.498	37.819.098	29.023.797	36.978.885	33.865.459	38.672.183	120.974.924
ΚΥΠΡΟΣ	8.509.868	11.989.516	5.748.095	6.167.187	5.504.631	22.969.064	37.772.205	52.224.345	69.693.710
ΤΣΕΧΙΑ	36.324.281	52.620.954	59.787.710	79.076.586	77.262.403	142.117.058	302.823.409	345.936.448	443.320.642
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	3.186.193.169	3.555.921.360	3.926.515.631	3.436.419.631	3.301.311.683	3.601.100.010	3.717.630.779	3.782.612.766	3.999.311.789
ΔΑΝΙΑ	379.977.524	444.405.210	421.961.121	501.846.848	511.455.836	633.390.620	735.219.724	799.084.568	780.718.727
ΕΣΤΟΜΙΑ	14.877.783	28.394.158	35.508.451	31.359.419	26.947.549	34.103.119	51.334.980	55.909.463	72.009.122
ΙΣΠΑΝΙΑ	578.231.225	664.698.044	568.019.452	662.836.158	689.178.813	720.184.309	769.083.814	896.718.717	1.002.573.395
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	73.430.761	63.570.403	62.814.357	63.261.861	62.146.840	71.395.703	83.983.553	96.151.092	102.364.762
ΓΑΛΛΙΑ	2.452.784.094	2.693.725.595	2.563.767.739	2.500.864.074	2.512.939.804	2.873.263.540	3.167.657.178	3.423.228.434	3.450.782.684
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	2.167.913.795	2.588.450.089	3.097.302.869	3.133.802.186	3.318.281.165	3.354.351.091	3.511.398.607	3.792.574.107	4.043.307.358
ΕΛΛΑΔΑ	653.543.747	715.649.600	697.598.538	706.723.921	723.147.032	793.902.816	904.403.971	982.789.695	951.086.966
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	20.183.893	61.399.252	87.529.425	88.579.258	59.951.199	132.907.455	265.598.968	235.891.161	229.089.358
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	194.083.811	252.946.501	283.728.738	339.836.964	376.811.729	429.323.534	487.006.369	528.309.138	599.126.033
ΙΤΑΛΙΑ	2.739.787.953	3.087.997.522	3.122.674.912	3.075.653.350	3.195.543.237	3.323.348.760	3.597.508.156	4.007.700.332	3.847.562.290
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	14.195.648	22.515.923	30.912.734	22.287.460	30.146.055	51.082.733	69.753.006	77.181.042	121.348.447
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	68.889.867	83.573.466	91.067.786	89.009.977	91.216.291	100.230.812	98.002.722	102.830.485	109.252.981
ΛΕΤΟΝΙΑ	17.928.979	28.521.618	37.454.367	38.697.780	39.186.264	49.546.986	67.599.508	69.062.659	78.149.590
ΜΑΛΤΑ	12.971.691	16.542.541	11.336.669	12.757.350	13.750.598	19.397.361	24.143.700	29.776.034	32.356.883
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	1.023.596.836	1.185.355.348	1.360.485.174	1.401.811.303	1.575.966.200	1.640.098.835	1.704.283.943	1.811.333.695	1.948.491.780
ΠΟΛΩΝΙΑ	58.626.162	68.615.286	51.240.912	91.957.755	71.986.707	190.320.604	337.849.209	376.636.490	517.863.059
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	406.923.913	529.664.907	526.705.199	514.258.465	559.126.887	557.098.872	600.063.544	692.944.085	752.418.649
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	31.781.612	58.551.224	147.487.824	159.711.816	104.325.779	178.712.613	264.553.725	272.975.913	414.374.138
ΣΟΥΗΔΙΑ	303.014.383	333.474.819	341.056.714	371.782.595	424.856.218	474.620.720	568.481.065	609.482.212	636.591.040
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	34.565.373	47.794.449	57.647.748	51.569.079	43.734.935	65.339.653	92.103.829	102.682.926	109.308.874
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	22.339.089	32.874.528	39.917.911	46.432.922	44.632.709	72.051.933	147.836.013	151.087.873	172.458.824
ΣΥΝΟΛΟ	15.420.697.642	17.673.666.941	18.732.745.259	18.548.939.164	19.007.181.868	20.851.358.640	23.041.426.596	24.802.250.835	26.117.165.356

Πίνακας 6. Αξία εξαγωγών της Ε.Ε. των 27 στην Ε.Ε. για την κατηγορία 03 (ευρώ)

ΧΩΡΑ	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ΑΥΣΤΡΙΑ	89.787.158	111.117.017	121.508.014	107.507.986	114.972.314	126.055.137	132.186.848	158.706.614	157.681.551
ΒΕΛΓΙΟ	474.144.035	523.204.506	531.505.339	537.914.129	524.049.251	544.144.372	586.613.789	630.263.640	586.187.887
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	3.821.230	5.791.272	9.852.837	6.590.204	4.662.305	3.900.641	5.477.215	5.457.302	9.262.180
ΚΥΠΡΟΣ	4.606.614	4.579.593	4.163.069	4.938.712	7.382.374	14.793.692	15.562.195	16.150.937	18.263.806
ΤΣΕΧΙΑ	15.314.765	17.057.817	20.371.472	21.914.053	20.512.825	23.401.707	33.571.554	37.508.166	45.184.633
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1.031.778.341	1.149.890.953	1.294.256.540	1.129.887.815	1.169.730.639	1.257.864.155	1.318.347.638	1.443.556.449	1.407.543.297
ΔΑΝΙΑ	150.210.269	198.137.962	186.126.665	188.635.882	171.313.246	216.061.425	299.203.261	369.536.683	359.454.557
ΕΣΤΟΜΙΑ	4.602.703	6.878.993	9.304.466	12.399.637	13.327.587	11.888.414	26.407.171	31.699.653	36.707.233
ΙΣΠΑΝΙΑ	1.116.576.165	1.259.263.119	1.279.726.830	1.390.304.646	1.472.125.366	1.513.611.052	1.580.749.404	1.668.824.273	1.667.079.393
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	15.102.651	22.519.501	26.817.694	36.114.022	39.116.144	40.984.786	52.884.527	62.935.732	71.250.982
ΓΑΛΛΙΑ	1.581.074.490	1.769.538.636	1.752.509.770	1.713.414.454	1.730.277.084	1.826.950.171	1.948.746.643	2.089.801.597	1.945.052.337
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	380.547.066	485.141.701	512.885.164	499.754.176	446.304.307	464.186.100	560.259.657	633.165.970	637.899.483
ΕΛΛΑΔΑ	123.476.864	147.858.519	145.166.293	155.112.923	141.981.225	137.057.027	142.435.784	168.151.390	171.705.364
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	4.106.749	3.464.470	5.174.427	7.059.141	7.536.149	10.231.406	14.360.429	18.563.520	21.622.001
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	65.897.535	59.422.952	64.313.278	60.423.631	75.795.999	90.759.457	136.465.692	131.876.904	134.473.745
ΙΤΑΛΙΑ	1.351.769.194	1.437.718.058	1.548.221.061	1.541.277.564	1.595.120.989	1.661.044.411	1.742.012.261	1.919.602.532	1.826.549.701
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	3.585.751	12.014.830	19.503.691	29.706.853	43.838.881	29.855.398	39.426.911	45.201.218	50.559.480
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	38.635.563	43.035.206	50.904.399	42.990.037	43.195.619	47.342.085	47.384.431	54.169.276	54.430.460
ΛΕΤΟΝΙΑ	3.515.112	6.069.483	9.838.832	8.154.757	7.470.276	17.867.457	29.325.586	34.115.346	45.199.252
ΜΑΛΤΑ	5.780.246	6.456.197	8.571.742	8.749.750	9.083.725	15.045.843	12.502.492	17.058.779	29.255.776
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	541.566.402	570.315.354	641.517.676	618.267.633	615.581.059	614.168.063	746.925.999	839.159.470	825.782.584
ΠΟΛΩΝΙΑ	54.158.040	69.148.732	68.179.407	62.086.803	59.115.633	123.070.622	268.800.259	326.272.753	314.234.436
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	426.326.788	525.073.687	593.805.852	652.005.058	666.304.094	726.569.541	746.470.019	825.423.103	896.995.214
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	10.492.962	9.654.784	16.364.784	18.237.082	16.010.569	14.757.694	21.882.389	21.842.783	39.333.945
ΣΟΥΗΔΙΑ	142.608.373	143.396.735	154.549.874	146.915.553	148.335.323	154.487.009	160.764.848	182.219.256	177.009.986
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	11.844.261	11.911.549	13.649.852	13.619.166	15.272.289	17.275.623	18.994.668	21.871.902	23.865.040
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	6.902.574	8.410.600	12.068.148	12.743.636	11.055.464	12.593.154	15.669.862	18.950.346	17.934.126
ΣΥΝΟΛΟ	7.658.231.901	8.607.072.226	9.100.857.176	9.026.725.303	9.169.470.736	9.715.966.442	10.703.431.532	11.772.085.594	11.570.518.449

Πίνακας 7.Αξία εξαγωγών της Ε.Ε. των 27 στην Ε.Ε. για την κατηγορία 04 (ευρώ)

ΧΩΡΑ	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ΑΥΣΤΡΙΑ	292.026.376	316.964.314	346.405.455	377.960.377	427.928.806	423.603.745	446.702.522	494.236.096	551.740.098
ΒΕΛΓΙΟ	1.686.123.819	1.796.717.832	1.930.496.134	1.833.356.033	1.916.015.477	1.958.366.188	2.006.688.343	1.940.967.459	2.192.608.552
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	12.949.054	13.684.320	12.810.617	13.065.299	18.091.973	29.011.361	24.770.667	30.112.724	58.209.385
ΚΥΠΡΟΣ	20.780.681	22.595.671	22.662.316	23.035.525	22.706.088	32.719.165	41.166.011	49.915.930	62.415.787
ΤΣΕΧΙΑ	54.872.220	65.378.467	81.623.414	102.805.472	116.425.489	155.071.032	232.938.988	288.130.577	364.706.518
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	3.599.749.507	3.889.764.345	3.998.134.843	3.915.702.133	4.102.931.190	4.245.546.856	4.398.926.190	4.623.855.621	5.164.264.871
ΔΑΝΙΑ	196.709.980	257.516.498	305.213.525	270.255.474	331.085.665	384.948.861	420.723.365	451.471.633	454.789.887
ΕΣΤΟΜΙΑ	7.701.927	13.170.084	13.650.209	15.265.029	28.662.792	22.901.710	20.937.681	24.561.226	36.021.702
ΙΣΠΑΝΙΑ	816.459.962	948.699.559	1.114.379.656	1.027.271.710	1.098.192.730	1.231.528.456	1.367.936.066	1.464.009.225	1.773.651.066
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	86.988.422	89.544.557	92.064.020	104.419.093	114.848.952	134.322.266	153.031.657	182.797.830	189.084.284
ΓΑΛΛΙΑ	1.834.458.008	2.011.968.577	2.167.632.582	1.909.396.035	2.054.663.793	2.052.935.987	1.999.729.546	2.097.751.261	2.452.848.593
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	1.374.756.183	1.430.212.551	1.636.232.822	1.566.931.322	1.749.883.943	1.914.828.884	2.080.956.980	2.261.356.173	2.612.367.941
ΕΛΛΑΔΑ	450.883.394	481.268.542	565.442.580	551.211.363	558.159.363	599.110.621	604.222.072	628.829.735	732.388.442
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	26.537.370	35.764.811	40.148.612	48.450.702	60.174.890	116.600.778	176.304.031	249.092.926	287.922.725
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	225.111.967	261.701.589	253.165.587	243.933.848	355.995.928	425.216.609	487.398.230	509.658.720	571.204.280
ΙΤΑΛΙΑ	2.387.834.183	2.580.753.819	2.689.511.607	2.338.252.220	2.678.805.051	2.806.936.676	2.785.763.934	2.881.259.137	3.317.567.324
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	18.450.554	16.713.980	25.148.255	20.995.609	25.335.398	21.649.974	36.641.610	66.356.332	82.511.881
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	78.893.650	81.044.467	149.510.185	161.233.246	166.183.607	185.000.354	203.455.153	229.320.654	250.563.787
ΛΕΤΟΝΙΑ	19.820.509	14.659.655	18.921.497	20.801.650	23.205.165	23.396.093	33.393.318	53.183.538	61.755.266
ΜΑΛΤΑ	19.269.661	21.743.405	22.939.749	20.246.583	19.813.642	23.358.174	26.715.907	28.173.167	33.113.877
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	1.838.093.629	2.247.928.755	2.143.543.298	1.917.611.682	2.153.428.824	2.222.218.865	2.216.504.581	2.182.209.797	2.655.562.550
ΠΟΛΩΝΙΑ	82.461.702	77.366.740	54.274.876	45.077.389	42.140.944	66.189.270	122.041.388	169.894.037	278.094.550
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	161.588.099	200.715.559	293.191.230	285.242.405	314.259.259	332.395.480	360.589.405	367.831.002	444.603.824
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	15.269.328	16.984.054	18.943.337	23.652.559	24.997.160	26.013.687	32.586.474	43.944.944	140.853.183
ΣΟΥΗΔΙΑ	223.800.422	207.474.773	213.244.984	256.539.115	279.717.311	294.387.960	342.762.816	402.198.362	449.544.501
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	8.081.111	8.063.885	8.763.033	10.542.934	11.806.373	22.991.577	40.039.225	58.024.812	83.179.474
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	22.541.489	28.904.765	32.962.708	33.130.860	35.607.656	61.865.348	111.312.559	146.281.850	181.883.405
ΣΥΝΟΛΟ	15.562.213.207	17.137.305.574	18.251.017.131	17.136.385.667	18.731.067.469	19.813.115.977	20.774.238.719	21.925.424.768	25.483.457.753

Πίνακας 8.Αξία εξαγωγών της Ε.Ε. των 27 στην Ε.Ε. για την κατηγορία 05 (ευρώ)

ΧΩΡΑ	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ΑΥΣΤΡΙΑ	45.643.545	50.200.600	51.125.208	54.013.229	51.723.595	51.529.138	53.330.579	45.100.670	39.884.222
ΒΕΛΓΙΟ	46.641.451	53.901.190	53.153.753	47.029.812	50.596.975	45.177.615	41.792.410	44.556.938	51.965.242
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	988.578	1.035.541	1.544.797	1.512.009	1.497.495	1.843.576	3.160.842	5.723.926	7.830.584
ΚΥΠΡΟΣ	814.000	671.765	273.351	528.768	314.119	4.817.954	2.632.090	644.626	486.812
ΤΣΕΧΙΑ	19.636.629	20.086.089	19.027.135	19.705.041	19.417.043	18.557.867	22.639.226	23.425.375	28.130.818
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	222.090.322	251.108.231	203.666.927	220.193.445	238.530.161	233.725.893	228.431.958	229.593.520	247.112.465
ΔΑΝΙΑ	37.677.134	37.099.969	36.938.749	34.056.143	34.794.895	48.638.940	52.667.704	63.416.081	76.388.178
ΕΣΤΟΜΙΑ	1.914.849	1.490.032	2.475.540	2.197.190	1.957.843	3.759.355	3.555.941	2.621.407	3.253.780
ΙΣΠΑΝΙΑ	59.342.945	65.725.373	56.121.003	54.221.048	52.155.744	64.743.241	74.025.728	71.442.826	62.839.802
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	10.646.825	10.378.868	11.715.482	16.597.219	12.974.337	13.232.412	15.684.530	15.615.391	13.736.628
ΓΑΛΛΙΑ	157.557.250	165.887.263	171.411.749	167.771.510	170.572.982	187.370.575	188.238.601	179.108.086	181.602.579
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	59.426.352	50.536.327	55.462.064	55.656.422	54.982.917	60.221.400	61.975.876	69.175.233	71.713.994
ΕΛΛΑΔΑ	8.367.373	9.774.435	9.963.273	7.086.818	7.359.164	8.421.867	9.893.395	11.896.647	10.715.955
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	17.899.097	18.967.737	14.085.194	14.873.079	13.920.381	17.758.156	21.217.763	29.467.029	25.747.938
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	4.185.827	4.722.077	5.609.836	9.142.943	4.119.850	5.379.432	5.999.663	4.646.257	6.150.856
ΙΤΑΛΙΑ	71.233.289	79.909.239	73.466.869	81.490.384	84.269.616	79.396.762	76.600.630	84.217.762	87.700.357
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	8.974.252	12.707.119	8.569.929	11.618.504	12.236.570	13.917.918	15.112.248	16.389.944	21.131.022
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	1.614.114	1.925.963	2.236.830	2.356.269	2.290.549	2.547.187	2.489.708	2.819.048	3.022.978
ΛΕΤΟΝΙΑ	3.854.842	3.030.999	3.165.086	2.638.917	2.219.789	3.129.701	3.748.755	3.692.489	4.600.803
ΜΑΛΤΑ	104.220	146.674	68.968	154.751	156.923	182.108	142.666	123.518	170.215
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	42.959.388	58.920.880	55.102.637	66.987.009	74.080.778	105.899.793	105.386.620	77.404.295	77.846.765
ΠΟΛΩΝΙΑ	20.232.384	23.462.722	18.430.561	26.944.845	27.107.849	34.584.742	59.019.781	70.436.429	77.648.288
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	24.779.430	27.039.895	25.071.902	24.869.405	28.904.801	29.329.679	29.622.027	25.382.401	32.351.332
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	2.613.639	3.917.249	3.644.614	5.814.435	5.552.277	6.526.449	9.437.845	13.462.397	16.189.445
ΣΟΥΗΔΙΑ	20.027.453	24.065.392	30.832.677	24.436.643	24.937.865	27.968.244	29.043.120	25.955.572	27.205.522
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	4.392.489	3.636.320	3.045.848	2.749.912	2.969.803	3.687.294	3.865.700	4.110.268	4.552.363
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	6.790.853	5.316.205	5.398.636	5.695.797	5.174.669	9.450.912	11.658.065	10.174.395	12.812.247
ΣΥΝΟΛΟ	900.408.530	985.664.154	921.608.618	960.341.547	984.818.990	1.081.798.210	1.131.373.471	1.130.602.530	1.192.791.190

Πίνακας9. Αξία εξαγωγών τσιπούρας όλων των χωρών παγκοσμίως στην Ε.Ε. των 27 (ευρώ)									
ΧΩΡΑ	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ΗΝ. ΑΡΑΒ. ΕΜΙΡΑΤΑ	0	0	0	79751	33306	0	0	389309	30851
ΑΛΒΑΝΙΑ	0	3448	5745	6402					
ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ	3099		5839	97815	35862	4009	503	339	1638
ΑΥΣΤΡΙΑ		702	5954	1347	12596	14705	86	590	8160
ΒΟΣΝΙΑ-ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ	53791								
ΒΕΛΓΙΟ	35908	258768	457391	168948	83689	43895	382456	242631	82910
ΒΡΑΖΙΛΙΑ	2515	2247	4828						2831
ΚΑΝΑΔΑΣ	0	7211							
ΚΙΝΑ	0	7096							
ΚΟΣΤΑ ΡΙΚΑ	0						14352		
ΚΟΥΒΑ	0		1516	301208	478153	31547			
ΚΥΠΡΟΣ	23805	302386	52523	29266	37471	142465	90881	50200	113318
ΤΣΕΧΙΑ	0					781	2675	2017	127621
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	7790	87297	392277	230717	148041	267823	416629	491249	188242
ΔΑΝΙΑ	267612	227560	307063	176139	146956	173420	362054	441207	553210
ΑΛΓΕΡΙΑ	8540	3544	1058						
ΕΣΤΟΝΙΑ	0					1307			202
ΑΙΓΥΠΤΟΣ	6208	1547				263911	374021	170711	104739
ΕΡΥΘΡΕΑ	0								
ΙΣΠΑΝΙΑ	6127980	8873195	12217533	11907441	12526732	12611208	12265951	21037680	26557603
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	43687	4		1563	2222	3857	372	103	249
ΓΑΛΛΙΑ	2457302	4206006	4472019	3354102	2884531	3895126	4260517	5176642	6595043
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	83285	95997	468347	148453	775554	1026753	629949	793004	309219
GREENLAND	0		509						
ΓΟΥΙΝΕΑ	0			5472	862			470	
ΕΛΛΑΔΑ	40650378	52081783	53194332	53294480	53074286	63386934	68285552	70914950	86151111
ΓΟΥΙΝΕΑ-ΜΠΙΣΣΑΟ	0							426	
ΚΡΟΑΤΙΑ	987356	237966	421862	623365	688824	910381	1876770	2223692	1954005
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	0	1256	36607	5427	3180	546		4959	5316

ΙΣΡΑΗΛ)	407481	183565	127944				2847		
ΙΝΔΙΑ	0						1878		
ΙΡΑΝ	0	78							
ΙΤΑΛΙΑ	2105010	2287179	3805796	2606669	3967055	5510307	5198303	5770069	3539133
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	3363								
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	361	29	7016	716	1956	4368	20744	3567	3719
ΛΕΤΟΝΙΑ	0						39	444	591
ΜΑΡΟΚΟ	326908	466730	446549	514134	83732	365942	240652	112008	103642
ΜΑΔΑΓΑΣΚΑΡΗ	0								3976
ΜΑΥΡΙΤΑΝΙΑ	64192	13723	40634	3671	26578	17578	3201	12673	4683
ΜΑΛΤΑ	4571678	4399310	2799885	2808764	2928507	3669173	2605266	3449985	3507337
ΜΑΛΔΙΣΙΑ	0	471	211						
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	430351	681802	1048272	471656	498131	940385	999090	1514023	2317637
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	0						570		255
ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ	0				2175	2096			
ΟΜΑΝ	0		3283	1458		5870			5721
PORTUGAL	675430	770643	1950555	1118544	1074453	1695062	2312558	1806755	1708536
ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΟΥ ΕΝΔΟΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ	0	45681	3266	2767	9982		1179	0	
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	45911								155
ΣΕΥΧΕΛΛΕΣ	0							618	
ΣΟΥΗΔΙΑ	0	15514	7024	8702	5649	1585	10191	36436	68456
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	0	5932				128	843	2167	63992
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	0					218	1468		
ΣΕΝΕΓΑΛΗ	18609	16157	33906	13173	7195	2684	10489	5237	7219
ΤΟΥΡΚΜΕΝΙΣΤΑΝ	0								2955
ΤΥΝΗΣΙΑ	4125		14866	100051	142602	327556	159409	132620	260268
ΤΟΥΡΚΙΑ	2438248	738628	588212	1032571	1936170	3969487	6652314	5376093	11088201
ΤΡΙΝΙΝΤΑΝΤ ΚΑΙ ΤΟΜΠΑΓΚΟ	0								1631
ΟΥΚΡΑΝΙΑ	0	4405							
ΗΠΑ	0			4483					

ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗ	0				3659				
BENEZOYEAΛA	0	32219	117077						
YEMENH									55549
B. AΦPIKH	0								

Πίνακας 10. Εξαγωγές φρέσκων ψαριών 17 σημαντικότερων χωρών στην Ε.Ε. (ευρώ)

ΧΩΡΑ	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ΒΕΛΓΙΟ	54.913.531	59.586.940	72.378.134	63.785.723	70.225.196	69.395.402	71.270.961	75.293.651	75.222.473
ΚΥΠΡΟΣ	2.508.705	3.630.323	3.521.214	4.425.882	1.374.025	2.013.358	1.177.186	852.454	7.251.600
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	157.518.130	152.042.525	138.364.725	116.817.103	97.023.881	104.682.012	135.178.411	163.704.875	157.992.226
ΔΑΝΙΑ	544.399.888	599.102.538	536.961.755	510.910.860	473.064.812	486.321.288	567.647.541	577.022.562	544.987.246
ΑΙΓΥΠΤΟΣ	990.071	1.212.833	1.428.032	916.671	1.015.447	2.230.593	6.587.745	7.008.786	6.848.716
ΙΣΠΑΝΙΑ	166.845.552	194.340.558	230.769.094	251.314.695	256.906.832	244.410.724	273.254.927	340.447.344	352.806.021
ΓΑΛΛΙΑ	302.660.705	334.250.032	334.329.374	352.451.119	351.769.890	338.239.694	335.887.591	346.711.114	381.808.605
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	360.160.421	360.002.691	381.641.388	327.033.441	324.077.747	314.194.844	329.924.100	356.671.802	345.381.232
ΕΛΛΑΔΑ	166.827.362	194.012.071	206.029.632	235.806.868	226.010.466	225.378.198	238.542.897	244.884.874	288.983.359
ΚΡΟΑΤΙΑ	9.000.777	8.152.692	8.520.252	9.548.734	12.275.335	14.454.407	16.825.732	20.293.277	21.418.999
ΙΤΑΛΙΑ	82.564.049	85.699.278	106.776.894	109.642.930	96.291.230	112.262.188	136.918.498	154.804.489	134.972.200
ΜΑΡΟΚΟ	65.528.955	76.337.764	79.036.060	88.423.723	101.030.226	98.767.272	95.690.648	100.487.399	96.092.512
ΜΑΛΤΑ	5.301.776	5.026.033	3.568.009	3.003.750	3.971.955	7.832.977	5.502.757	5.398.528	4.715.947
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	220.786.069	241.053.462	239.255.433	228.511.032	221.268.142	247.464.505	268.756.787	253.806.721	253.961.526
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	49.609.212	59.732.553	64.608.990	67.548.554	75.255.536	84.195.003	87.349.573	91.260.471	101.475.916
ΤΥΝΗΣΙΑ	5.656.339	6.377.065	16.904.061	11.626.857	7.407.427	12.765.111	16.935.529	16.461.726	13.800.437
ΤΟΥΡΚΙΑ	30.533.067	21.684.794	28.464.412	41.273.198	43.401.882	53.686.820	61.294.388	65.316.033	86.467.820
ΣΥΝΟΛΟ	2.225.804.609	2.402.244.152	2.452.557.459	2.423.041.140	2.362.370.029	2.418.294.396	2.648.745.271	2.820.426.106	2.874.186.835

